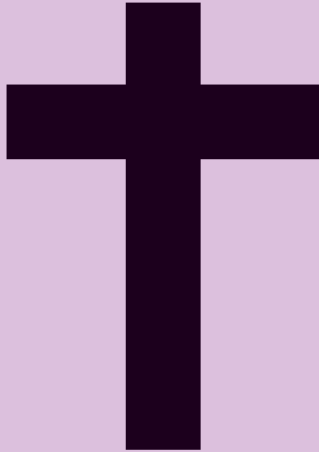

Lačo lafi taro
Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax
Romani

Lačo lafi taro Luka

The Gospel According to Luke in the Gurbet dialect of Vlax Romani

copyright © 2018 Pioneers

Language: Gurbet (Romani, Vlax)

Dialect: Gurbet

Translation by: Pioneers

DRAFT VERSION

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2022-11-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 11 Nov 2022
9c40ddbfb9d4-5e38-a96e-a0843fd7db6d

Contents

Luka	1
----------------	---

Lačo lafi taro Luka

Kava si Lačo Lafi savo pisisada manuš palo alav Luka, savo sasa doktori, misionari savo phirda e apostolesa e Pavlesa (dikh Kol 4,14; Flm 24; 2. Tim 4,11) thaj ni sasa Jevrejo. Kava lil sikavol e Isuseso bijandipe, leso džuvdipe, sikajipe, čudesura, thaj meripe ko krsto, uštipe tare mule thaj leso vazdipe ko nebo. Jekh tare glavno tema kale Lače Lafesi si kaj o Isus pherol e obećanjura save o Dol dija e Izraelese ani Purani Sovli kaj o Radosno haberi naj samo e Jevrejende nego i paše manuša save naj Jevreja. Ane kava lil taro Lačo Lafi sikada tare but teme, gothe uključil pe i molitva, o Duxo Sveto, radujipe, zahvalnost thaj e pare. Kava lil gija sikavol sar o Isus sastarda thaj oprostisada bute manušende, gothe si kola so sesa but nasvale il opsednutime bengenca, čororen, bezehalen, čhudime manušen thaj bute džuvljen. O Luka kava pisisada, khatende paše o 65 berš palo Hrist.

O Luka bičhalol lil e Teofilese tare Isuseso džuvdipe

¹ Sar so džane but džene lije te pisin tar okova so sasa* so o Dol obećisada precale prorokura, a ćerdilo maškar amende. ² Pisisade amende kola save korkore dikhlje vadži tare anglune đivesa thaj ćerdile sluge e Devlese Lafese, ³ gija i me, mangleja Teofile, tuće pisiv sa redasa, golese so sa taro anglunipe ispitujisadem. ⁴ Gija ka ave uverimo da okova so sikade tut tare Hristoso džuvdipe si čačipe.

O meleko vaćarol taro bijandipe e Jovaneso e krstiteľjeso

⁵ Ano vreme e Irodeso o caro e Judejako sasa nesavo svešteniko tare Avijinaso redo,† akhardola Zaharija, thaj lesi romni sasa taro pleme e Aaroneso, savi akhardola Jelisaveta. ⁶ A sesa solduj čačutne anglo Dol, thaj živisade palo vaćaripe thaj palo zakono e Gospodeso bizo nisavo bilačhipe. ⁷ Len naj sasa čhave, golese kaj i Jelisaveta naštine te ačhol khamni, a solduj džene sesa već purane.

⁸ Thaj jekh đive, o Zaharija kandija e Devle ano Hram golese kaj palo dužnost sasa leso redo, ⁹ kaj palo adeti e sveštenikurengo birisade le barbutosa te džal e Devlese te kadil ano Svetište e Gospodeso.‡ ¹⁰ Thaj but manuša sesa avral thaj molisajle e Devlese kana o Zaharija dija te kadil ano Hram.

¹¹ A e Zaharijase sikadilo o meleko e Gospodeso savo ačhilo ki desno rig taro oltari e kadimaso. ¹² Thaj kana dikhlja le o Zaharija but darajlo.

¹³ Al o meleko vaćarda lese: “Ma dara, Zaharija! Golese kaj ći molitva si šundi, thaj ći romni i Jelisaveta ka bijanol murše. Tu ka dele alav Jovan. ¹⁴ Thaj tu ka ave radosno thaj bahtalo, thaj but džene ka aven blagoslovime lese bijandimasa. ¹⁵ Golese kaj ka avol baro anglo Gospod, thaj ni ka pijol mol thaj zuralo pijipe, thaj ka pherdol e Svetone Duxosa dok si ano vođi pe dako. ¹⁶ Thaj vov bute čhaven

* **1,1** ispunisajlo † **1,5** O Avija sasa šorutno tar kaja grupa sveštenikura thaj sa von sesa kuštika (čhave) e Aaronese, savo sasa angluno izraelsko svešteniko (dikh 2. Dnev 24). ‡ **1,9** E sveštenikura trubuje te phabaren guglo-mirišljavo tamjano sar anipe (prinos) e Devlese svako sabalje thaj rat ko oltari savo si posebno andre ano Hramo.

e Izraelese ka iril anglo Gospod lengo Dol. ¹⁷ Thaj vov[§] ka džal anglo Gospod sar manuš savo anol o haberi ano duxo thaj ano zuralipe sar o Ilija o proroko. Ka miril e ile e dadende premale e čhave, thaj okola so ni šunen e Devle te aven gođaver sar e manuša save čeren okova so o Dol phenol da si šukar. Sa kava ka čerol te pripremil e manušen te šaj aven spremna e Gospodese avimase.”

¹⁸ Thaj vačarda o Zaharija e melekose: “Pal soste me gova ka đanav? Golese kaj sem purano thaj mi romni si bute beršendi.”

¹⁹ Thaj phenda e Zaharijase o meleko: “Me sem o Gavrilo savo ačhav anglo Dol.* Bičhaldom sem te vačarav tuće kava lačo lafi. ²⁰ Thaj akh, golese so ni pačajan an me lafura ka ave laloro thaj ni ka vačare dži gova đive dži kaj sa gova ni čerdol, thaj me lafura ka pherdon.”

²¹ Thaj avral e manuša ađučarde e Zaharija, thaj čudisajle sose gaći majisajlo ano sveto than e hrameso. ²² A kana iklilo o Zaharija naštine te vačarol. Vov dija len znakura golese kaj sasa laloro, thaj e manuša haljarde kaj dikhlja dičhipe dži kaj sasa ano sveto than e hrameso.

²³ Thaj kana nakhle e đivesa tar lesa kandipe ano Hramo o Zaharija đelo čhere. ²⁴ A pale kala đivesa ačhili khamni i Jelisaveta lesi romni, thaj ni iklilo avral pandž čhon† thaj vačarda: ²⁵ “Gija čerda mande o Gospod ane kala đive kaj pelo lese žal mande! Uljarda mandar kaja lađ maškare manuša kaj ni sasa ma čhave.”

O meleko vačarol taro bijandipe e Isuseso

²⁶ A kana i Jelisaveta sasa šovto čhon khamni o Dol bičhaldom e meleko e Gavrilo ano cikno foro Nazaret ani Galileja. ²⁷ Ki jekh čhej Marija savi sasa mangli romese e Josifese savo sasa tari kuštik e carosi e Davidesi. ²⁸ Thaj avilo late o meleko o Gavrilo thaj phenda: “Av radosno, so arakhljan milost. O Gospod si tusa. Blagoslovimi san maškare džuvlja!”

²⁹ A voj kaj dikhlja e meleko darajli tare lafura lese thaj dija gođi savo sasa kava pozdrav? ³⁰ Thaj phenda laće o meleko: “Ma dara, Marije! Golese kaj arakhljan milost anglo Dol.‡ ³¹ Akh, ka ače khamni, thaj ka bijane čhave, thaj ka dele alav Isus.§ ³² Vov ka avol baro, ka akhardol Čhavo Embareso, thaj ka dol le o Gospod o Dol autoritet te vladil sar caro, sar o David tar lesi kuštik so čerda. ³³ Thaj ka caruil ane kuštika e Jakovese sa e đivesa, thaj lese carstvose ni ka avol krajo.”

³⁴ A i Marija pučlja e meleko: “Sar ka avol gova kana sem me vadži čhej?”

³⁵ Thaj vačarda laće o meleko o Gavrilo: “O Dux Sveti ka avol pe tute, thaj o Zuralipe e Embareso ka učarol tut. Golese kaj gova so ka bijandol ka avol sveto, thaj ka akhardol Čhavo e Devleso. ³⁶ Thaj akh, či bibi thaj voj ačhili khamni ane purane berša i ka bijanol murše. Thaj voj savi naštine ačhol khamni, akana si šov čhon khamni. ³⁷ Golese kaj o Dol šaj sa so phenol!”

§ 1,17 O Jovan * 1,19 savo ačhav anglo Dol Ano original ačhol: “save ačhen anglo Dol”. Kava si phendo sar ukor e Zaharijase. Prisutnost e Gavrilo, savo avol taro Dol, bi trubula te avol dovoljno dokaz e Zaharijase. † 1,24 Pale pandž čhon ka pindardol kaj si khamni.

‡ 1,30 arakhljan milost anglo Dol Idiom “naći milost” značil te ave pozitivno prihvatio nekastar: “O Dol odlučisada te dol tut po milost” li “O Dol sikavol po ljubaznost.” § 1,31 Alav “Isus” značil: o Gospod spasil.

³⁸ A i Marija phenda: “Ake i me sem sluškinja e Gospodaresi. Nek avol palo čo lafi!” Thaj o meleko đelo latar.

I Marija džal te dičhol e Jelisaveta

³⁹ A i Marija pale gola đivesa spremisajli thaj siđarda ani bregali phuv ano foro e Judejako. ⁴⁰ Kana resli odori, đeli ano čher e Zaharijaso, thaj pozdravisajli e Jelisavetasa. ⁴¹ Thaj kana i Jelisaveta šunda o pozdrav e Marijako, čhelda o čhavo ane lako vodi, thaj i Jelisaveta pherdili Sveto Duxo. ⁴² Thaj ane sa o glaso vačarda e Marijaće: “Em blagoslovimi san maškare sa e džuvlja, thaj blagoslovimo o čhavo an čiro vodi. ⁴³ Kotar mande kava čast kaj tu i dej me Gospodaresi aviljan ke mande? ⁴⁴ Golese dikh, kana šundem čo pozdrav ane mingre kana, čhelda o čhavoro ane mo vodi. ⁴⁵ Thaj blago tuće so pačajan kaj ka čerdol kova so vačarda tuće o Gospod!”

I Marija slavil e Devle

⁴⁶ Thaj i Marija vačarda:
 “Slavil mi duša mingre Gospod!
⁴⁷ Thaj mo dux veselil pe ano Dol mingro o Spasitelji,
⁴⁸ so sasa milostivno e poniznonaće sluškinjaće,
 golese dikh, od akana ka akharen ma blagoslovimi sa e manuša.
⁴⁹ Golese so čerda mande but šukaripe o Zuralo Dol,
 sveto si leso alav!
⁵⁰ Vov si milostivno sa e manušenje tare sa e kuštika
 save daran lestar.
⁵¹ Sikada po zuralipe pe vastesa,
 čhudija e barikanen ane mislura lendže ilende.
⁵² Čhudija e vladaren taro lengo tron,
 thaj vazdija e teljarden.
⁵³ E bukhalen čaljarda šukarimasa,
 thaj e barvalen mukhlja čuće vastencar.
⁵⁴ Pomožisada e Izraele čire sluga
 te dolpe gođi taro milost,*
⁵⁵ sar so vačarda amare kuštikende,
 e Avraamese, thaj lese semese dži ko poslednjo đive.”
⁵⁶ Thaj i Marija bešli e Jelisavetasa paše trin čhon, thaj pale gova irisajli čhere.

Bijandilo o Jovan o Krstitelji

⁵⁷ A i Jelisavetaće avilo o sato te bijanol thaj bijanda čhave. ⁵⁸ Thaj kana šunde laće pašutne thaj lači familija kaj o Gospod sikada laće baro milost, radujisajle lasa.

⁵⁹ Thaj kana o čhavoro sasa ohtoto đive, avile te éeren le suneti thaj manglje te den le alav Zaharija. ⁶⁰ I Jelisaveta vačarda: “Na, leso alav ka avol Jovane!”

⁶¹ Thaj phende lače: “Naj tut khoni ani čiri familija gole alavesa!”
⁶² Thaj pučlje e dade e Zaharija vastencar sar bi vov mandola te dol leso alav. ⁶³ Thaj o Zaharija manglja khanči pe soste šajine te pisil,

* **1,54** O Dol našti bistol. Kana o Dol “dolpe gođi”, gova si idiom savo značil kaj o Dol delujil ko temelji ke okova so obečisada. Kava vačarol tare Devleso obečanje e Avraamese (“golese so obečisada amare kuštikende kaj ka avol milosrdno”).

thaj pisisada: “Jovan ka avol leso alav.” Thaj savore čudisajle. ⁶⁴ Thaj o Zaharija lija te vačarol, thaj lija te slavil e Devle.

⁶⁵ Thaj i dar e Devlesi avili ane sa e pašutne lendže, thaj ki sa i bregali Judeja šundilo kava so sasa. ⁶⁶ Thaj savore dije gođi tar gova:† “So ka avol tar kava čhavo? Golese so o va e Gospodeso sasa pe leste.”†

O Zaharija prorokujil taro po čhavo o Jovane thaj taro Mesija

⁶⁷ Thaj o Zaharija, o dad e Jovaneso, pherdilo e Svetone Duxosa thaj prorokuisada:

⁶⁸ “Blagoslovimo o Gospod o Dol e Izraeleso so avilo thaj ikalda peš manušen!

⁶⁹ Thaj vazdija amende e zurale Spasitelje.* tari kuštik e Davidesi† pire slugasi,

⁷⁰ sar so vačarđa andare muja tare sveta prorokura pire ano purano vreme

⁷¹ kaj ka ikalol amen tare amare dušmanura thaj tare vasta† save mrzin amen.

⁷² Savo sasa milosno amare kuštikende, thaj ispunisada po sveto savezŠ,

⁷³ savez savo dija e Avraamese amare paradadese. Kaj ka dol amen

⁷⁴ te ikala amen tare vasta amare dušmajende, thaj te kanda e Devle bizi dar,

⁷⁵ ano svetost thaj ano pravednost angle leste sa dok sam džuvde.

⁷⁶ A tu, Jovane mo čhavo, ka akhardo proroko Embareso golese kaj ka đa anglo Gospod te čere leso drumo.

⁷⁷ Ka sikave lese manušen sar te pindžaren o spasenje prekalo oproštenje tare lendže grehura.

⁷⁸ Golese so si e Devleso ilo šukar, ka avol o svetlost* pe amende sar nevi sabalin,

⁷⁹ te svetlil kolende so si ano kalipe† thaj ani sena e merimasi, a amare pingre ka phiren ko drom taro mir.”†

⁸⁰ A o čhavoro o Jovane barilo thaj zurajlo duxosa. Thaj đelo ani pustinja sa dži kaj ni ikalilo angle Izraelcura te vačarol o Lafi e Devleso.

† **1,66** Ano original ačhol: čhute ano ilo † **1,66** o va e Gospodeso sasa pe leste Izraz “va e Gospodeso” odnosilpe pe Gospodeso zuralipe. “E Gospodeso zuralipe sasa lesa” il “O Gospod čerda ane leste zurale”. Š **1,68** ikalda pe “počinda, otkupisada” * **1,69** e zurale Spasitelje Ano original ačhol: “šing-rog spasenja amende”. I šing e životinjendi sasa simboli taro blagoslovimo zuralipe te branin pe. O Mesija vačarol vov si sar i šing savi isi la zuralipe te spasil o Izrael sar “savo šaj te spasil amen”. † **1,69** Ano original ačhol: “ano čher lese slugasi e Davidese”. E Davideso “čher” kate sikavol lese familija, tačno, lese kuštika: “ani familija lese slugasi e Davidesi” li “savo si tari kuštik tar leso kandino o David”. † **1,71** vasta predstavil zuralipe save bilače manuša koristin protiv e Devleso narodo. Š **1,72** Ano original ačhol: “Savez” dikh: Ps 106,45–46 * **1,78** svetlost Svetlo si često metafora pašo čačipe. Kate vačarol pe taro duxovno čačipe savo o Spasitelj ka dol sar iklipe e khameso savo sikadol ki phuv. DikhMal 4,2. † **1,79** kalipe Kate si i tama metafora pašo odsutnost taro duxovno čačipe. Kate e manušenje savende nedostajil duxovno čačipe vačarol sar te phene bešen ano kalipe: “manuša save ni džanen o čačipe”. † **1,79** drom taro mirsi metafora pašo đuvdi pe savo anol dži gova sar manuš te avol le mir e Devlesa: “te avol mirno an po džuvdipe” il “te phire ko drom savo inđarol ko mir”.

2

*E Isuseso bijandipe**(Mt 1,18–25)*

¹ Ane gola đivesa kana bijandilo o Jovan o Krstitelji iklilo o vačaripe e caroso e Avgustineso te popisin pe sa e manuša ano Rimsko carstvo. ² Kava sasa angluno popis kana o Kvirinije vladisada e Sirijasa. ³ Taj savore pojdisade te pisin pe alava ko spisko, ko foro kaj bešle lendže kuštika.

⁴ Gija o Josif sasa tari familija tari kuštik e Davidesi, pojdisada taro Nazaret ani Galileja ane Davideso foro savo akhardol Vitlejem savo si ani phuv i Judeja,* ⁵ te pisil po alav ko spisko e Marijasa, savi sasa mangli lese, taj voj sasa khamni. ⁶ Taj kana sesa ano Vitlejem, avilo o vreme i Marija te bijanol. ⁷ Taj bijanda čhave pe anglune, taj pačarda le, čhuta le ani balija,† golese kaj naj sasa than ani gostionica.‡

E čobanura taj e melekura

⁸ Taj sesa e čobanura ane goja phuv pašo Vitlejem save arakhlje ke poljura račasa pe bakren. ⁹ Taj dikh, o meleko e Gospodeso ačhilo maškare lende, taj e Gospodaresi slava svetlisada len, taj von but darajle. ¹⁰ Taj o meleko vačarda lendže: “Ma daran! Dikh, anav tumenđe lačo lafi e radujimaso so ka avol sa e manušenđe! ¹¹ Golese kaj avđive bijandilo o Spasitelj, savo si Hristos, o Gospod, ano foro kaj sasa bijando o caro o David. ¹² Taj ake, tumenđe znako pal savo ka pindžaren le: ka aračhen čhave savo si pačardo taj pašljol ani balija.”

¹³ Taj tari jekh drom pašo meleko sikadili bari vojska melekura§, save hvalina e Devle vačarindoj:

¹⁴ “Slava e Devlese ko učipe,

taj ki phuv mir maškare manuša save si pale Devleso mandipe.”

¹⁵ Taj kana e melekura đele lendar ano nebo, e čobanura phende jekh averese: “Ka đa dži o Vitlejem, te dikha gova so odori sasa sar so vačarda amende o Gospod.”

¹⁶ E čobanura đele sigate, taj arakhlje e Marija taj e Josife, taj e čhave sar pašljol ani balija. ¹⁷ Taj kana dikhlje le, savorende vačarde so o meleko lendže vačarda taro čhavoro. ¹⁸ Taj savore save šunde e čobanuren divisajle. ¹⁹ A i Marija dija gođi tar kala lafura, taj čhuta len ane po ilo.* ²⁰ Taj irisajle e čobanura taj slavisade taj hvalisade e Devle za sa so šunde taj dikhlje, golese so pherdile sa e lafura sar so sasa lendže phendo.

²¹ Taj ohtoto đive sar bijandilo o čhavoro avilo o vreme te ćeren le suneti,† taj dije le alav Isus, sar so vačarda o meleko angleder so i Marija ačhili khamni.

I Marija taj o Isus ko Hram palo Zakono

* **2,4** VitlejemIako o Vitlejem sasa cikno foro, gothe o caro o David sasa bijando i sasa proroštvo kaj o Mesija ka bijandol gothe (Mih 5,2). † **2,7** Than ano savi čhuvola pe pus taj bobo e stokaće ‡ **2,7** “naj sasa than lendže dujende te ačhen ani soba e gosturendi.” Golese so verovatno avile but manuša ano Vitlejem te pisin pe ko spisko. § **2,13** Ano original ačhol: Vojska e nebosi. * **2,19** I Marija smatrisada gova so sasa phendo tar lako čhavo sasa dragoceno: “radosno, brižljivo dola pe gođi pe gola lafura”. † **2,21** suneti Zakonura save o Dol dija e Jevrejende te ćeren suneti murše čhave taj gova određeno kurbano savo o dad em i dej trubul te anen (3. Mojs 12,3).

²² Taj kana avilo o đive o Josif thaj i Marija te džan palo adeti e thodimaso e Marijako, palo zakono e Mojsijaso, ande e čhavore ano Jerusalim ano Hram te preden le e Gospodese ²³ (sar so si pisimo ano zakon e Gospodeso kaj: “Svako čhavo murš savo putrol e dejako por te posvetil pe e Gospodese”) ²⁴ thaj te anen kurbano (sar e Gospodeso zakono phenol, “duj grlice il duj terne golubura”).

O Simeon pinđarda e Mesija

²⁵ Taj dikh, sasa ano Jerusalim manuš kaso alav sasa Simeon, thaj gova manuš sasa pravedno, thaj pobožno, savo ađućarda o Mesija te ikalol o Izrael† taro ropstvo thaj o Dux Sveti sasa pe leste. ²⁶ Taj o Dux Sveti sikada lese but angleder kaj ni ka merol sa dži kaj ni dičhol e Hristo e Gospodeso. ²⁷ Taj o Duxo vaćarda lese te džal ano Hram.Š O Josif thaj i Marija ande e čhave e Isuse ano Hram te čeren okova so si palo adeti ane Mojsijaso zakono, ²⁸ a o Simeon dikhlja e Isuse thaj lija le ke pire vasta, thaj hvalisada e Devle thaj phenda:

²⁹ “Gospode, akana muk ano mir te merol ćo sluga, palo okova sar so phendan.

³⁰ Golese so me jakha dikhlje o spasipe ćiro*
³¹ savo ćerdan angle sa e manuša.

³² Vov si svetlo† savo ka avol pe manuša save ni džanen e Devle, thaj vov ka avol ki slava pire manušenje e Izraelese.”

³³ Taj e Isusesi dej thaj lesa dad sesa ćudime so vaćarda o Simeon taro Isus. ³⁴ Taj blagoslovisada len o Simeon, thaj vaćarda e Marijaće lese daće: “Dikh, o Dol odredisada kale čhavore te peravol buten Izraelcuren thaj te vazdol.† Vov si odredimo te avol e Devleso znako, al but džene ka odbacin le. ³⁵ Taj gija ka sikadol so garandoj den an pe gođa. A tut i bari čhurikŠ ka pusavol ani duša.”

I Ana zahvalil e Devlese pašo Mesija

³⁶ Taj sasa i Ana e Devlesi proroćica, čhej e Fanulosi, tari kuštik e Asireso.* Voj sasa but phuri, efa berš sasa pe romesa thaj lako rom mulo,† ³⁷ thaj pale gova sasa udovica ohtovardeš thaj štar berš, savi ni đala taro Hram, kandija e Devlese i rat thaj o đive, thaj postisada thaj molisada. ³⁸ Taj ane gova sato avili, hvalisada e Devle thaj vaćarda taro čhavoro savorende save ađućarde o Dol te ikalol† o Jerusalim.Š

³⁹ Taj o Josif em i Marija kana ćerde sa palo zakono e Gospodeso, irisajle ani Galileja ane po foro o Nazaret. ⁴⁰ A o čhavo barilo thaj

† **2,25** Ano original ačhol: “Ađućarda uteha e Izraelese.” Š **2,27** ano Hram “ani hramsko avlin.” Samo e sveštenikura šajine te den ano Hram. * **2,30** o spasipe ćiro “Spasenje” vaćarol taro manuš savo ka anol spasenje (čhavore e Isuse) save o Simeon ićarol: “Spasitelj i savo si bičhaldo” il “kova kas tu bičhaldan te spasil amen”. † **2,32** svetlo Kaja metafora značil kaj o čhavoro ka pomozil e manušenje te dičhen thaj te razumin ko isto sar o svetlo pomozil e manušenje šukar te dičhen. † **2,34** te peravol ... te vazdol “Te perol” značil te crdol pe taro Dol, te avol osudimo il te avol uništimo, a te vazdol značil te avol po paše e Devlese, te avol blagoslovimo il spasimo. Š **2,35** Kaja metafora sikavol bari žal savi i Marija ka osetil: “Ći žal ka avol gaći dukhadi sar i bari šhurik (mač) savi pusavol ćo ilo.” * **2,36** O Asir sasa jekh tare dešuduj čhave e Jakovese. † **2,36** Kava šaj te značil (1) voj sasa udovica 84 berš il (2) voj si udovica savi si akana purani 84 berš. † **2,38** otkupil Š **2,38** Jerusalim Kava značil “kova savo ka ikalol o Jerusalim” il “vov ka anol e Devleso blagoslov thaj naklonost palal ano Jerusalim” (dikh Is 52,9).

zurajlo, thaj pherdilo butdžanglipe, thaj o šukaripe e Devleso sasa ane leste.

O Isus sar čhavoro ano Hram

⁴¹ E Isuseso dad thaj lesi dej dele svako berš ano Jerusalem ko baro đive ki Pasha. ⁴² Thaj kana sasa e Isuse dešuduj berš, i vov đelo palo adeti te svetkujil lencar o baro đive i Pasha ano Jerusalem. ⁴³ Thaj kana nakhle gola đivesa von irisajle čhere. O čhavoro o Isus ačhilo ano Jerusalem, a gova ni džanglje lesi dej thaj leso dad. ⁴⁴ Dije godi kaj si i vov lencar maškare avera manuša save putujisade lencar. Đele jekh đive phirindoj thaj lije te roden le ki familija thaj ke pire pindarutne manuša. ⁴⁵ Thaj kana ni arakhlje le irisajle ano Jerusalem te roden le. ⁴⁶ O trito đive arakhlje le ano Hram sar bešol maškare učitelja, thaj šunol len, thaj pučol len. ⁴⁷ Thaj savore save šunena e Isuse divisajle lese đanglimasa thaj lese irimasa o pučipe.

⁴⁸ Thaj kana dikhlje le čudisajle, thaj lesi dej pučlja le: “Čhaveja! So cere amencar kava? Akh me thaj čo dad daraljam thaj rodijam tut!”

⁴⁹ Thaj o Isus vačarda lendže: “Sose rodijen man? Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso?”* ⁵⁰ Thaj von ni haljarde so vov manglja te phenol lendže.

⁵¹ Thaj lencar avilo ano Nazaret, thaj sa šunola len. Thaj lesi dej sa kala lafura garada ane piro ilo.† ⁵² Thaj o Isus barola ano butdžanglipe thaj ano baripe‡ thaj ano milost ko Dol em ke manuša.§

3

O Jovan o Krstitelji čerol o drom

(Mt 3,1–12; Mk 1,2–8; Jn 1,19–28)

¹ Kana o cezar o Tiberija vladisada po rimsko carstvo dešupandšto berš,* thaj o Pontije o Pilat o upravniko vladisada ani Judeja, thaj o Irod vladisada ani Galileja, thaj o Filip leso phral vladisada ani Itureja thaj ani Trahonitada, thaj o Lisanije vladisada ani Avilina,† ² a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa,‡ thaj o Dol bičhalda po lafi e Jovanese e Zaharijase čhavese ani pustinja. ³ O Jovane đelo taro

* **2,49** Ni li džanen kaj trubul te avav ano čher me Dadeso? Leso dad thaj lesi dej trubuje te džanen i svrha zaki savi bičhalda le leso Dad taro nebo. Ane 12 berš o Isus o Čhavo e Devleso haljarda (razumisada) kaj o Dol leso pravo Dad (na o Josif, e Marijako rom). † **2,51** sa kala lafura garada ane piro ilo†Tare sa i Marija so šunda, vačarol pe kaj si sar barvalipe savo voj arakhlja thaj vrednujisada: “Ano šukaripe dija godi tar sa kala buča”. ‡ **2,52** barola ano butdžanglipe thaj ano baripe “Avola sa po džanglo i po zuralo.” Kava vačharola pe tar leso mentalno thaj fizičko baripe (rast). § **2,52** ano milost ko Dol em ke manuša Kava vačarol taro duxovno thaj društveno rast (baripe). Kava šaj bi vačharola pe: “O Dol blagoslovisada le sa po but em po but, thaj e manuša manglje le sa po but thaj po but.” * **3,1** Pale amaro kalendari ano 27 il 28 berš. † **3,1** O Irod, o Filip thaj o Lizanije sesa “tetrahura”. Lafi “tetrah” odnosil pe po manuš tari vlada savo vladila pe nesavo kotor taro Rimsko carstvo. Di jekh tetrah sasa taro autoritet e rimskone caroso. O carstvo e Irodeso o “Baro”, savo sasa caro ko vreme e Isuseso bijandipe, sasa ulado ke štar kotora pale leso meripe, a gole kotorencar vladisade lese čhave sar “tetrahura” il “vladarura taro štarto kotor”. Sa jekh kotor sasa le jekh il po but cikne kotora save akhardona provincije, sar so sesa i Galileja thaj i Samarija. ‡ **3,2** a e šorutne sveštenikura sesa o Ana thaj o Kajafa “Kana o Ana thaj o Kajafa kandije solduj sar baresveštenikura.” O Ana sasa barosvešteniko, a e jevreja gija pindarena sa le čak i kana e Rimljanura čhute lese đamutre, e Kajafa, te zamenil le sar barosvešteniko.

than dži ko than tare solduj riga tari len e Jordanesi, vačarindoj kaj e manuša trubul te irin pe tar pe grehura thaj te aven ko Dol te oprostil lendže, thaj te krstin pe. ⁴ Sar so pisisada o proroko o Isajja, o Jovan sasa:

“O glaslo so dol vika ani pustinja:

‘Ćeren o drom e Gospodese!

Ravnin lese o drom! §

⁵ Sa e doline te pherdon,

thaj sa e gore thaj e bregura nek ravnin pe,*

thaj sa e bande droma te aven prava,

a e bilače droma te aven ravnome.†

⁶ Thaj sa e manuša ka dičhen e Devleso spasenje!’ ”

⁷ O Jovane vačarda e manušenđe save avena te krstil len: “Tumen e sapese čhave!‡ Ko vačarda tumenđe kaj šaj te našen tare Devlesi holi so avol?§ ⁸ Sikaven tumare džuvdimasa thaj tumare bućencar kaj irisajljen taro greh thaj aviljen anglo Dol!* Ma hohaven tumen golesa so vačaren: ‘Amaro Dad si o Avraam†!’ Golese vačarav tumenđe kaj o Dol šaj tar kala bara vazdol čhaven e Avraamese. ⁹ Golese kaj o tover tare Devleso sudo ačhol ano kaš karo koreno,‡ thaj svako kaš savo ni bijanol šukar bijandipe ka činol pe, thaj ani jag ka čudol pe.”

¹⁰ Thaj e manuša pučhlje e Jovane: “So te ćera?”

¹¹ A o Jovane vačarda lendže: “Kas isi duj fostanura nek dol jekh kolese so najle nijekh, thaj kas isi hamase nek dol okole kas naj.”

¹² Avile te krstin pe thaj i e carincura thaj pučhlje le: “Učitelju, so te ćera amen?”

¹³ A o Jovane phenda lendže: “Ma manden po but nego so vačardo si tumenđe taro vlast.”

¹⁴ A e vojnatura pučhlje le: “Amen so te ćera?”

Thaj vačarda lendže o Jovane: “Khanikastar ma len silasa e pare thaj ma ćeren hohajpe pe nikaste§ thaj aven bahtale okolesa kobor počinen tumen.”

¹⁵ E manuša ađučarde e Mesija i savore pučlje pe ane pe ile naj li o Jovane o Mesija. ¹⁶ Thaj o Jovane vačarda savorende: “Me krstiv tumen pajesa, al avol khoni savo si po baro mandar, kase naj sem dostojno lese sandale te putrav.* Vov ka krstil tumen e Svetone Duxosa

§ **3,4** E manuša kava ćeren gijate so pokajin pe za ke pe grehura: “Pripremin tumen te šunen e Gospodese lafi kana ka avol” il “Pokajin tumen em aven spremna o Gospod te avol.” * **3,5**

“von ka ravnin svako dolina thaj brego” il “von ka crden sa so si bango ko drom” † **3,5** Kana e manuša ćeren o drom e carose savo avol, peraven e uče thana thaj pheren e hva te šaj o drom avol lačo. Kava si kotor tar jekh metafora savi počnisada ko stih angleder kalestar:

‡ **3,7** bi šukar manušalen. § **3,7** O Jovan ukoril la sa e narodo, golese so rodije te krstil len sar te ni kaznil len o Dol, al von ni ačhile te ćeren grehura: “Našti gija te našen tare Devleso gnjev” il “Našti našen tare Devleso gnjev gijate samo so ka aven krstime.” * **3,8**

Ano original ačhol: Bijanen bijandipe savo si dostojno ko obraćenje. Ke akaja metafora o ponašanje e manušeso uporedil pe e bijandimasa. Sar tare luluša so ađučarol pe bijandipe savo si lačo za ki lači vrsta, taro manuš savo vačarol kaj pokajisajlo lestar ađučarol pe te živil sar o Dol so rodol lestar. † **3,8** Mislisade kaj o Dol ni ka kaznil len golese so si o Avraam lendži kuštik. ‡ **3,9** O tover kate metafora zaki kazna savi sigate ka avol: “O Dol si sar manuš savo čhuta po tover po koreno e kaštengo.” § **3,14** ma ćeren hohajpe pe nikaste

il “ma optužin nikas xoxavne te bi dobina pare lendar.” * **3,16** Te putren pe e pertle tare sandale sasa bući e robosi. O Jovane vačarda kaj okova savo avol si gaći baro kaj o Jovane naj vredno ni leso robo te avol.

thaj jagasa.† 17 Le isi vila‡ ane vasta, thaj ka čistil o gumno§ i ka čidol o điv an po ambari, a i pleva ka phabarol jagasa savi ka phabol thaj ni ka ačhol.* 18 Thaj gija but aver lafura† vačarda o Jovane e narodose sar te teril len te pokajin pe thaj phenda lendže o Lačo lafi.

19 Thaj o Jovane prekorisada e Irode e vladare tari Galileja golese so lija romnjaće pe phralese romnja e Irodijada,‡ thaj zbog but bi lače buča so ćerda 20 pale sa gova o Irod i kava phenda: “Čhuvē e Jovane ano phanglipe.”

O Jovane krstil e Isuse

(Mt 1,1–17; 3,13–17; Mk 1,9–11; Jn 1,32–34)

21 Thaj kana o Jovane krstisada sa e manušen, thaj i o Isus krstisajlo, i dok o Isus molisajlo, putajlo o nebo, 22 thaj o Sveti Dux ulilo pe leste ano oblik sar golubo, thaj šundilo glas taro nebo: “Tu san mō čhavo o manglo. Tu san pale mingro manglipe!”

E kuštika e Isuse Hristese

(Mt 1,1–17)

23 Thaj e Isuse sasa le paše tranda berš kana počnisada pi bući§ thaj e manuša smatrisade kaj si o Isus, čhavo e Josifeso.

O Josif sasa čhavo e Ilijaso.

24 O Ilija sasa čhavo e Matataso,

O Matat sasa čhavo e Levijaso.

O Levi sasa čhavo e Melhijaso.

O Melhi sasa čhavo e Janejaso.

O Janej sasa čhavo e Josifeso.

25 O Josif sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Amoseso.

O Amos sasa čhavo e Naumeso.

O Naum sasa čhavo e Eslijaso.

O Eslija sasa čhavo e Nangejeso.

26 O Nangej sasa čhavo e Maateso.

O Maat sasa čhavo e Matatijaso.

O Matatij sasa čhavo e Semeinaso.

O Semein sasa čhavo e Josiheso.

O Josih sasa čhavo e Jodaso.

27 O Jod sasa čhavo e Joanaso.

O Joanan sasa čhavo e Risaso.

O Risa sasa čhavo e Zorovaveleso.

O Zorovavel sasa čhavo e Salatiilaso.

O Salatiil čhavo e Nirijaso.

† 3,16 jagasa “Jag” si metafora il za ko (1) sudo il (2) pročišćenje. ‡ 3,17 Kava si alati savesa čhudola pe o điv ano vazduho te bi odvojila pe i pleva taro điv. E zrnura si po phare pa perena tele, a e pleva em okova so naj điv letil e balvaljasa. Kava alati si slično sar e grabulje. § 3,17 Gumno si than kaj o điv čhuvol pe te spremil pe za čistipe. “Čistil pe” gumno značil te završil pe o čistipe e điveso: “te završil piro čistipe taro điv” * 3,17 O Jovane vačarol taro Hrist savo avol te sudil sar te phene kaj si vov zemljoradniko savo si spremno te delil e zrnura taro điv tari pleva: “a vov ičarol i vila golese so si spremno” il “vov si spremno te sudil sar o zemljoradniko spremno te vejil o điv”. † 3,18 opomene ‡ 3,19 pe phralese romnja e Irodijada O Irod Antipas mukhlja pe prvone romnja thaj lija pe phralese romnja e Irodijada, savi sasa romni lese phralese i Filipesi I (dikh Mt 14,3; Mk 6,17). Mojsijaso si zakono ano 3. Mojs 18,16; 20,21 zabranisada manušese te lol romnjaće pe phralese romnja dok si o phral vadži džuvdo. § 3,23 pi bući sar Mesija

28 O Niri sasa čhavo e Melhijaso.
 O Melhije sasa čhavo e Adijeso.
 O Adija sasa čhavo e Kosamaso.
 O Kosam sasa čhavo e Elmadameso.
 O Elmadam sasa čhavo e Iroso.
 29 O Ir sasa čhavo e Isuseso.
 O Isus sasa čhavo e Eliezereso.
 O Eliezer sasa čhavo e Jorimaso.
 O Jorim sasa čhavo e Matatoso.
 O Matat sasa čhavo e Leviso,
 30 O Levi sasa čhavo e Simeoneso,
 O Simeon sasa čhavo e Judaso.
 O Juda sasa čhavo e Josifeso.
 O Josif sasa čhavo e Jonameso.
 O Jonam sasa čhavo e Eliakimeso.
 31 O Eliakim sasa čhavo e Melejeso.
 O Meleja sasa čhavo e Menaso.
 O Mena sasa čhavo e Matateso.
 O Matata čhavo e Nataneso.
 O Natan sasa čhavo e Davideso.
 32 O David sasa čhavo e Jesejaso.
 O Jesej sasa čhavo e Jovideso,
 O Jovid sasa čhavo e Voozeso.
 O Vooz sasa čhavo e Salmoneso.
 O Salmon čhavo e Naasoneso.
 33 O Naason sasa čhavo e Aminadaveso.
 O Aminadav sasa čhavo e Admineso.
 O Admin sasa čhavo e Arinijeso.*
 O Arni sasa čhavo e Esromeso.
 O Esrom sasa čhavo e Fareseso.
 O Fares sasa čhavo e Judaso.
 34 O Juda sasa čhavo e Jakoveso.
 O Jakov sasa čhavo e Isakoso.
 O Isak sasa čhavo e Avraameso.
 O Avraam sasa čhavo e Tarajeso.
 O Tara sasa čhavo e Nahoreso
 35 O Nahor sasa čhavo e Seruheso,
 O Seruh sasa čhavo e Ragaveso.
 O Ragav sasa čhavo e Falekoso.
 O Falek sasa čhavo e Evereso.
 O Ever sasa čhavo e Salaso.
 36 O Sala sasa čhavo e Kainameso.
 O Kainam sasa čhavo e Arfaksadeso.
 O Arfaksad sasa čhavo e Simeso.
 O Sim sasa čhavo e Nojeso.
 O Noje sasa čhavo e Lamehoso.
 37 O Lameh sasa čhavo e Matusalaso.
 O Matusala sasa čhavo e Enoheso.
 O Enoh sasa čhavo e Jareteso.
 O Jaret sasa čhavo e Maleleilesa.
 O Malaleil sasa čhavo e Kainameso.
 38 O Kainam sasa čhavo e Enoseso.
 O Enos sasa čhavo e Siteso.

* 3,33 Umesto "čhavo e Admineso, čhavo e Arinijeso" nesave grčka rukopisura pisin samo "čhavo e Arameso".

O Sit sasa čhavo e Adameso.
O Adam sasa čhavo e Devleso.

4

O beng iskušil e Isuse
(Mt 4,1–11; Mk 1,12–13)

¹ O Isus pherdo Dux Sveti irisajlo tari len i Jordan, thaj inđarda le o Duxo ani pustinja ² thaj saranda đive o beng iskušisada le. Thaj gola đive khanči ni xalja, thaj kana nakhle e saranda đive, vov bokhajlo.

³ Thaj vačarda lese o beng: “Te san e Devleso Čhavo phen kale barese te avol mangro.”

⁴ Thaj o Isus phenda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘O manuš ni ka avol džuvdo samo taro mangro.’”*

⁵ Thaj ikalda le o beng ko učo than thaj sikada lese sa e carstvura ki phuv tari jekh drom. ⁶ Thaj o beng vačarda lese: “Tuće ka dav sa kava lengo zuralipe thaj i slava, golese kaj mande dija pe, thaj me ka davla kase mangav. ⁷ Tu ako pere angle mingre koča sa čiro ka avol.”

⁸ Thaj o Isus vačarda lese: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘Per ke koča e Gospodese e Devlese čirese, thaj lese jekhesse kande.’”†

⁹ Thaj inđarda le ano Jerusalem, čhuta le najučeste po Hramo, thaj vačarda lese: “Te san e Devleso Čhavo, čhude tu katar tele, ¹⁰ golese kaj ano Sveto Lil ačhol:

‘Vov ka phenol pe melekurende te aračhen tut’

¹¹ thaj: ‘ka lol tut ke vasta

te ma čalave tut ko bar će pingresa.’”‡

¹² Thaj o Isus vačarda lese: “Ano Sveto Lil ačhol:

‘Ma iskuši e Gospod, e Devle čire.’”§

¹³ Thaj kana ačhile sa e iskušenjura, o beng đelo lestar dži aver nesavo vreme.

O Isus sikavol ani Galileja
(Mt 4,12–17; Mk 1,14–15)

¹⁴ Thaj irisajlo o Isus ano zuralipe e Duxoso ani Galileja, thaj o lafi lestar đelo pe sa e thana. ¹⁵ Thaj sikada ane lendže sinagoge, thaj savore šukar lestar vačarde.

E Isuse traden taro Nazaret
(Mt 13,53–58; Mk 6,1–6)

¹⁶ Thaj avilo ano foro Nazaret kaj barilo, ko savato palo adeti piro đala sa ani sinagoga, thaj uštilo te čitil. ¹⁷ Thaj dije le o Lil e prorokoso e Isaijaso, putarda o Lil thaj arakhlja than kaj sasa pisimo:

¹⁸ “O Dux e Gospodese si pe mande,
golese kaj pomazisada man thaj bičhaldal man

te anav o Lačo lafi e čororende,
te vačarav e phanglende kaj ka aven oslobodime,

thaj e korende kaj ka dičhen,
thaj e mučime ka aven mekhle,

¹⁹ te vačarav taro lačo berš taro milost e Gospodese.”*

* 4,4 5. Mojs 8:3 † 4,8 Pnz 6:13 ‡ 4,11 Psalam 91,11–12 § 4,12 Pnz 6,16 * 4,19
Isaija 58,5–6; 61,1–2

²⁰ Thaj phanglja o Lil thaj dija e slugase, pale gova bešlo. Thaj savore ani sinagoga dikhlje ane leste: ²¹ Thaj o Isus lija te vačarol lendže: “Avđive, kava so šunden taro Lil pherdilo”.

²² Savorende sasa šukar, thaj sesa bahtale kale šukar lafesa so ikילו andaro leso muj, thaj pučlje pe: “Naj li kava e Josifeso čavo?”

²³ Thaj o Isus vačarda lendže: “Čače, tumen mande ka vačaren kaja poslovica: ‘Lekarona, sastar korkore tut!’ So šundam kaj čerdan ano Kafarnaum čer i kate ane čo than kaj bariljan.” ²⁴ Tegani vačarda: “Čače vačarav tumende, nijekh proroko naj manglo ano po than kaj barilo.”

²⁵ A čače vačarav tumende: “But džuvlja kase roma mule sesa ano Izrael ano vreme e Ilijaso kana o bršind ni pelo† trin berš thaj šov čhon thaj sasa baro bukhalipe pe sa i phuv. ²⁶ A o Ilija ni sasa bičhaldo ni jekhače lendar, sasa bičhaldo ke abandijengo foro Sarepta pašo Sidon ki jekh džuvli kaso rom mulo. ²⁷ Thaj but sesa gubava ano Izrael ko vreme e prorokoso e Jelisijeso, thaj khoni ni thodilo lendar, nego thodilo o Neman Sirijančo.”

²⁸ Thaj savore ani sinagoga pherdile holi kana kava šunde. ²⁹ Thaj uštile thaj tradije le avral taro foro, thaj inčarde le ko brego najuče kaj sasa čerdo lengo foro te čhuden le odupral natele. ³⁰ A o Isus nakhlo maškar lende, thaj đelo pire dromesa.

*O Isus ikalol e demone taro manuš
(Mk 1,21–28)*

³¹ Pale gova, o Isus ulilo ano Kafarnaum ano foro Galilejsko, thaj sikada ko đive e savatoso. ³² Thaj čudisajle lese sikaimasa, golese kaj leso vačaripe sasa zuralo.

³³ Gothe ani sinagoga sasa manuš ane kaste sasa e benga, thaj dija vika: ³⁴ “So mande amendar, Isuse taro Nazaret? Aviljan li te mudare amen? Đanav ko san tu: Sveco e Devleso!”

³⁵ Thaj o Isus dija vika pe leste: “Phande čo muj, thaj ikli lestar!” Thaj perada o beng e manuše angle sa e manuša, thaj o beng ikילו lestar, thaj khanči ni čerda lese bilače.

³⁶ Thaj ane savorende avili i dar thaj čudisajle, thaj jekh averese vačarde: “Save si kala lafura! Ano autoritet thaj ano zuralipe vačarol e bengende te ikljen, thaj von ikljen!” ³⁷ Thaj đelo o lafi lestar ane sa e pašutne thana.

*O Isus sastarol buten
(Mt 8,14–17; Mk 1,29–34)*

³⁸ O Isus uštilo gothar andari sinagoga thaj avilo ano čer e Simonese, a e Simonese sasuja sasa la bari jag, thaj rodije lestar te vazdol la. ³⁹ Thaj o Isus ačhilo paše late, pretisada e jagače, thaj i jag mukhlja la. Sigate uštili thaj kandija len.

⁴⁰ Thaj kana pelo o kham, savoren save sesa len nasvale tare sa dži jekh nasvalipe ande len angle leste, a vov pe savorende čhuta pe vasta, thaj sastarda len. ⁴¹ Thaj e benga iklile tare pherdo thaj dije vika thaj vačarena: “Tu san o Čavo e Devleso!” Thaj darada len te ma vačaren khanikase golese kaj džanglje kaj si vov o Hrist.

† 4,25 o bršind ni peloAno original ačhol: “o nebo phanglilo”.

42 Taj kana iklilo o đive, iklilo taj đelo ani pustinja, taj e manuša rodije le, taj avile leste, taj manglje te ačhaven le te ma džal lendar. 43 A o Isus vačarda lendže: “Trubul ane avera forura te vačarav o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, golese sem bičhaldo.” 44 Taj ni ačhada te vačarol ane sinagoge ani Judeja.

5

O Isus akharol e anglune sikaden

(Mt 4,18–22; Mk 1,16–20)

1 O Isus jekh drom kana ačhilo pašo Galilejsko jezero*, paše leste čidije pe but manuša, te šunen o lafi e Devleso, 2 taj dikhlja duj čamcura kaj ačhen ko than, a e manuša save dolen mače iklile lendar taj thode e mreže. 3 Taj o Isus dija ano čamco savo sasa e Simoneso, taj pučlja le te crden le zala ano paj. Taj bešlo taj sikada e manušen taro čamco.†

4 Kana ačhilo te vačarol e manušenđe, vačarda e Simonese: “Đa ko hor paj, taj čhude e mreže čire, taj dol mačhen”. 5 Taj o Simon vačarda lese: “Gospod! Sa i rat čerdam bući, taj khanči ni doldam, al palo čiro lafi ka čhudav e mreže.” 6 Taj čerde gova taj dolde bute mačhen, taj e mreže lije te pharadon. 7 Taj vastesa dije vika pe amalen save sesa ane aver čamco te ikalen e mreže, taj avile, taj pherde solduj čamcura gija so lije te pherdon paj taro pharipe e mačhengo.

8 Kana dikhlja o Simon Petar, pelo ke pe koča angle Isusesse pingre taj vačarda: “Đa mandar, Gospod! Me sem grešno manuš.” 9 Golese kaj dolda le dar taj savoren save sesa lesa tare but mače so doldepe. 10 A gija dolda i dar e Jakove taj e Jovane e čhaven e Zevedejevese, so sesa amala e Simonesa. Taj o Isus vačarda e Simonese: “Ma dara, od akana ka dole e manušen.”‡

11 Taj ikalde e čamcura ki phuv, ačhade sa taj đe leste.

O Isus sastarda e gubavco

(Mt 8,1–4; Mk 1,40–45)

12 Taj kana sasa o Isus ane jekh foro, taj dikh, manuš sa ani guba (nasvalipe pi koža), kana dikhlja e Isuse pelo angle leste mujesa dži ki phuv, molisada le taj vačarda: “Gospod! Ako mande šaj te sastarema!”

13 O Isus vazdija po va dolda le, taj phenda: “Mangav. Av thodo!” Taj o nasvalipe tar lesi koža sigate crdija pe. 14 Taj o Isus vačarda lese ma te vačarol khanikase: “Đa taj sikado e sveštenikose, taj inđar kurbano sar so vačarda o Mojsije an po zakono, golese kaj sastiljan te bi avola tu dokaz angle manuša.”

15 A taro Isus o lafi sa pobut šundilo taj e manuša sa pobut čidijepe te šunen le taj te sastarol len tar lengo nasvalipe. 16 A vov đelo ke thana kaj naj khoni taj molisajlo.

O Isus sastarol e manuše savo našti phirol

(Mt 9,1–8; Mk 2,1–12)

* 5,1 Galilejsko jezero aver alav pašo Genisaretsko jezero † 5,3 Taj bešlo taj sikada e manušen taro čamco Taro but narodo savo sasa ki obala, o Isus morajlo te bešol ko čamco i odural te sikavol len. ‡ 5,10 ka dole e manušen simbolično značil: o Petar te inđarol o Lafi e Devleso e manušenđe.

17 O Isus jekh đive sikada ano jekh čher, thaj gothe bešle e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono save avile tare sa e gava andari Galileja thaj i Judeja thaj andaro Jerusalem. A i zor e Gospodaresi sasa pe leste te bi vov sastarola. 18 Thaj dikh, e manuša ande ano than e pašljimaso e manuše savo našti phirol, thaj rodije sar te anen le thaj te mučhen le anglo Isus. 19 Thaj kana ni arakhlje kotar te anen le tare but manuša, uštile po čher thaj taro tavano mukhlje le sa e thanesa kaj pašlilo ko maškar anglo Isus.

20 Thaj kana dikhlja o pačaipe lengo vačarda lese: “Manušeja, oprostini pe će grehura!”

21 Thaj lije ane peste te den gođi e fariseja thaj e učitelja taro Mojsijaso zakono: “Savo si kava savo hulilš po Dol? Ko šaj oprostil e grehura sem jekh Dol?”

22 Thaj kana o Isus haljarda so von den gođi ane peste, vačarda lendže: “So den gođi ane tumare ile? 23 So si po lokho te phenol pe: ‘Oprostini pe e grehura ćire’, il te phenol pe e manušese savo našti phirol: ‘Ušti thaj phir?’ 24 A te džanen kaj isi man vlast, me o Čhavo e Manušeso,* ki phuv te oprostiv e grehura, me ka sikavav tumende mi zor.” Irisajlo premalo manuš savo naštine te phirol thaj phenda: “Tuće phenav: ‘Ušti thaj le čo than kaj pašliljan thaj đa ane čo čher.’”

25 Thaj sigate uštilo angle lende, thaj lija po than kaj pašlilo, thaj đelo pese čhere hvalindoj e Devle. 26 Thaj savore sesa radosna, thaj hvalisade e Devle, pherdile dar thaj vačarde: “Čudo dikhljam avđive!”

O Isus akharol e Levi (Mateje)

(Mt 9,9–13; Mk 2,13–17)

27 Thaj pale gova iknilo, thaj dikhlja e carinco† savo akhardola Levi sar bešol ki carina, thaj vačarda lese: “Av pale mande.” 28 Thaj o Levi uštilo, ačhada sa thaj đelo pale leste.

29 E Isusesse ćerda o Levi ano po čher baro hape, gothe sesa but carincura thaj avera manuša bešle lesa ko astali. 30 E fariseja thaj maškar lende nesave učitelja tare Mojsijaso zakono lije te den vika thaj te vačaren lese sikadende: “Sose xan thaj pijen e carincurencar thaj e grešnikurencar?”

31 Thaj o Isus vačarda lendže: “Ni trubul e sastende doktora, e nasvalende trubul. 32 Me ni aviljem te akharav e pravednikuren‡ aviljem te akharav e grešnikuren ko pokajipe.”

E Isuse pučen pašo post

(Mt 9,14–17; Mk 2,18–22)

33 A von vačarde lese: “Sose e Jovanese sikade postin thaj molin pe e Devlese, gija thaj e farisejska sikade, a ćire xan thaj pijen?”

34 A o Isus vačarda lendže: “Šaj li čhuve e manušen so avile ko abav te postin a lencar si o terno kaso si o abav? 35 Ka avol o đive kana ka len lendar e terne, tegani i von ka postin ane gola đivesa.”

§ 5,21 hulil značil “vređil” * 5,24 O Isus korkoro pes akharol “o Čhavo e Manušeso”.

† 5,27 E Jevreja mrzicide e poreznikuren golese so e poreznikura sesa Jevreja save ćerdile izdajice gijate so saradžisade e Rimljanurencar save okupirisade o Izrael. Gothe i e poreznikura sesa nepoštena, čorena tare Izraelcura pare. ‡ 5,32 Kola saven o Dol prihvatil

³⁶ Taj vačarda lendže i paramič: “Khoni ni čhuvol kotor taro nevo fostano po purano fostano, golese kaj i o nevo ka pharadol, taj o kotor taro nevo fostano ni ačhol šukar ko purano.” ³⁷ Taj khoni ni čhorol nevi mol ane purane morčha, golese kaj i nevi mol ka pharavol e morčha taj ka čhordol i mol, a e morčha ka pharadon. ³⁸ Golese i nevi mol čhuvol pe ane neve morčha. ³⁹ Taj khoni ko pilja i purani mol ni mandol nevi golese kaj phenol: ‘I purani si po šukar.’”*

6

O Isus po baro taro savato
(Mt 12,1–8; Mk 2,23–28)

¹ Ke jekh savato o Isus nakhlo maškaro div, lese sikade lije o div, morde vastencar taj xalje. ² Nesave fariseja vačarde: “Sose čeren okova so ni trubul ko savato pale Mojsijaso zakono?”*

³ Taj o Isus vačarda lendže: “Ni li čitisaden ano Lil so čerda o David taj okola so sesa lesa kana bokhajlo? ⁴ Dija ano čher e Devleso,† lije e mangre save čhute pe pašo kurbano, save šajine te xan samo e sveštenikura o David xalja, taj dija kolenđe so sesa lesa.” ⁵ Taj o Isus vačarda lendže: “Me o Čhavo e Manušeso‡ sem po baro i taro savato.”

O Isus sastarol ko savato
(Mt 12,9–14; Mk 3,1–6)

⁶ A ko aver savato, o Isus dija ani sinagoga taj lije te sikavol. Gothe sasa jekh manuš kaso desno va sasa šuko. ⁷ E učitelja tare Mojsijaso zakono taj e fariseja dikhlje palo Isus na li ko savato ka sastarol, te bi čerena le bande. ⁸ Al o Isus džanglja so von den gođi, taj vačarda e manušese so sasa leso va šuko: “Ušti taj ava akari ko maškar!” O manuš uštilo taj ačhilo angle savorende.

⁹ Taj o Isus vačarda lendže: “Te pučav tumen: Ko savato li šaj čerolpe šukar il bilače? Te aračhol pe o džuvdipe il te mudarol pe?” Taj von khanči ni vačarde. ¹⁰ Dikhlja savoren so sesa gothe taj vačarda e manušese: “Sikav čo va.” Vov gija i čerda, taj leso va sastilo. ¹¹ A e fariseja taj e učitelja tare Mojsijaso zakono pherdile bari holi, taj vačarde jekh averese so te čeren e Isusesa.

O Isus akharol e Dešudujen apostoluren
(Mt 10,1–4; Mk 3,13–19)

¹² Gola đivesa, o Isus iklilo ko brego te molil pe e Devlese, taj sasa sai rat ano molipe e Devlesa. ¹³ Taj kana sasa đive, akharda pe sikaden, taj lendar birisada Dešudujen taj akharda len apostolura:

¹⁴ e Simone kas akharda Petar,
e Andrija lese phrale,
e Jakove taj
e Jovane,

§ 5,37 I nevi mol našti čhuvol pe ani purani morčhi golese kaj i nevi mol šuvljol taj buljol i tegani bi pharavola i purani morčhi. * 5,39 Kaja metafora razlikujil o purano sikajipe e verskone vođengo taro nevo sikajipe e Isuseso. Poenta si ane gova kaj e manuša save siklile ko purano sikajipe naj voljna te šunen nevo sikajipe savo o Isus sikavola. * 6,2 E fariseja dikhlje čak i o moripe o div vastencar sar bari bući ko savato sav i ni trubuje te čeren pale Mojsijaso zakono. † 6,4 O “šatori e sastankoso” ‡ 6,5 O Isus korkoro pes akharol o “Čhavo e Manušeso”.

e Filipe
 thaj e Vartolomeje,
¹⁵ e Mateja thaj
 e Toma,
 e Jakove e Alfejeveso čhavo, thaj
 e Simone savo sasa Pobunjeniko,[§]
¹⁶ e Juda e Jakoveso, thaj
 e Juda e Iskariotskone, savo izdajisada le.

O Isus sikavol taro blagoslov thaj taro pharipe
 (Mt 4,23–25; 5,1–12)

¹⁷ O Isus ulilo taro brego pe Dešudujencar thaj ačhilo ko ravno than, thaj but sikade lese, thaj but manuša andari sa i Judeja thaj taro Jerusalin, thaj taro foro Tir em taro foro Sidon thaj pašutne thana save si pašo more. ¹⁸ Von avile te šunen le thaj te sastardon taro piro nasvalipe, a sastardile i kola save sesa mučime tare bengi. ¹⁹ Thaj sa e manuša rodije te dolen pe po Isus, golese kaj lestar ikljola zor, thaj sastardona savore.

²⁰ Thaj o Isus dikhlja an pe sikade thaj vačarda:
 “Blagoslovime sen tumen save sen čore,
 golese kaj si tumaro o carstvo e Devleso.

²¹ Blagoslovime sen tumen save sen bukhale,
 golese kaj ka čaljon.

Blagoslovime sen tumen save roven akana,
 golese kaj ka asan.

²² Blagoslovime sen kana e manuša ni manden tumen, thaj kana čhuden tumen thaj lađaren tumen, thaj tumaro alav ni manden sar e bi lačhengo golese so pačan an mande ano Čhavo e Manušeso.*

²³ Radujin tumen ane gova đive thaj čhelen, thaj dikh, bari si tumari plata ko Dol. Golese kaj gija čerde e prorokurende lendže paradada.

²⁴ Al jao tumende tumen e barvale,
 golese kaj lijen tumari uteha.

²⁵ Jao tumende save sen akana čale,
 kaj ka bukhavon.

Jao tumende save akana asan,
 golese so ka aven bibahtale thaj ka roven.

²⁶ Jao tumende kana sa e manuša vačaren sa šukar tumendar,
 golese kaj gija vačarde šukar tare xoxavne prorokura lendže paradada!”

Manden tumaren dušmajen
 (Mt 5,38–48; 7,12)

²⁷ “Tumende vačarav save šunen: Manden tumaren dušmajen! Šukar čeren kolende save mrzin tumen! ²⁸ Blagoslovin kolen save den tumen armaja! Molin tumen e Devlese kolende save bilače čeren tumencar. ²⁹ Savo čalavol tut pi čham, iri lese aver, thaj savo mandol tutar o ogrtači, de le čo fostano. ³⁰ De svakone okova so rodol tutar,

§ 6,15 Pobunjeniko (“Zilot”) savo uštilo protiv o rimsko vlast. * 6,22 Kana phenol Čhavo e Manušeso vačarol korkoro pestar.

thaj te lija tutar ma rode palal. ³¹ Gova so manden te čeren e manuša tumenđe, tumen čeren lendže!

³² Thaj ako manden samo okolen save tumen manden, savi si tumari hvala? Golese kaj čak i e grešnikura† manden okolen ko len mandol. ³³ Thaj te čeren šukar kolende save tumenđe čeren šukar, savi si tumari hvala? Golese kaj i e grešnikura čeren gija. ³⁴ Thaj ako den zajam okolende savendar ađučaren te irin o zajam, savi si tumari hvala? Golese kaj e grešnikura e grešnikurenđe den zajam te len palem gaći.

³⁵ Thaj manden tumare dušmanuren, čeren lendže šukar, thaj den zajam te ni manden khanči golese, thaj ka avol tumen bari plata, thaj ka aven čhave‡ e Najbare Devlese,§ golese kaj si vov šukar* e nezahvalnonenđe thaj e bi lačhenđe. ³⁶ Golese aven milosrdna sar so si tumaro Dad taro nebo milosrdno.†”

*O Isus sikavol te na osudi averen
(Mt 7,1–5)*

³⁷ “Ma sudin, thaj ni ka aven sudime. Ma osudin, thaj ni ka aven osudime. Oprostin, thaj ka oprostilpe tumenđe. ³⁸ Den, thaj ka dolpe tumenđe. Pobari mera thaj popherdi ka dodolpe tumenđe ane tumare vasta. Golese save merasa merin gaći ka irilpe tumenđe.”‡

³⁹ Thaj vačarda lendže paramič: “Šaj li o koro e kore te inđarol? Na li solduj ka peren ani rupa? ⁴⁰ Nijekh sikado naj pobaro tar po učitelji. Kana ka sikljol sa, ka avol sar po učitelji.§

⁴¹ Sose diče i treska ane će phrales i jakh, a o kaš ani čiri jakh ni diče? ⁴² Sar šaj vačare će phralese: ‘Phrala, ačh te ikalav i treska andari čiri jakh,’ a čiro kaš ani čiri jakh ni diče? Dujemujengo! Ikal angleder čiro kaš andari čiri jakh, pa ka diče te ikale će phralese i treska andari jakh.”

*Kaš thaj les o bijanipe
(Mt 7,17–20; 12,34–35)*

⁴³ “Golese kaj naj šukar kaš savo bijanol bilačo bijanipe, ni bilačo kaš savo bijanol šukar bijanipe. ⁴⁴ Golese sa e kašta pindardon pale lengo bijanipe. Golese kaj i smokve thaj i drakh ni čiden pe tare kangre. ⁴⁵ E šukare manuše isi šukar ano ilo, i gija, lestar ikljol šukar, a bilačo manuš andar po ilo ikalol bi lačhipe, golese kaj andaro muj les o ikljol okova sosa si pherdo les o ilo.”

† **6,32** Ponekad o lafi “grešnikura” koristisade e religiozna manuša sar e farizeja e manušenđe save ni ičarde o zakono gija sar e farizeja so mislisade kaj trubul. Izraz “grešniko” koristisada pe baše manuša save smatrisajle po bare grešnikura tare avera manuša. Na primer, gija dena vika e poreznikuren thaj prostitutken. ‡ **6,35** ka aven čhave e Najbare Devlese so značil te sikava e Devlese osobine thaj e Devleso karakteri. § **6,35** e Najbare Devlese nazivil pe e Devlese. Sikavol pe lesi veličina i autoritet. Kava lafi si slično sar “suvereno” il “vrhovno”. Gova značil “Najbaro Dol” il “Najvrhovno deno” il “Dol savo si embaro savorendar” * **6,35** šukar O Dol dol milost gija so dol šukaripe kolende save ni zaslužin. † **6,36** milosrdno O Dol dol milosrđe gija so ni dol kazna kolende save zaslužin. ‡ **6,38** O Dol si sar šukar trgovco e divesa savo čuvol pobut o div thaj tresil le em čuvol gaći te čordol tari mera, gaći but ka dol tumen. § **6,40** Manuš mora te dičhol šukar ko ka avol les o učitelji, golese so ka avol sar leste. Al te o učitelji ni sikavol šukar (golese kaj si duxovno koro), ka avol hohado o sikado.

E Isuseso sikaïpe si šukar temelji

(Mt 7,24–27)

⁴⁶ “A sose akharen man: ‘Gospod! Gospod!’, a ni čeren sa so vačarav tumenđe? ⁴⁷ Ka vačarav tumenđe savo si kova savo avol ke mande thaj šunol me lafura thaj čerol len: ⁴⁸ Vov si sar manuš savo čerol po čher, pa hunol rupa thaj čalavol temelji ko bar, thaj kana aven e paja avol i bari len pe gova čher thaj našti peravol le, golese kaj si lesa temelji ko bar. ⁴⁹ A savo šunda a ni čerda, vov si sar manuš savo čerol po čher ki phuv bizo temelji, pe savo avol i len, vov sigate perol, thaj gova čher rumil pe sa.”

7

E kapetaneso zuralo pačaipe

(Mt 8,5–13; Jn 4,43–54)

¹ Kana vačarda o Isus sa kava angle manuša, delo ano foro o Kafarnaum. ² Jekhe rimskone kapetano* sasa jekh sluga savo sasa nasvalo dži o meripe, save vov but manglja. ³ Thaj kana o kapetano šunda e Isuseso,† bičhalda leste e phuredera e Jevrejende‡ te molin le te avol te sastarol lese sluga. ⁴ Von avile ko Isus thaj but molisade le vačarindoj: “Trubul gova te čere lese, ⁵ golese kaj mandol amare manušen, thaj vov pestar čerda amende sinagoga.”

⁶ Thaj o Isus delo lençar. Thaj kana avile pašo čher, bičhalda o kapetano pe amalen te vačaren lese: “Gospod! Ma čhuv tuće gova pharipe golesa so ka de an mo čher, golese so me naj sem dostojno te ave tali mi streja. § ⁷ Golese ni mangljem te avav angle tute kaj naj sem dostojno. Vačar jekh lafi gothar thaj sigate ka sastol mo manglo sluga. ⁸ Golese kaj sem i me manuš tale nekaso autoritet, thaj isi man tale mande vojnîkura, pa vačarav jekhese: ‘Đa!’, thaj džal. Vačarav dujtonese: ‘Av!’, thaj avol. Vačarav me mingre slugase: ‘Čher’, thaj čerol gova.”*

⁹ Thaj kana šunda gova o Isus, čudisajlo, thaj irisajlo e manušenje save dele pale leste thaj vačarda lendže: “Vačarav tumenđe, vadži ni arakhljem Jevreje ano Izrael kas isi gaći pačaipe.”† ¹⁰ Thaj kana irisajle čhere okola so sesa bičhalde, arakhlje e nasvale sluga saste.

O Isus vazdija tare mule e čhavore

¹¹ Na but pale gova, o Isus delo ano foro savo akhardola Nain,‡ thaj dele lesa lese sikade thaj pherdo manuša. ¹² Kana avile pašo vudar e foroso, thaj dikh, nesave terne čhave ikalde mule, jekhore čhave ani dej, savako rom mulo. Pherdo manuša andaro foro džana lasa te

* 7,2 kapetano manuš savo komanduil pe šel vojnîkura † 7,3 O kapetano (o šoralo e šelengo) šunda so o Isus sastarda bute manušen, thaj kaj si vov paše, kaj irisajlo ano Kafarnaum. ‡ 7,3 O Isus si Jevrejo a o kapetano naj, pa o kapetano dija pe godi kaj o Isus ka šunol len te molisade le e Jevreja. But droma e rimska vojnîkura sesa dušmanura e Jevrejende. § 7,6 E Jevreja ne bi džana andre ano čher savo naj jevrejsko te ma bi avena duxovno melale. * 7,8 Sar o kapetano so isi le autoritet te phenol e vojnîkurende, o Isus isi le autoritet te phenol e nasvalimase te načol. † 7,9 O Isus očekujisada e Jevreja te avol len gasavo pačaipe, al naj sasa len. Vov ni očekujisada te avol e abandijen gasavo pačaipe, al palem, kale manuše sasa. ‡ 7,11 Kava si pašo than kaj o proroko o Jelîsije vazdija tare mule e jekhore čhave angleder but šel berša (dikh 2. Car 4,8–37).

prahon e čhave. ¹³ Kana dikhlja la o Gospod, pelo lese žal laće, thaj vaćarda laće: “Ma rov!” ¹⁴ Avilo paše, dolda pe ko than kaj pašljardo sasa o mulo čhavo, thaj e manuša save indarena le ačhile. Thaj o Isus vaćarda: “Čhaveja! Tuće vaćarav, Ušti!” ¹⁵ O mulo čhavo đuvdilo em bešlo thaj lija te vaćarol, thaj o Isus dija le lese daće.

¹⁶ Savore darajle, thaj hvalisade e Devle. Vaćarde: “Baro proroko maškar amende!”, thaj: “O Dol avilo te pomognil pire manušenje.”[§]
¹⁷ Kava šundilo taro Isus ani sa i Judeja thaj ane pašutne thana.

*O Isus si Mesija a o Jovane ćerda lese o drom
(Mt 11,2–11)*

¹⁸ Thaj vaćarde e Jovanese* lese sikade sa so o Isus ćerda. Thaj akharda o Jovane pire dujen sikaden ¹⁹ thaj bičhaldal len ko Gospod te pučen le vaćarindoj: “Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?”[†]

²⁰ Thaj avile ko Isus gola duj manuša thaj phende lese: “O Jovane Krstitelj bičhaldal amen tute te puča tut: ‘Tu li san gova save obećisada o Dol kaj trubul te avol, il te ađučara avere?’”

²¹ A ane gova sato o Isus sastarda buten taro lengo nasvalipe, tar lengo pharipe thaj tare benga, thaj bute koren dija dičhipe. ²² Thaj o Isus phenda e Jovanese sikadende: “Džan thaj vaćaren e Jovanese so dikhljen thaj so šunden: e kore dičhen, e bande phiren, e gubava thodon, e kašuće šunen, e mule ušten, thaj okolende save si ani potreba vaćarol pe o Lačo lafi. † ²³ Thaj vaćaren lese i kava: ‘O Dol blagoslovil okole savo naj sablaznimo zbog mande!’”

²⁴ Thaj kana đele e sikade e Jovanese, o Isus lija te vaćarol taro Jovane e manušenje: “So ikliljen te dičhen ki pustinja? I trska, savi bandol ki barval? Na! ²⁵ Il so ikliljen te dičhen? Manuše ane barvale fostanura urade? Na! Gasave manuša phiraven barvale fostanura, thaj ano šukaripe bešen ane carska palate. ²⁶ Il ikliljen te dičhen? Proroko? Va, me phenav tumende vov si po but taro proroko. ²⁷ Golese so si o Jovane manuš kastar o Dol vaćarda ane piro Sveto Lil: ‘Akh me bičhalav me glasniko angle tute, savo ka ćerol tuće o drom angle tute.’

²⁸ Vaćarav tumende, tare sa e manuša save sesa bijande ni sasa[§] pobaro taro Jovane o Krstitelj, thaj po baro si lestar o em cikno ano Carstvo e Devleso.”*

^{§ 7,16} E manuša verovatno dije gođi kaj o Isus sasa baro proroko sar o Ilija il o Jelisije, golese kaj samo von vazdije ani Purano Savez nekas tare mule (1. Car 17,17–24; 2. Car 4,18–37).

* ^{7,18} O Jovane o Krstitelj sasa ano phanglipe. † ^{7,19} E Jevreja očekujisade o Mesija te avol thaj te avol caro savo ka spasilen len taro rimsko vlast. Ni ađučarde te avol samo Spasitelj ano duxo. O Jovane pindarda e proročanstvura taro Mesija sar so si o Is 42,7; 61,1–2 (dikh gija Lk 4,18–19). Gija ađučarda te avol o Isus caro, thaj e Jovane thaj averen pravednonen manušen ikalola taro phanglipe, thaj te sudil te kaznil e manušen save ni manglje e Mesija (dikh e Jovaneso vaćaripe ano Lk 3; 9; 16–17), al tare gova vadži khanči ni ćerdilo. † ^{7,22} Kava so ćerda o Isus sikadol kaj si vov o Mesija, sar so an po Lil o proroko Isaija pisisada (Is 29,18–19; 35,5–6; 61,1–2). ^{§ 7,28} Ano original ačhol: “maškare bijande tare džuvlja”

si metafora “tare sa e manuša save sesa džuvde”. * ^{7,28} Duxovno ačhipe e manušenje ano carstvo e Devleso si pobaro taro duxovno ačhipe e manušenje save živisade angleder so ćerdilo o carstvo.

*O Isus sikavol e manušen kaj trubul te prihvatin le em e Jovane
(Mt 11,12–19)*

²⁹ Sa e manuša so šunde e Isuse, pa i nesave carincura, pindžarde kaj si e Deveso sikaibe šukar thaj krstisajle e Jovaneso krstipe. ³⁰ A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono čhudije o plan e Devleso savo sasa lendže. Thaj von ni manglje o Jovane te krstil len.

³¹ A o Isus vačarda: “Kasa te uporediv akale manušen save si akana džuvde? Thaj so te vačarav lendar? ³² Von si sar manuša† save bešen ko drom thaj akharen jekh avere thaj vačaren:

‘Bašaldam tumenđe vesela đilja,†
a tumen ni čhelden,
bašaldam tumenđe žalosna đilja,
a tumen ni rujen.’

³³ Golese, avilo o Jovane o Krstitelji. Savo ni hal ni mangro ni pijol ni mol, a tumen vačaren: ‘O beng ane leste!’ ³⁴ Aviljem me, o Čhavo e Manušeso, savo xav thaj pijav, a tumen vačaren: ‘Dikh manuš halano thaj mato, amal e carinconengo thaj e grešnikurengo!’ ³⁵ Al, sa gola so prihvatisade gova sikaibe, phende kaj si e Devleso butdžanglipe čačukano!”§

*O Isus šaj te oprostil e grehura
(Mt 26,6–13; Mk 14,3–9; Jn 12,1–8)*

³⁶ Jekh fariseji kaso alav sasa Simon dija vika e Isuse te hal mangro ke leste, thaj vov đelo ano čher e farisejeso thaj čhuta pe pašo astali.* ³⁷ Thaj dikh, sasa i džuvli ando foro savače džanglja pe kaj si grešnica, šunda kaj si o Isus pašo astali ano čher e farisejeso, i avili andre. Anda† skupo miris ko čaro savo sasa taro alabasteri. ³⁸ Rojindoj, peli ke pe koča pale lese pingre. Laće asva pele pe lese pingre thaj lija te thovol len pe jasvenar, thaj pe balencar koslja len thaj čumidija lese pingre, thaj makhlja len e mirisasa.

³⁹ A kana dikhlja o fariseji savo akharda le, vačarda ane peste: “Te avol proroko, bi đanola ko si kaja džuvli savi dolol le‡ golese kaj si grešnica!”

⁴⁰ A o Isus phenda lese: “Simone! Isi man khanči te vačarav tuće.”

A vov vačarda: “Učitelju, vačar.”

⁴¹ A o Isus vačarda: “Duj džene sesa borči jekhe manušese. Jekh sasa borči panšel srebrenjakuri pare§ a o dujto pinda. ⁴² Thaj kana len naj sasa te irin, o manuš ni manglja palal o borči lendar. Vačar tare kala duj savo ka mandol le po but?”

⁴³ A o Simon vačarda lese: “Pa bi phenava kolese kas sasa pobaro borči.” A o Isus vačarda lese: “Gija si, šukar vačardan.”

† 7,32 manuša Ano original ačhol “čhavore”. ‡ 7,32 Bašaldam ... vesela đilja Ano original “Bašaldam ... flauta”. § 7,35 O Isus kala izrekasa manglja te phenol da e manuša trubuje te prihvatin e Isuse em e Jovane. * 7,36 Sasa običaj kana e murša džana ke gasave večere, dok xana bešenasa pašljindoj pašo astali. † 7,37 Sasa o adeti ane gova vreme e manuša save naj sesa akharde ko hape šajine te aven thaj te dičhen thaj te šunen al ni xana e akhardencar. ‡ 7,39 dolol le O Simon mislisada i džuvli te dolda e Isuse, o Isus ka avol andral melalo. Golese mislisada da o Isus naj proroko. § 7,41 srebrenjakuri pare Jekh rupuni para počinolape jekh dnevniča.

44 Taj irisajlo premali džuvli em vačarda e Simonese: “Diče li kala džuvlja! Me aviljem ane čo čher, paj ni andan me pingrende,* a voj pe jasvenar thoda len, a pe balencar koslja len. 45 Ni čumidipe ni dijan man, a voj sar aviljem ni ačhili te čumidol me pingre.† 46 Uljesa ni makhljan mo šoro, a voj mirisesa makhlja me pingre. ‡ 47 Golese vačarav tuće: ‘Baro manglipe sikada mande, golese so si laće oprostime but bare grehura. Al kase zala oprostime, sikavol zala manglipe.’” 48 A laće vačarda: “Oprostime si čire grehura.”

49 Taj ane peste lije te vačaren kola so si lesa pašo astali: “Savo si kava so e grehura šaj oprostil?”

50 A e džuvljaće vačarda: “Čo pačaipe ikalda tut. Đa ano mir.”

8

Džuvlja save sledina e Isuse

1 O Isus pale gova đelo ane forura taj ane gava. Sikada taj vačarda taro Lačo lafi taro Carstvo e Devleso, taj e dešuduj apostolura đele lesa 2 taj nesave džuvlja save sesa sastarde tare bengaj taj nasvalipe: i Marija (savi akhardola Magdalena, kastar iklije efga bengaj), 3 taj i Jovana (romni e Huzosi savo sasa upravitelji ko Irod), taj i Suzana, taj avera but đeja save kandije pumare parencar e Isuse taj lese sikade.

O Isus vačarol taro manuš savo čhudol o seme ki phuv

(Mt 13,1–23; Mk 4,1–20)

4 Taj kana čidijepe but manuša tare sa e forura avile pašo Isus, taj vov vačarda lendže paramič: 5 “Ikילו o manuš savo čhudola o seme pi phuv. Taj kana sijisada, nesavo seme pelo pašo drom taj uštade le e manuša, taj e čiriklja halje le. 6 Nesavo seme pelo pe bara, barilo taj šučilo, golese kaj naj sasa paj ani phuv. 7 A nesavo seme pelo ke kangre, taj o seme barilo e kangrencar, taj e kangre tasade le. 8 A nesavo seme pelo pi šukar phuv, taj barilo taj anda šel droma po but.” Kana vačarda kava dija vika: “Šunen šukar so vačarav tumende.”*

E manuša si sar lači taj bilači phuv

(Mt 13,10–23; Mk 4,10–20)

9 A e sikade lese pučlje e Isuse: “Vačar amende savi si kaja paramič?”

10 A vov vačarda: “O Dol tumende dija te džanen o garajipe tare leso Carstvo, a averende vačarav ane paramiča, te pherdol okova so ačhol ano Sveto lil:

‘Te dikhlje

ni ka shvatin,

Taj te šunde

ni ka haljaren.’

* 7,44 E čherutneso adeti sasa te anol paj taj kotor kosimase paše pire gosturi te šaj thoven taj te šučaren pire pingre palo phiripe pe melale droma. † 7,45 I džuvli čumidija e Isuseso pingre mesto lese čhama te bi sikavola piro čačukano pokajipe taj po poniznost. ‡ 7,46 Kava sasa adeti kana ađučarol pe e gosto. I džuvli but počastisada golesa so čerda e Isuseso. Voj sikada po baro poniznost gija so makhlja lese pingre mesto leso šoro. O Isus vadži sikavola i razlika maškare Simoneso ađučaripe e gosto taj goja džuvli so čerda. * 8,8 Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.”

¹¹ Kaja paramič phenol kava: O seme si sar o Lafi e Devleso. ¹² O seme savo pelo po drom si manuša save šunen o lafi e Devleso, thaj avol o beng, lol o lafi andaro lengo ilo, te ma pačan thaj te ni spasin pe. ¹³ A o seme savo pelo po bar gola si manuša save šunen radosno thaj len o lafi sar luluđa saven naj koreno. Zala vreme pačan, a kana avol o vreme tare iskušenjura, tegani prestanin te pačan. ¹⁴ A o seme savo si ane kangre golasi kola manuša save šunen o Lačo lafi, al o pharipe, o barvalipe thaj o guglipe kale svetoso tasavol len thaj ni den šukar bijandipe. ¹⁵ A o seme savo si ki šukar phuv gola si manuša save šunen o lafi, thaj gova lafi ičaren ano šukar thaj iskreno ilo, sa dži kaj ni anen šukar bijandipe.”

*Savo šunol e Isuseso sikaibe ka barol leso duxovno džanglipe
(Mk 4,21–25)*

¹⁶ Khoni ni phabarol i svetiljka te bi učarola la e čaresa, thaj ni čuvola talo than e sojimaso. Čuvol la ke svetiljkako than te šaj okola save den andre dičhen o svetlo savo phabol. ¹⁷ Sa so si garado ka avol pučardo, thaj so si čerdo garandoj ka ikljol ko dičhipe. ¹⁸ Golese pazin sar šunen, golese kas isi, ka dolpe lese,[†] a kas naj, ka lol pe lestar[‡] i kova zala so dol gođi kaj isi le.

*E Isusesi čačukani familija
(Mt 12,46–50; Mk 3,31–35)*

¹⁹ Avile e Isusesi dej thaj lese phrala,[§] thaj naštine tare but manuša te vačaren lesa. ²⁰ Thaj khoni vačarda e Isuseso: “Či dej thaj će phrala ačhen avri, thaj manden te dičhen tut.”

²¹ A o vov vačarda lendže: “Mi dej thaj me phrala si kola save šunen o lafi e Devleso thaj ičaren le.”

*O Isus vačarol e balvaljaće te ačhol
(Mt 8,23–27; Mk 4,35–41)*

²² Jekh đive o Isus phenda pe sikadenže: “Te nakha ki aver rig e pajesi.” Dije ano čamco thaj đele. ²³ Thaj kana pojdisade o Isus zasuta. Thaj uštili bari balval, o čamco lija te pherdol paj thaj lije te tason, thaj but darajle so sesa ano baro bilačhipe.

²⁴ Thaj e sikade avile pašo Isus thaj lije te den vika: “Gospod! Gospod! Ka tasiva!”

Thaj o Isus uštilo, thaj vačarda e balvaljaće thaj e bare pajese te ačhen, thaj von ačhile thaj pal gova khanči ni ašundilo. ²⁵ A o Isus vačarda lendže: “Kaj tumaro pačaipe?”

A e sikade darajle thaj čudisajle thaj jekh averese vačarde: “Savo si kava so e barvaljenže thaj e pajese vačarol te ačhen, thaj von šunen le?”

[†] **8,18** kas isi, ka dolpe lese Taro kontekst dičholpe kaj o Isus phenol taro razumipe thaj taro pačaipe. Kava značil: “Kas isi razumipe ka dolpe lese po but razumipe”, il: “O Dol ka čerol kolenđe save pačan o čačipe te razumin po but.” [‡] **8,18** kas naj, ka lol pe lestar Kava značil: “Al kas naj razumipe ka hasarol thaj i okova so dol gođi kaj razumil” il: “Al o Dol ka čerol okolende save ni pačan ano čačipe te ni razumin ni kova zala so den gođi kaj razumin”.

[§] **8,19** Kava sesa e Isuseso po terne phrala, avera čhave e Marijaće thaj e Josifese save sesa bijande palo Isus. Sar so si e Isuseso dad o Dol, a lengo dad o Josif, von sesa lese phrala tari dej.

O Isus ikalol e melale duxura taro manuš
(Mt 8,28–34; Mk 5,1–20)

²⁶ Thaj resle paši Gerasinsko phuv savi si ki aver rig tari Galileja.
²⁷ Thaj kana iklilo o Isus taro čamco, avilo paše leste jekh manuš andaro foro ane kaste sesa benga. But berša sasa nango, thaj ni bešlo ano čher, nego bešlo ke limora. ²⁸ Thaj kana dikhlja e Isuse, dija vika thaj pelo angle leste thaj vačarda: “So mande mandar, Isuse Čhaveja embare Devleso? Moliv tut ma mučima.” ²⁹ Golese so o Isus več vačarda e bengese te ikljol andaro manuš, ane kaste sasa o beng but vreme. E manuša phandena le ane sindira thaj aračhena le, činola e sindira thaj o beng inđarola le ani pustinja.

³⁰ A o Isus pučlja le: “Sar si čo alav?” Vov phenda: “Legija* (but džene amen)”, golese kaj but benga sesa ane leste. ³¹ Thaj molisade e Isuse e benga te ma bičhalol len ano bezdan.†

³² Paše gotar sasa jekh brego kaj sesa pherdo bale save čarona, a e benga molisade e Isuse te mučhol te džan ane bale. Thaj o Isus mukhlja te džan. ³³ Tegani iklile e benga andaro manuš thaj đele ane bale, a e bale taro brego čhudije pe ano paj thaj tasile.

³⁴ Kana dikhlje so sasa e manuša save arakhlje e balen, našle thaj đele te vačaren ano foro thaj ane gava. ³⁵ Thaj iklile vadži manuša te dičhen so sasa. Kana avile pašo Isus, arakhlje e manuše kastar iklile e benga. A o manuš bešol urado thaj gođaver paše Isusesese pingre, thaj von darajle. ³⁶ A kola save gova dikhlje vačarde averende sar o Isus sastarda e manuše ane kaste sesa e benga. ³⁷ Thaj sa e manuša tari Gerasa thaj tare pašutne thana phende e Isusesese te džal lendar, golese kaj but darajle. A o Isus dija ano čamco thaj irisajlo palal ani Galileja.

³⁸ O manuš kastar o Isus ikalda e bengen molisada e Isuse te džal lesa, a o Isus mukhlja le vačarindoj: ³⁹ “Iri tut ane čo čher, thaj vačar sa so čerda tuće o Dol.” O manuš đelo thaj vačarda maškaro sa o foro so čerda lese o Isus.

O Isus sastarol e džuvlja thaj vazdol tare mule e čhejora
(Mt 9,18–26; Mk 5,22–43)

⁴⁰ Thaj kana irisajlo o Isus tare aver rig e jezerosi, e manuša sesa bahtale kana dikhlje le, golese kaj savore ađučarde le. ⁴¹ Thaj dikh, avilo jekh manuš saveso alav sasa Jair, savo si angluno ani sinagoga, avilo thaj pelo ke koč a anglo Isus. Thaj molisada le te avol ane leso čher ⁴² Golese kaj sasa le jekhori čhej tare dešuduj berš, thaj voj sasa dži o meripe.

Thaj kana pojdisada o Isus e Jairesa ane leso čher, čičidije le e manuša. ⁴³ Thaj maškare manuša sasa jekh nasvali džuvli tare rateso thavdipe dešuduj berš. I džuvli sa po barvalipe so sasa la dija e sastarutnende thaj ni jekh naštine te sastarol la. ⁴⁴ Voj avili od palal e Isusesese thaj dolda pe tare leso teluno kotor taro fostano, thaj sigate ačhada la o ratvalipe lako.

⁴⁵ Thaj vačarda o Isus: “Ko dolda pe gova pe mande?”

Đi jekh lendar phende da naj von, a o Petar vačarda: “Gospod! But manuša si paše tute čičidije tut, a tu puče: ‘Ko dolda pe pe mande?’ ”

* **8,30** Legija si grupa vojnika tare 6 milje vojnika. † **8,31** bezdan si phanglpe paše benga (melale duxura).

⁴⁶ A o Isus vačarda: “Neko dolda pe pe mande, golese kaj osetisadem zor kaj iklili mandar. ⁴⁷ Thaj kana dikhlja i džuvli kaj našti garadol, avili darandoj, peli angle leste, thaj vačarda angle sa e manuša sose dolda pe pe leste thaj sar tare jekh drom sastili.” ⁴⁸ Thaj o Isus vačarda laće: “Mi čhej! Čo pačaipe sastarda tut. Đa ano mir.”

⁴⁹ Dok o Isus vačarda e džuvljaće, avilo jekh andare Jaireso čher thaj vačarda lese: “Jaire, muli či čhej. Ma muči e učitelje.”

⁵⁰ Kana šunda gova o Isus, vačarda lese: “Ma dara, samo pača. Voj ka uštol.”

⁵¹ A kana o Isus avilo ano čher, ni dija khoni te džal andre sem o Petar, o Jovan thaj o Jakov, thaj e čhejorako dad em dej. ⁵² Thaj savore ruje andaro ođi pale late, a o Isus vačarda: “Ma roven. Ni muli. Sovol.”[‡]

⁵³ Thaj asaje e Isusesse golese kaj džanglje so muli. ⁵⁴ Vov dolda e čhejora taro va, thaj dija vika vačarindoj: “Čhejorije, ušti!” ⁵⁵ Thaj irisajlo lako duxo, thaj uštili sigate, thaj o Isus vačarda lendže te den la te hal. ⁵⁶ Thaj lako dad thaj lači dej sesa začudime. A vov vačarda lendže khanikase te ma vačaren so sasa.

9

O Isus bičhalol e dešudujen apostoluren

(Mt 10,9–14; Mk 6,7–13)

¹ O Isus dija vika e apostoluren thaj dija len zor thaj vlast pe sa e benga, thaj te sastaren taro nasvalipe. ² Thaj bičhalda len te vačaren taro carstvo e Devleso, thaj te sastaren e nasvalen. ³ Thaj vačarda lendže: “Khanči ma len dromese, ni rovli, ni trasta, ni so te xan, ni pare, thaj te ma avol tumen po duj fostanura. ⁴ Kana džan an nesavo than, bešen an jekh čher, dži kaj ni pojdin an aver than.* ⁵ Te ni manglje tumen ane gova than, ikljen gothar thaj tresin o praho tar tumare pingre,[†] sar svedočanstvo so ni lije o lafi e Devleso.”

⁶ Thaj e sikade đele taro than ko than thaj vačarde o Lačo Lafi thaj sastarde e manušen ke sa e thana.

O Irod si bunimo okolestar so šunda taro Isus

(Mt 14,1–2; Mk 6,14–16)

⁷ Thaj kana šunda o Irod o vladari,[‡] tar sa so o Isus ćerda, sasa bunimo golese kaj nesave vačarde kaj o Jovane o Krstitelji uštilo tare mule. ⁸ Avera vačarde kaj sikadilo ki phuv o Ilija, a nesave vačarde kaj uštilo tare mule nesavo proroko taro purano vreme.

⁹ Thaj vačarda o Irod: “E Jovaneso šoro me čindem, a savo si akana kava kastar gasave čudura šunav?” Thaj manglja te dičhol e Isuse.

O Isus parvarol pobut tare pandž milje manušen

(Mt 14,13–21; Mk 6,32–44; Jn 6,1–13)

[‡] **8,52** O Isus džanglja kaj i čhej muli. Phenda kaj sovol golese so džanglja kaj ka vazdol la tare mule. O Isus koristisada lafi “sovol” sar te bi phenola tare Lazareso meripe (dikh Jov 11,11–14), avere osobaće kas vazdija tare mule. * **9,4** Trubul te aven zadovoljna hamase so den len gothe e manuša; ni smin te roden khanči bolje sojimase. Al, šaj džan ke avera čhera kaj ka vačaren o Lačo lafi. [†] **9,5** Gova si ani tradicija e Jevrejende. Znako pašo baro odbipe, golesa sikade kaj ni manglje ni i prašina tar gova foro pe lendže pingre [‡] **9,7** Irod o vladari “tetrah” kate vačarol pe taro Irod Antipa savo sasa vladari jekh tare štar kotora taro Izrael.

¹⁰ Kana irisajle e apostolura, vačarde e Isuse sa so ćerde. O Isus thaj lese sikade Ċele pašo foro savo akhardol Vitsaida te šaj aven zala korkore. ¹¹ Al but manuša šunde kaj Ċelo o Isus, thaj lije te džan pale leste. O Isus phenda lendže kaj škar avile. Thaj lija te vačarol lendže taro Carstvo e Devleso thaj sastarda e nasvalen. ¹² Kana lija o Ċive te načhol, avile e dešuduj apostolura pašo Isus thaj vačarde: “Te mukha e manušen? Nek džan ane pašutne gava thaj ane thana kaj šaj te aračhen khanči hamase thaj kaj šaj te soven, golese kaj sam ko than kaj naj khanči.”

¹³ A o Isus vačarda lendže: “Den len tumen te xan.”

Thaj von vačarde lese: “Amen isi samo pandž mangre thaj duj mačhe. Amen li te Ċa te Ċina sa kale manušen te xan?” ¹⁴ A gothe sesa paše pandž milje murša. §

A o Isus vačarda pe sikadenđe: “Čhuvan len te bešen po pinda džene.” ¹⁵ Thaj ćerde gija, thaj bešljarde len savoren. ¹⁶ Thaj o Isus lija gola pandž mangre thaj gole dujen mačhen, dikhlja ano nebo, blagoslovisada len thaj phaglja e mangre, thaj dija ke sikade te den e manušen. ¹⁷ Thaj halje thaj čalile savore, thaj čidije dešuduj korpe okolestar so ačhilo so halje e manuša.

O Petar dikhlja thaj vačarda kaj si o Isus o Hrist

(Mt 16,13–16; Mk 8,27–29)

¹⁸ Jekh Ċive, kana o Isus molisajlo korkoro, thaj lesa sesa lese dešuduj sikade. Vov pučlja len: “So vačaren e manuša, ko sem me?”

¹⁹ A e sikade vačarde lese: “Nesave manuša vačaren kaj san o Jovane o Krstitelji, a avera kaj san o Ilija o proroko, a nesave vačaren kaj san jekh tare purane prorokura savo uštulo tare mule.”

²⁰ A o Isus pučlja len: “A tumen so phenen, ko sem me?”

A o Petar vačarda: “Tu san o Hristos bičhald taro Dol.”

O Isus vačarol tare piro meripe

(Mt 16,1–23; Mk 8,31–33)

²¹ A o Isus vačarda e sikadenđe te ma vačaren khanikase kaj si vov o Hrist. ²² Thaj phenda: “Golese so me o Čhavo e Manušeso, trubul te avav but mučimo, thaj e phuredera, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono,* ka čhuden ma thaj ka mudaren ma, thaj trito Ċive me ka uštav.”

So trubul manuš te ćerol te šaj avol e Isuseso sikado

(Mt 16,24–28; Mk 8,34–9,1)

²³ A o Isus savorende vačarda: “Ko mandol te džal pale mande nek ačhavol korkoro pes thaj nek lol o krsto† piro svako Ċive thaj nek džal pale mande. ²⁴ Golese ko mandol po džuvdipe te aračhol, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe baše mande vov ka aračhol le. ²⁵ Thaj savo škaripe ka avol e manuše ako sa o sveto dobil, a pes hasarol il pese

§ 9,14 Gothe sesa 5 milje murša, e džuvlja em e čhavore ni đinglje pe. * 9,22 E starešine, e šorutne sveštenikura thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono zajedno prestavisade sa e Jevrejende vođen. † 9,23 Manuš savo sasa već osudimo te merol raspimo, inđarola bi o upruno kotor taro krsto dži ko than kaj ka mudaren le. Kale vačarimasa, o Isus manglja te phenol: 1. te mangljam te ava lese sikade, mora odrekni amen tare amare želje ke kaja phuv, thaj mora te ava spremna te šuna e Isuse; il 2. kaj trubul te ava spremna svako Ċive te trpi i te mera golese so sam lese sikade; il 3. solduj upruno opcije (rečenice).

bilače ćerol?† 26 Golese ko lađal mandar thaj tare me lafura lestar i me o Čhavo e Manušeso ka lađav kana ka avav ani slava mingri savi si slava me Dadesi thaj e sveta melekureñdi. 27 Čače vaćarav tumenđe, nesave tumendar save sen kate ni ka meren dok ni dićhen o carstvo e Devleso.”

O Mojsije thaj o Ilija sikadile e Isusese

(Mt 17,1–13; Mk 9,2–13)

28 Thaj kana nakhle ohto đive pale gova, o Isus lija e Petre e Jovane thaj e Jakove thaj iklilo ko brego te molil pe e Devlese. 29 Thaj kana molisajlo leso muj ćerdilo averćhane, thaj lese šeja ćerdile parne thaj sjajna. 30 Thaj dikh, tar jekh drom iklile duj manuša, thaj lije te vaćaren e Isusesa. Gola sesa o Mojsije thaj o Ilija. 31 Sikadile ani slava, Š thaj vaćarde tare leso meripe* savo trubuja te avol ano Jerusalim.

32 A o Petar thaj kala so sesa lesa von zasute, ćim džungadile dikhlje e Isuse ani slava thaj duje manušen sar lesa aćhen. 33 Thaj kana lije te crden pe o Mojsije em o Ilija, o Petar phenda e Isusesa: “Gospod! Šukar kaj sam kate, thaj te ćera trin senice: Jekh tuće, jekh e Mojsijase thaj jekh e Ilijase.” Ni džanglja so te vaćarol 34 A dok vov gova vaćarda avilo o oblako, thaj von darajle kana ućharda len o oblako.

35 Thaj šunde glaso andare oblakura vaćarindoj: “Kava si mingro ćumidimo ćhavo save me birisadem, le mangav te šunen.” 36 Thaj kana šundilo o glaso, e sikade dikhlje e Isuse korkore. Thaj von khanći ni vaćarde khanikase, tar gova so dikhlje.

O Isus ikalol o melalo duxo taro ćhavo

(Mt 17,14–19; Mk 9,14–29)

37 A thearinto đive o Isus em lese sikade sar ulile taro brego, but manuša avile ko Isus. 38 Thaj dikh, tare but manuša akharda le jekh: “Ućitelju! Moliv tut dikh pe mo ćhavo golese kaj si jekhoru.” 39 Thaj dikh, dolda le o melalo duxo, thaj tari jekh drom lija te dol vika, thaj te ikljol lestar i spuma taro muj, thaj o duxo ni aćhavol le thaj uništil le. 40 “Molisadem ćire sikaden te ikalen e melale duxo, von naštine.”

41 Thaj o Isus vaćarda lendže: “O, bipaćaće thaj bilače manušalen†! Tumencar sem sa kava vreme, a tumen vadži ni paćan, pućav man vadži kozom trubul te trpiv tumen. An će ćhave akari!” 42 A dok avola kare leste o beng perada e ćhave ki phuv ane grćura, thaj lija te tresil le. A o Isus phenda e bengese te ikljol, thaj sastarda e ćhave, thaj dija le lese dadesa. 43 Savore sesa divime e Devlese zuralimasa. Thaj savore divisajle sa okolese so o Isus ćerola, o Isus vaćarda pe sikadende:

44 “Šukar šunen e lafura kala: Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušenje.” 45 A e sikade ni haljarde kala lafura, golese kaj sasa lendar garado te našti haljaren, thaj darajle te pućen le kale lafese.

† 9,25 Ano original aćhol: “So o manuš ka postignil ako prelol sa i phuv a hasarol thaj upropastil pes?” Š 9,31 il sjaj * 9,31 Lafı savo si kate irime ki romani ćhib si meripe, a ki grćko ćhib si Izlazak ‘Iklıpe’. Ano Purano savez ‘Iklıpe’ odnosilpe po putaripe (oslobodipe) e Izraelsko narodo taro egipatsko phanglıpe. E Hristoso meripe ko krsto si ‘Iklıpe’, a gova si, delo taro okupljenje, savesa o Dol ikalol e manušen taro phanglıpe tare grehura. † 9,41 manušalen Ano original aćhol: ‘generacija’ il ‘naraštaj’.

E ponizna si embare ane Devlese jakha

(Mt 18,1–5; Mk 9,33–37)

⁴⁶ Thaj e sikade lije te vačaren maškar pumende ko si lendar em baro. ⁴⁷ A o Isus džanglja so si ane lengo ilo, vov lija e čhavore čhuta le angle peste, ⁴⁸ thaj o Isus vačarda lendže: “Savo primil kale čhavore ane mingro alav, man primil, thaj ko man primil, primil me Dade savo bičhalda man, golese ko si maškare tumende em cikno, len o Dol dičhol embare.”

Ko naj protiv tumende tumencar si

(Mk 9,38–40)

⁴⁹ A o Jovane vačarda e Isuse: “Gospod! Dikhljam jekhe sar će alavesa tradol e bengen, thaj amen vačardam lese te na ćerol gova, golese kaj ni džal amencar pale tute.” ⁵⁰ Thaj o Isus vačarda lese: “Mučhen le, golese ko naj protiv tumende tumencar si.”

E samarijancura ni manglje e Isuse

⁵¹ Thaj kana sesa paše e đivesa te iril pe ko nebo, o Isus pojdisada ano Jerusalem. ⁵² Thaj bičhalda glasnikuren angle peste, thaj von ěele thaj dije ano gav ani Samarija te lačharen lese kaj te sovol. ⁵³ Thaj ni manglje le gothe e manuša, golese kaj dikhlje kaj džal ano Jerusalem. † ⁵⁴ Thaj kana dikhlje e sikade lese o Jakov thaj o Jovane pučlje e Isuse: “Gospod! Mande li te phena te uljol i jag taro nebo thaj sa te phabarol len?” § ⁵⁵ A o Isus irisajlo thaj dija vika pe lende.* ⁵⁶ Thaj ěele ane aver gav.

O Isus mandol te mekha sa thaj te ěa lese dromesa

(Mt 8,19–22)

⁵⁷ A sar ěele dromesa nesavo manuš vačarda e Isuse: “Me ka džav tusa kaj tu ěa.”

⁵⁸ Thaj o Isus vačarda: “E lisicen isi jazbina thaj e ěirikljen isi len gnezdura: Me o Čhavo e Manušeso naj man kaj mo šoro te pašljarav.” †

⁵⁹ A o Isus avere manušese vačarda: “Phir pale mande.”

A o manuš vačarda: “Gospod! Muk ma angleder te džav te prahov me dade.” †

⁶⁰ A o Isus vačarda lese: “Ačhav e mule, nek prahon pe mulen, § a tu ajde vačar taro carstvo e Devleso.”

⁶¹ A aver vačarda: “Gospod! Me ka džav pale tute, al muk ma te džav te oprostiv man mingre čherutnencar.”

† **9,53** E Samarijancura em e Jevreja ni manglje pe maškar peste. Golese e Samarijancuri ni manglje te pomognin e Isuse pe leso đajipe ano Jerusalem, glavno foro e Jevrejengo § **9,54** O Jakov em o Jovan phende za ke kaja metoda taro sudipe, golese so džanglje kaj e prorokura sar o Ilija sudisade e manušen save čhudije e Devle peštar (2. Car 1,10–12). * **9,55** An nesave grčka rukopisura ačhol: Thaj vačarda: Ni džanen tar savo duho sen, me o Čhavo e Manušeso ni aviljen te mudarav e manušengo džuvdipe nego te spasis (ikalav). † **9,58** O Isus iril e vačarimasa te sikavol e manuše sar si gova kana si leso sikado. O Isus phenol lese golesa te gova manuš ěala pale leste, šaj gova manuš ni ka avol le čher. † **9,59** Naj jasno dal o dad gole manušeso mulo thaj vov sigate ka prahol le il mandol o manuš nesavo pobaro vreme te ačhol dži kaj leso dad ni merol pa tegani te prahol le. Poenta si ane gova kaj o manuš mandol khanči te ćerol angleder so džal palo Isus. § **9,60** O Isus baš gija ni dol gođi kaj e mule ka prahon averen mulen. O znaćenje paše “mule” šaj avol: 1. Gova si metafora paše kola save sigate ka meren; il 2. Gola si kola save ni džanen pašo Isus thaj duxovno si mule. Akate si poenta kaj o sikado nisose ni smil te ačhavol le golestar te džal palo Isus.

62 A o Isus vačarda lese: “Ni jekh naj lačardo pašo carstvo e Devleso savo čhuvol po va ko plugo te oril a dičhol palal.”*

10

O Isus bičhalol eftavardeš thaj dujen sikaden te navestin o Carstvo e Devleso

(Mt 11,21–27; 13,16–17)

¹ A pale gova odredisada o Gospod averen eftavardeše thaj dujen sikaden,* thaj bičhalda len duj po duj te džan angle leste ane sa e forura thaj ane thana kaj manglja te džal. ² A o Isus vačarda lendže: “O čidipe† si baro a e bučarne si zala, golese tumen molin e gospodare taro čidipe te bičhalol e bučarnen ki po čidipe.‡ ³ Džan, akh bičhalav tumen sar terne bakren maškare ruva. ⁴ Ma indaren šljanpiko ni trasta ni urajimase ke pingre, thaj dok phiren ma ačhen te vačaren ko drom khanikasa te ma hašaren tumaro vreme.

⁵ Kana den an nesavo čher angleder vačaren: ‘Mir ane kava čher.’ ⁶ Ako gola so bešen ano čher manden o mir, o mir ka avol pe lende, ako ni manden ka iril pe tumende tumaro mir. ⁷ Kana džan an nesavo čher, ma tar gova čher džan ke aver. Ačhen ke gova čher, thaj xan thaj pijen so isi len,§ golese kaj o bučarno dostojno si pe plataće. ⁸ Kana den ane nesavo foro thaj gothe manden tumen, xan so anen angle tumende. ⁹ Sastaren e nasvalen save si ane gova foro, thaj vačaren lendže: ‘Kava sikavol tumende kaj si o carstvo e Devleso paše.’ ¹⁰ A kana džan an nesavo foro thaj ni manden tumen gothe, ikljen ko drom lengo thaj vačaren: ¹¹ ‘Thaj o praho taro tumaro foro savo si pe amende koša amendar sar znako da o Dol ka sudil tumende.* Al te džanen paše avilo tumende o Carstvo e Devleso.’ ¹² Vačarav tumende kaj e Sodomaće† ka avol po lokho ko đive e Sudoso nego gole manuše tar gova foro!”

Kazne e bipokajime forurende

(Mt 11,20–24)

¹³ “Pharo tumende, manušalen taro Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon‡ sar tumende so ćerdile, dumutane bi pokajina

* **9,62** Khoni ni dičhol palal kana oril i phuv našti vodil o plugo kaj trubul te džal. Gova manuš trubul leso dičhipe te avol anglal te bi lače orila i phuvSo bi vačarasa manuš savo džal e Devlesa našti iril pe palal an po džuvdipe savo sasa le ano sveto. * **10,1** Ane nesave grčka rukopisura ačhol: “eftavardešen” (thaj ano stiho 10:17) † **10,2** gadikane “zetva”

‡ **10,2** O Isus podrazumil kaj isi but manuša save si spremna te den ane Devleso Carstvo, al naj but sikade te pomožin em te sikaven e manušen. § **10,7** O Isus ni vačarda da von trubul te ačhen an gova čher sa e divesa dok bešen ano foro, nego kaj trubul te soven an gova čher sa e raća dži kaj si odori; avere lafurenar, “Ma soven ane avera čhera sa e raća”.

* **10,11** Gova si simbolično bući savasa sikadol pe kaj čhuden e manušen tare gova foro; il: “Gija, sar tumen so čhudijen amen, thaj o Dol gija čhudol tumen.” † **10,12** O Dol uništisada e sumporne jagasa e manušen ano foro Sodoma golese so sesa bilače (dikh 1. Mojs 19,24–28).

‡ **10,13** Horazin! Pharo tumende, manušalen tari Vitsaida! Golese te bi čerdona e čudura ano foro Tir thaj ano foro Sidon Manuša save bešle ano Horazin thaj ani Vitsaida si Jevreja pa trubuje te adučaren e Mesija. Manuša save bešle ano Tir thaj ano Sidon naj Jevreja gija da von ne bi adučarena kaj ka avol o Mesija. Okova so o Isus kate vačarol kaj čak i okola so naj Jevreja trubul te pindžaren kaj si vov o Mesija golese so ćerda sa gola čudura.

pe thaj bi bešena urade ano dorikalo čaršafi thaj ano praho. ¹⁴ A e manuše taro Tir thaj e manuše taro Sidon ka avol poloče ko sudo nego tumende. ¹⁵ A tumen manušalen taro Kafarnaum! Ği o nebo li ka ušten? Ka peren dži ko than kaj si e mule, Had.”

¹⁶ Thaj vačarda pe sikadende: “Ko tumen ašunol, man ašunol, thaj ko tumen čudol, man čudol. Ko čudol man, čudol e Devle savo bičhalda man.”

O Isus sikavol e sikaden so si em važno

¹⁷ Kana irisajle kola eftavardeš thaj duj sikade radosno vačarde e Isuses: “Gospod, e benga pokorisajle amende ke čiro alav.”*

¹⁸ A o Isus vačarda lendže: “Me dikhljem e Sotona sar pelo taro nebo sar munja.† ¹⁹ Akh dijem tumen zor te ačhen pe sapa thaj pe škorpije‡ thaj pe sa o vlast e dušmaneso,§ thaj khanči ni ka avol tumende. ²⁰ A golese tumen ma aven radosna so e duxura pokorin pe tumende, nego aven radosna so tumare alava pisime ko lil e Devleso ano nebo.”*

Blagoslovime si sa okola save prihvatin e Isuseso lafi

(Mt 11,25–27; 13,16–17)

²¹ Ane gova sato o Isus pherdilo radost ano Sveto duxo thaj phenda: “Hvaliv tut, Dade, Gospod e phuvako thaj e neboso, so garadan čo čačipe tare but džangle thaj tare razumna a vačardan e ciknende.† Va, Dade, golese kaj si gova čiri volja.”

²² Thaj irisajlo o Isus ke pe sikade thaj vačarda: “Sa mande dija o Dad mingro, thaj khoni ni đanol ko si o Čhavo sem o Dad, ni ko si o Dad sem o Čhavo, thaj okola kase o Čhavo mandol te vačarol.‡”

²³ Thaj irisajlo e sikadende korkore kana sesa thaj vačarda lendže: “Blagoslovime si e jakha so dičhen so tumen dičhen. ²⁴ Golese vačarav tumende kaj but prorokura thaj carura manglje te dičhen man thaj ni dikhlje, thaj manglje te šunen man thaj ni šunde.”

O Isus sikavol taro džuvdipe bizo meripe

(Mt 22,34–40; Mk 12,28–31)

²⁵ Thaj uštilo jekh tare učitelja taro Mojsijaso zakono te iskušil e Isuse thaj pučlja le: “Učitelju! So trubul te čerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

²⁶ A o Isus vačarda lese: “So si pisimo ane Mojsijaso zakono? Sar tu gova haljare?”

²⁷ A vov phenda e Isuses: “Čumide e Gospod e Devle čire sa e ilesa čiresa, sa dušasa čirasa, thaj sa e zorasa čirasa, thaj sa e gođasa čirasa, thaj mang§ će pašutne kozom mande korkore tut.”

§ **10,13** An goja kultura, e manuša bi phiravena šeja čerde taro dorikalo čaršafi, savo našti phiravol pe thaj naj udobno, thaj bi bešena ano praho, te bi sikavena da lendže žal so grešisade anglo Dol. * **10,17** Kate o “alav” odnosil pe ke Isuseso moć em autoritet. † **10,18** O Isus koristil kaja paramič te bi uporedila sar o Dol pobedisada e Sotona, dži kaj lese 72 sikade propovedisade ane forura, odnosno Sotona pelo taro nebo sar i munja savi čalavol premali phuv. ‡ **10,19** Verovatno si e sapa thaj e škorpionura metafora za ke bilače duxura. § **10,19** O Dušmano si o Sotona. * **10,20** O Dol pisisada lendže alava, sar građanuri ano nebo, thaj gova značil kaj isi len džuvdipe bizo meripe. † **10,21** Kava odnosilpe pe kola save naj len but sikajipe, al si spremna pe prihvatin e Isuseso sikajipe sar so e cikne čhavore save si spremna te šunen kolen ane kaste pačan. ‡ **10,22** Vlast, autoritet, zor, čačipe, thaj aver. § **10,27** voli, čumide

²⁸ A o Isus vačarda lese: “Šukar vačardan. Čher gova thaj ka avol tut džuvdipe bizo meripe.”

²⁹ A o učitelji taro zakono manglja te opravdil pe, pa pučlja e Isuse: “Ko si mo pašutno?”*

³⁰ A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš ulilo taro Jerusalm ano foro savo akhardol Jerihon, thaj dolde le e čora, save uljarde lese šeja thaj marde le. Ďele pese thaj ačhade le opaš mule pašo drom.

³¹ Thaj slučajno gole dromesa nakhlo nesavo jevrejsko svešteniko, thaj dikhlja le em crdijape lestar ki aver rig thaj nakhlo. ³² Gija thaj o levito e sveštenikoso sluga kana avilo ke gova than avilo paše, dikhlja le thaj nakhlo. ³³ A nesavo Samarijanco† avilo paše leste, dikhlja le pa pelo lese žal. ³⁴ Thaj avilo koslja e manušese rane‡ uljesa thaj moljasa, thaj pačarda len, čhuta le ke po her thaj inđarda le ani mehana, thaj dikhlja pe leste. ³⁵ Thaj theara đive kana lija te đal ikalda duj srebrenjakuri pare§ dija ko manuš kasi sasa i mehana, thaj phenda lese: ‘Dikh pe leste, thaj te trošisadan po but me ka počinav kana ka irima.’”

³⁶ “So den gođi akana?” Pučlja o Isus. “Tare kala trin džene ko sikadilo lese thaj sasa pašutno kolese so dolde le e čora?”

³⁷ A učitelji e zakoneso phenda lese: “Okova savo čerda milosrđe.” A o Isus vačarda lese: “Đa, thaj tu čher gija.”

E Isuseso lafi trubul te avol amende ko angluno than

³⁸ A kana Ďele premalo Jerusalm, o Isus thaj lese sikade avile ane jekh gav, a jekh džuvli, akhardola Marta, dija len vika ane po čher. ³⁹ Thaj la sasa phen, akhardola Marija, savi bešli paše pingre e Isuseso thaj šunda leso vačaripe. ⁴⁰ A i Marta dikhlja po but ani bući em sar emlačhe te kandol le, thaj avili pašo Isus thaj vačarda lese: “Gospod! Šukar li si kava so mi phen ačhada ma korkora te kandav tut? Vačar laće te pomožil ma.”

⁴¹ A o Isus vačarda laće: “Marto! Marto! Sikiri tut thaj trudi tut butese. ⁴² A samo jekh trubul. I Marija či phen birisada khanči šukar, te šunol mo lafi savo ni ka lol pe latar.”

11

*O Isus sikavol pe sikaden sar te molin pe
(Mt 6,9–13; 7,7–11)*

¹ Kana o Isus molisajlo thaj kana ačhilo e molitvasa, jekh tar lese sikade vačarda lese: “Gospod, sikav amen te moli amen, sar o Jovane o Krstitelji so sikada pire sikaden.”

² O Isus vačarda lendže: “Kana molin tumen, vačaren: ‘Dade amareja ko nebo, te svetilpe čo alav,’*

* **10,29** Kava manuš manglja te đanol kas trubul te mandol, avere lafurencar: “Kas trubul te dikhav pašutne thaj te mangav sar korkore man?” † **10,33** Samarijanco E Samarijancura sesa e jevrejende potomkura save lijepe avere narodosa. Von ni slavisade e Devle ko Jerusalm sar e Jevreja so čerde. E Jevreja sesa holjame pe Samarijancura thaj ni pačaje kaj e Samarijancura sesa e Devleso narodo. ‡ **10,34** i mol koristisade te čistin e rane, a o ulje verovatno koristisade te sprečil pe infekcija. § **10,35** Ko original ačhol: duj denara save si duj dnevnice. * **11,2** Savore nek den će alavese čast tuće Devlese.

te avol čo carstvo,†
 te avol čiro mandipe ki phuv sar ko nebo,
 3 Hamase so trubul amen de amen svako dive,
 4 thaj oprosti amare grehura,

sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende!‡
 Thaj crde amen taro iskušenje.’”

5 Thaj o Isus vačarda:§ “Den gođi sar bi avola kana bi khoni tumendar đala ke po amal ki opaš rat, thaj te roden mangro lestar, thaj te vačaren lese: ‘Amala, dema trin mangre, pa ka iriv tuće. 6 Golese kaj avilo taro drom mo amal ke mande, thaj naj so te čuvav angle leste.’ 7 A vov andral te phenol: ‘Ačhav ma ko miro! Mo vudar si phanglo thaj me čhave si manca ano than e pašljimaso, thaj našti uštav te dav tut!’ 8 Vačarav tumende: Ako ni uštulo golese kaj si leso amal, ka uštulo te dol le golese so si bilađutno thaj uporno.”*

9 Vačarav tumende: “Manden thaj ka dolpe tumende! Roden thaj ka aračhen! Maren thaj ka putavol tumende! 10 Golese kaj savore save manden, dolpe lendže, save roden aračhen, save maren, putardol lendže.

11 Savo dad tumendar: kana bi o čhavo rodola mačhe, o dad dol le ke gova than sape? 12 Il te manglja angro te dol le škorpija? 13 Kana tumen, bi šukar manuša, džanen šukar buča te den tumare čhaven, kobor pobut tumaro Dad taro nebo ka dol tumen Duxo Sveto kolende save molin le?”

E Isuseso zuralipe avol taro Dol
 (Mt 12,22–30; Mk 3,22–27)

14 Jekh drom o Isus tradija e benge taro manuš savo naštine te vačarol. Kana ikילו o beng lestar vov lija te vačarol, thaj zadivime e manuša sesa. 15 A nesave lendar vačarde: “E Veelzevulese† zorasa savo si šorutno e bengengo, tradol e bengen.” 16 A avera iskušisade e Isuse gija so rodije znako te dičhen dal si bičhaldo taro Dol.

17 Thaj o Isus džanglja so den gođi thaj phenda lendže: “Đi jekh carstvo‡ savo si ulado ka properol. Čher§ an savo naj sloga ka properol. 18 Gija i o beng* te ulada pe korkoro pestar, sar ka ačhol

† 11,2 Kava značil te širil pe te bi barola e Devlesi vladavina ki phuv. ‡ 11,4 Gova si poniznost, a ponizno manuš uvek oprostil averende so čerde lese bilačhipe. Golese amen o Isus sikavol te phena, “Thaj oprosti amare grehura, sar amen so oprosti okolende so čeren grehura premal amende.” Da sar i amende so si dindo. Oprosti isto gija sar so i oprostimo si amende. § 11,5 O Isus vačarol kaja paramič sar te bi ilustririla kaj tumaro amal ne bi odbila te pomožil ako isi tumen bari potreba thaj roden lestar gova po but droma. Ko isto način o Dol ni ka odbil te dol tumen okova so trubul tumende ako uporno roden lestar. * 11,8 O Isus vačarol kaja paramič sar te sikavol kroz i usporedba kaj tumaro amal ka pomožil tumende ako isi tumen bari potreba thaj molin le više droma za ko pomoć. Ko gasavo način o Dol ka dol tumen okova so tumende trubul te mangljen lestar uporno. Ako čak i o komšija, savo ni mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ rode, kobor više o Dol, savo si šukar dad thaj kova savo mandol tut, ka dol tut okova so trubul će kana bizi lađ moli tut lese. † 11,15 Veelzevul si dujto alav e Sotonaso, vladari e bengengo. ‡ 11,17 Akate o “carstvo” vačarol tare manuša an leste: “Kana e manuša tare nesavo carstvo maren pe maškar peste, von ka uništin pumaro carstvo.” § 11,17 Akate o “čher” vačarol tari porodica: “Kana e čherutne maškar peste maren pe, ka uništin pumari porodica.” * 11,18 o beng Ano original ačhol “Sotona”. Kate “Sotona” vačarol tare demonura save služin e Sotona thaj e Sotonesa: “Kana o Sotona thaj e manuša tar leso carstvo maren pe maškar peste.”

leso carstvo? Vačaren kaj e Veelvulesa tradav e bengen. ¹⁹ Ako me e Veelvulese zorasa tradav e bengen, save zorasa traden len tumare sikade?[†] Taj von korkore ka osudin tumen. ²⁰ Taj ako me e Devlese zorasa[‡] tradav e bengen, onda avilo tumende o carstvo e Devleso.”

O Isus si po zuralo taro Beng

²¹ Taj o Isus vačarda: “Kana okova savo si zuralo manuš naoružilpe, taj aračhol po čher, lesa barvalipe si šukar arakhado. ²² Al kana avol po zuralo lestar, pobedil le taj lol sa lesa oružije ane savo pačaja, taj ulavol pirencar so lija taro slabo manuš.*

²³ Savo naj manca, protiv mande si, taj ko manca ni čidol, vov onda čhorol.”[†]

Aračhen tumen te ma iril pe o bilačho duho
(Mt 12,42–45)

²⁴ “Kana o beng ikljol andaro manuš, džal ke thana kaj naj khanči[‡] te rodol than kaj šaj odmoril pe, taj kana ni aračhol than vačarol: ‘Te irima ano mo manuš kotar ikliljem.’[§] ²⁵ Taj kana iril pe o melalo dux aračhol kaj si gova manuš sar čučo čher savo si šulado taj namestimo andral. ²⁶ Tegani džal taj aračhol efa averen duxuren pobilačhe pestar, taj aven andre te bešen, taj avol e manušese po bi lačhe nego angleder.”

Čačukano blagoslov

²⁷ A kana gova vačarda o Isus, jekh džuvli savi šunda le dija vika zurale: “Blagoslovimi i dej savi inčarda tut an po vođi, taj dija tut čuči!”

²⁸ A o Isus vačarda: “Vadži po blagoslovime si kola save šunen o Lafi e Devleso taj čeren le.”

E Jonaso znako

(Mt 12,38–42; Mk 8,12)

²⁹ Po but manuša lije te čiden pe, a o Isus lija te vačarol lendže: “Tumen e manuša so živin ke kava vreme sen bi lačhe manuša. Tumen roden o znako,* taj ni ka dolpe tumenđe znako sem e čudura so čerde pe e Jonase e prorokose.[†] ³⁰ Gova so sasa e Jonase, sasa znako kaj o Dol bičhalda le e manušenđe save živisade ani Niniva.[‡] Gija mancar so ka avol, ka avol znako kaj me o Čhavo e Manušeso, o Dol bičhalda man kale manušenđe.

[†] **11,19** Kate vačarol pe tare farisejska sikade save traden e demonuren [‡] **11,20** Ano original ačhol: “e Devlese najesa” (dikh 2. Mojs 8,19) [§] **11,21** Sotona ^{*} **11,22** Kava vačarol taro Isus savo pobedil e Sotone taj lese demonen sar te phene o Isus po zuralo manuš savo lol so pripadil e zurale manušese [†] **11,23** ko manca ni čidol, vov onda čhorol O Isus vačarol taro čidipe e sikadengo save džana pale leste: “Ko ni teril e manušen te aven taj te phiren pal mande, vov teril len te džan dur mandar.” [‡] **11,24** thana kaj naj khanči Ano original ačhol: “thana bizo paj” savo vačarol tare “tare thana kaj naj khanči” kaj e melale duxuri phiren. [§] **11,24** Ano original ačhol: “ano čher tar savo ikliljem” ^{*} **11,29** znako Avere lafurencar: “Mandol mandar te čerav čudo sar znako kaj aviljem taro Dol.” [†] **11,29** čudura so čerde pe e Jonase e prorokose O Jona sasa proroko ano Stari zavet (dikh Jona 1,7; 2,10; Mt 12,40). Pale trin dive džuvdo iklilo tare bare mačheso vođi, sar o Isus so ka ikljol tar o trito dive taro grobo. [‡] **11,30** Manuša kase o Jona vačarda taro Dol sesa but bilačhe manuša. Živisade ani Niniva, glavno foro e Asirijako, taj sesa dušmaja e Izraelese (dikh Jona 3).

³¹ Ko ðive kana ka avol e Devleso sudo, i carica so angleder vladisada e južnoneš phuvasa ka uštol thaj ka osudil manušen tar kava bijandipe, golese kaj odural avili tare em palune phuva te šunol e caro e Solomone savo sasa but mudro, a ake, kate si khoni po baro taro Solomon, a tumen ni manden te šunen le. ³² Ko ðive kana ka avol e Devleso sudo, e manuša so bešle ano purano foro Niniva ka ušten i ka osudin kale manušen tar kava bijandipe, golese kaj kajisajle kana o Jona sikada len, a ake kate si khoni po baro taro Jona, a tumen ni pokajisajlen!”

O svetlo em i tama ano telo

³³ “Khoni ni phabarol i svetiljka pa te čhuvol la talo garado than, ni talo čaro, nego čhuvol la ko than e svetiljkako te šaj dičen o svetlost okola so den ano čher.* ³⁴ Ćiri jakh si sar svetiljka e telose. Ako gija Ćiri jakh si sasti, sa čo telo ka avol osvetlimo. Ako si Ćiri jakh bi lači, čo telo ka avol ani tama. ³⁵ Golese vodi redo ma gova svetlost sosi ane tute te avol tama. ³⁶ Golese ako si sa čo telo osvetlimo thaj naj nisavo deo ani tama, ka avol sa osvetlimo sar kana i svetiljka osvetlil tut.”

O Isus ukoril e jevrejskone šorutnen

(Mt 23,1–36)

³⁷ Thaj kana o Isus vačarola, jekh tare fariseja akharda le te hal mangro ke leste. Thaj o Isus ðelo ke leste thaj bešlo ki sinija. ³⁸ A o farisej čudisajlo kana dikhlja so o Isus bešlo a angleder golestar ni thoda pe vasta† anglo hape. ³⁹ A o Gospod o Isus vačarda lese: “Akana tumen e fariseja thoven od avral o tahtaj thaj o čaro, a andral si pherde pohlepa thaj bilačhipe. ⁴⁰ Bigođače! Naj li o Dol kova savo čerda e manuše od andral thaj od avral? ‡ ⁴¹ A kava si po šukar: den e čororende okova so isi tumen andre, so halaneste garaven ane tahtaja em ane čare, thaj ka aven thode od andral em od avral.

⁴² Pharo tumende e farisejende so den dešto kotor tare začinuraš thaj taro sa o povrće, a ni marin te čeren averende okova so si šukar thaj te manden e Devle. Trubul te den dešto kotor e Devlese, al ma te bistren te čeren okova so pobut trubul.

⁴³ Pharo tumende e farisejende! So volin te bešen ke anglune thana ane sinagoge thaj kana dičen tumen e manuša, pherde poštujipe premal tumende, te pozdravin tumen ke trgura. ⁴⁴ Pharo tumende! Tumen sen opasnost sar e neprimetna limora pe save e manuša uštaven a ni džanen kaj uštaven len.”*

Š **11,31** I Carica tari Saba (ko današnje Jemen) putujisada prekale 1500 kilometra te šunol e Solomoneso mudrost. Živisada 1.000 berš angleder o Hrist (dikh 1. Car 10,1–13; 2. Dnev 9,1–12).

* **11,33** Stihura 33-36 si metafora savasa o Isus vačarol tar po sikajipe kaj o “svetlo” za savo mandol lese sikade te aven poslušna thaj te delin le averencar. Vov vačarol tare manuša save ni džanen il ni prihvatin leso sikaipе kaj si gola manuša ani “tama”. † **11,38** Pale Jevrejengo adeti trubuja te čerol obredno thojipe pe vasta te bi avena čista anglo Dol.

‡ **11,40** O Isus pučol kava te ukoril e farisejen so ni haljaren kaj gova so isi len ane ile si važno e Devlese. Š **11,42** začinura ano original ačhol: “nana thaj ruta”. * **11,44** Kala limora sesa hunde rupe ko than kaj e muleso telo sasa prahome. Ni sasa len parne bara save e manuša čhuvena pe limora te šaj dičen pe. Kana e Jevreja phirena prekale limora, teg avena melale palo adeti. Kala neprimetna limora čeren len ne namerno te aven duxovno melale.

⁴⁵ Phenda e Isusese nesavo učitelj tare Mojsijaso zakono: “Učitelju, kava so phene i amen lađare!”

⁴⁶ A o Isus vačarda lendže: “Pharo i tumende e učitelja tare Mojsijaso zakono! So čhuvan pharipe but phare indarimase, a tumen tumaro naj ni manden te crden te pomožin nekase. ⁴⁷ Pharo tumende! So éeren limora e prorokurende, saven tumare kuštika mudarde. ⁴⁸ Golese sikaven kaj odobrin gova so éerde tumare kuštika: von mudarde len, a tumen vazden lendže limora.† ⁴⁹ Golese so o Dol an po mudrost vačarol tumendar: ‘Ka bičhalav lendže prorokuren thaj apostolen, a khonik lendar ka mudarol len, a e dujtonen ka progonin.’

⁵⁰ Tumari generacija ka avol bandi za ko rat e prorokurengo savo thavdija taro éeripe o sveto, ⁵¹ taro Aveljeso rat dži e Zaharijaso rat,‡ savo mudardo maškaro žrtveniko thaj o sveto than e Hrameso. Va, phenav tumende, ka rodol pe tari tumari generacija.§

⁵² Pharo tumende učiteljuralen tare Mojsijaso zakono! Golese so garaden i klidi taro džanglipe e Devlese carstvose.* Korkore ni den andre ano carstvo, a save manglje te den andre, tumen ni dijen len.”

⁵³ A kana o Isus iklilo gothar, lije e učitelja tare Mojsijaso zakono thaj e fariseja te holjavon thaj te pučen le but khanči, ⁵⁴ thaj rodije so te phenol sosa bi bandarena le posle.

12

O Isus sikavol te na ava dujemujende

(Mt 10,26–27)

¹ Kana čidije pe but milja manuša, gači kaj lije te uštaven jekh avere, o Isus angleder golestar lija te vačarol pe sikadende: “Aračhen tumen taro kvasaco o farisejsko, so si dujemujengo.* ² Golese kaj naj khanči garado so ni ka pučardol, thaj sa so si garado ka šundol angle savorende. ³ Golese so si vačardo ki tomina ka šundol ko svetlo, thaj sa so vačarden čorale ane phangle sobe, ke krovura ka šundol!”

Ma daran, tumen sen dragocena e Devlese

(Mt 10,28–33; 12,31–32; Mk 3,28–29)

⁴ “Al vačarav tumende amalalen, ma daran tare kola so šaj mudaren samo o telo, golestar aver khanči našti éeren tumende! ⁵ Ka vačarav

---

† **11,48** O Isus ukoril e farisejen thaj e učiteljen tare Mojsijaso zakono. Von džanen za ko mudaripe e prorokunengo, al ni osudin pe kuštika golese so von mudarde e prorokuren. Avere lafurencar: “Umesto te osudin len, tumen potvrđin thaj složin tumen lenar. Thaj najsen poslušna baše proroštvara sar von so ni sesa poslušna e prorokurende.” ‡ **11,51** O Avelj sasa prvo manuš mudardo ano Stari zavet (1. Mojs 4,1–16) thaj o Zaharija emposlednjo manuš mudardo ano Stari zavet (2. Dnev 24,20–22). § **11,51** Jekhore prorokura saven pošujin si e mule prorokura! Baš sar lendže kuštika so ni šunde e prorokuren ano Stari zavet, gija kala fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ni šunen e Isuse thaj ni ka šunen e apostoluren saven o Isus ka bičhalol. Ka avol krajjo za ko strpljenje e Devleso thaj vov ka sudil e Izraele paše sa e berša so čhudije leso lafi. * **11,52** O Isus vačarol tare Devleso čačipe sar te phene kaj si ano čher ke savo e učitelja ni manden te den, al ni mučhen ni averen te avol len klidi (ključo) te šaj den. Akava značil kaj e učitelja ni džanen e Devlese, al ni mučhen ni averen te upoznajin e Isuse. * **12,1** Sar so o kvasaco so širil pe maškar sa o humer, gija lengo licemerje širisajlo maškar sa i zajednica. “Aračhen tumen taro licemerje e farisejengo, savo si sar kvasaco” il “Pazin te na aven licemerna sar o fariseja.” Lengo bi šukar ponašanje utičil pe savorende isto gija sar so o kvasaco utičil po humer.

tumende kastar te daran. Daran taro Dol savo šaj mudarol thaj čhudol ani jag savi ni ačhol. Va, phenav tumende, Lestar daran!

⁶ Ni li bičindon pandž čiriklja baše duj pare? Thaj ni jekha ni zabistrol o Dol. ⁷ A tumende i tumare bala ko šoro si đinde.† Golese ma daran. Tumen sen po vredna tare pherdo čiriklja.”

Trubul te priznaji e Isuse angle manuša

(Mt 10,32–33; 12,32; 10,19–20)

⁸ “Gija vačarav tumende: ‘Savo kate ki phuv priznajil kaj pripadil mande, le me, o Čhavo e Manušeso angle melekura ka priznajiv. ⁹ A savo man čhudol ke kaja phuv me lestar ka odrekni ma angle Devlese melekura. ¹⁰ Thaj savo vačarol protiv mande, protiv o Čhavo e Manušeso ka oprostilpe lese, a savo vačarol bilače taro Sveti Dux ni ka oprostilpe lese.

¹¹ Thaj kana ka anen tumen anglo sudo ke sinagoge thaj angle šorutne, thaj anglo vlast ma daran sar thaj so ka vačaren il so ka phenen. ¹² Golese kaj ka sikavol tumen o Dux Sveti ane gova sato so trubul te vačaren.”

Paramič taro barvalo bigođako manuš

¹³ Thaj vačarda khoni tare manuša e Isuse: “Učitelju, vačar me phralese te ulavol mancar okova so ačhada amende amaro dad.”

¹⁴ Thaj o Isus vačarda lese: “Manuša, ko man čhuta sudija il delioc pe tumende?” ¹⁵ Thaj vačarda savorende o Isus: “Dičhen thaj aračhen tumen tari pohlepa. I sa gači barvalipe te avol manuše, leso džuvdipe ni avol golestar so isi le.”

¹⁶ Thaj o Isus vačarda lendže jekh paramič: “Nesave barvale manušesi phuv bijanda but bijandipe. ¹⁷ Thaj dija gođi ane peste vačarindoj: ‘So ka čerav? Naj ane soste te čidav e milajeso čidipe.’ ¹⁸ Thaj vačarda: ‘Đanav! Akh kava ka čerav! Ka rumiv me thana taro điv thaj ka čerav po bare, thaj gothe ka čidav mo điv thaj sa mo šukaripe. ¹⁹ Thaj ka vačarav korkoro mande kaj isi man baro barvalipe bute beršende. Ka šaj odmoriv, ka xav, ka pijav, ka veseli man!’

²⁰ A o Dol lese vačarda: ‘Bigođaleja! Kaja rat ka lav čo ođi† tutar. Thaj kase ka ačhol sa gova so čerdan bući?’

²¹ Gija si kolesa savo čidol pese barvalipe ki phuv, a ni čidol barvalipe savo si šukar e Devlese ane jakha.”

Ma daran nisose

(Mt 6,25–34)

²² A o Isus pe sikadende phenda: “Golese vačarav tumende: Ma daran za sa e đivesa tumare dal ka avol tumen so te xan, ni tumare telose so ka uraven!§ ²³ Golese kaj si o džuvdipe po but taro hape thaj tumaro telo po but taro urajipe. ²⁴ Dičhen e gavranen!*

† **12,7** Šaj pouzdaji amen ano Dol. Vov đanol po but nego amen so džana. Ni džana ni kobor bala isi amen ko šoro, al o Dol gova đanol thaj vadži po but amendar. † **12,20** “Ođi” (duša) odnosil pe ko džuvdipe e manušeso. Avere lafurenar: “Ka mere erat!” § **12,22** O Dol dija tumen i tumaro džuvdipe thaj tumaro telo, sigurno šaj pačan lese kaj ka dol tumen i okova so trubul tumende za ko džuvdipe. * **12,24** E manuša so šunenena e Isuse, smatrina sar so e gavranura naj korisna golese so e Jevreja naštine te xan goja vrsta tare čiriklja.

parvarol len, a kozom sen tumen po vredna lendar? ²⁵ A šaj li neko tumendar golesa so brinil pe barol leso džuvdipe za jekh đive? ²⁶ Kana našti ni gova zala te čeren, sose brinin tumen za ko sa aver?

²⁷ Dičhen e luluđa ki livada sar baron! Ni čeren bući, niti suven pese šėja, a me phenav tumenđe kaj ni o caro o Solomon ane pire barvale šėja naj sasa urado sar jekh lendar. ²⁸ A ako o Dol dol e čaraće gija laće šėja ko polje, savi si avđive, a theara čhudol pe ani jag, dal ni ka brinil pe tumenđe vadži pobut? Sose gaći zala pačan? ²⁹ A tumen ma brinin tumen isi tumen li so te xan il so te pijen. Ma daran golese! ³⁰ Gija čeren e manuša save ni džanen e Devlese ke kava sveto. Tumaro Dad ano nebo đanol kaj sa gova trubul tumenđe. ³¹ Nego roden o carstvo e Devleso,† thaj aver ka dodol pe tumenđe.

³² Ma daran, me cikne bakre! ‡ Tumaro Dad gova manglja te dol tumen te aven ano carstvo.

³³ Bičinen so isi tumen thaj den e čororende! Čeren tumenđe traste za ke pare save ni phuravon thaj barvalipe ko nebo savo ni ka ciknjol. Khoni nakašti avol odori te čorol tumaro barvalipe thaj ni jekh moljco ni ka xal len. ³⁴ Golese kaj si tumaro barvalipe, gothe ka avol i tumaro ilo.”

*Aven džungade pašo dujto avipe e Gospodeso
(Mt 24,45–51)*

³⁵ Thaj o Isus vačarda lendže: “Aven spremna thaj urade zaki bući, § thaj tumare svetiljke te aven phabarde, ³⁶ sar manuša save ađučaren pe gospodare savo iril pe taro abav, te aven spremna te putren lese kana resol thaj marol ko udar. ³⁷ E sluge save si spremna thaj ađučaren pe gospodare te iril pe, ka aven blagoslovime. Čače vačarav tumenđe o gospodari korkoro ka uravol pe sar sluga, thaj ka phenol lendže te bešen thaj ka avol te kandol len thaj ka dol len te xan. ³⁸ O gospodari šaj ka avol ki opaš rat il anglo uštipe taro sojipe.* Blagoslovime si e sluge save ađučaren.

³⁹ A kava džanen: kana bi đanola o čerutno ke savo sato ka avol o čor, ne bi dola te avol leso čer phago. ⁴⁰ Thaj tumen aven spremna, golese so me o Čavo e Manušeso ka avav kana ni ka den gođi an savo sato.”

⁴¹ A o Petar pučlja e Isuse: “Gospod! Vačare li amende e sikadende kaja paramič il savorende?”

⁴² A o Isus vačarda lese: “Savo si pobožno thaj džanglo sluga kas leso gospodari ka čuvol upreder pe čerese sluge te dol len te xan ko vreme? ⁴³ Blagoslovimo si gova sluga kas o gospodari kana avol aračhol le sar čerol gijate! ⁴⁴ Čače vačarav tumenđe, o gospodari pe po sa o barvalipe ka čuvol e sluga. ⁴⁵ Ako vačarol o sluga ane po ilo:

† **12,31** roden o Carstvo e Devleso Kava značil “dičhen šukar an leso carstvo” il “but roden e Devleso carstvo”. ‡ **12,32** me cikne bakre Ano original ačhol: Mo cikno stado. O Isus dol vika pe sikaden sar bakren. Sar o čobano so brinil pe pe bakrende, o Dol brinil pe e Isusese sikadende. Avere lafurencar, “Ma brinin tumen. Iako sen zala thaj slaba, sar cikne bakre, tumaro Dad ano nebo mandol te dol tumen te živin ano leso carstvo.” § **12,35** Ano original ačhol: “Tumare glega šėja nek aven phangle ke tumaro kaiši”. E manuša inđarde glega fistanura thaj phandena len ko kaiši te ma bi smetina len dok čerena bući. Avere lafurencar: “Čhuvan tumare šėja ke tumaro kaiši te šaj te aven spremna te kanden”. Il “Aven urade thaj spremna te kanden.” * **12,38** Ano original ačhol: “dujto aračhipe (straža), thaj ko trito aračhipe.”

‘O gospodari ni ka avol sigate’, thaj lol te marol avere slugen thaj e sluškinjen, thaj hal em pijol, thaj matol. ⁴⁶ O gospodari ka avol ano ðive kana vov ni ađuçarol, thaj ano sato kana ni dol goði, ka činol e sluga ke kotora, thaj ka čhuvol le maškar okola save ni pačan ano Dol.

⁴⁷ A kova sluga savo džanglja so leso gospodari mandol, thaj naj spremno, thaj ni ćerda pal leso manglipe ka avol but mardo. ⁴⁸ A okova sluga savo ni džanglja e gospodaresi volja, a ćerda khanči sose ka avol mardo, ka marol pe le zala. Kase dija pe but, but ka rodol pe lestar. Kase poverimo but, po but ka rodol pe lestar.”

*E Isuseso vaćaripe ka anol maškare manuša ulaipe
(Mt 10,34–36)*

⁴⁹ Thaj o Isus vaćarda: “Me aviljem te čhudav i jag† e sudosi ki phuv. So bi mangava te avol već phabardi! ⁵⁰ Al me trubul te krstima‡ mućimasa, thaj but mande pharo sa dok ni ćerdol gova! ⁵¹ Dal den goði kaj me aviljem te anav mir ki phuv? Na, me aviljem te anav ulaipe maškare manuša. ⁵² Golese od akana ka aven ulade e čherutne: trin manuša ka aven ke mingri rig, a protiv avera duj gola avera trin. ⁵³ Ka uštol o dad protiv o čhavo, thaj o čhavo protiv o dad, i dej protiv i čhej thaj i čhej protiv i dej, i sasuj protiv i bori thaj i bori protiv piri sasuj.”

*O Isus vaćarol e manušenje te spremin pe baše okova so ka avol
(Mt 16,2–3; 5,25–26)*

⁵⁴ Thaj o Isus vaćarda e manušenje: “Kana dičhen kaj e kale oblakura ćiden pe nakaro zapad tumen phenen: ‘Ka dolpese bršind’, i gija avol. ⁵⁵ Kana dičhen taro jug phurdol vaćaren: ‘Ka avol tatipe’, thaj gija avol. ⁵⁶ Dujemujende!§ O muj e phuvako thaj nebosu pindžaren, a sar ni pindžaren akala znakura so ćerdon akana?*

⁵⁷ Tumen korkore trubul te džanen so si šukar! ⁵⁸ Te khoni tužil tumen zbog o dugo savo ni irisaden thaj inđarol tumen ko sudo, odrumal miri tut lesa, te na vucil tut ko sudo, golese so o sudija šaj osudil tut thaj te dol tut ke piro manuš te phandol tut ano phanglipe. ⁵⁹ A ako phandol tut vaćarav tuće: Ni ka iklje gothar dok ni počine dži i paluni para.†”

13

Savore mora te iri amen e Devlese

¹ Ane gova vreme avile nesave manuša thaj vaćarde e Isuseso kaj o Pilat o rimsko upravniko bičhalda te mudaren nesave Galilejcuren. Thaj mudarde len dok prinosisade kurbanen ano jerusalemko Hram.*

² Thaj o Isus vaćarda lendže: “Tumen li den goði kaj gola Galilejcura

† **12,49** Me aviljem te čhudav i jag šaj te značil: 1. O Isus avilo te sudil e manušen, il 2. O Isus avilo te pročistol e vernikuren, il 3. O Isus avilo te ćerol podela maškar e manuša.

‡ **12,50** krstima Kate o “krštenje” odnosil pe okova so o Isus trubul te trpil. Sar o paj so učarol manuše kana krstil pe, gija e Isuse ka učaren e muke. § **12,56** Dujemujende Gola manuša sesa džangle te pindžaren e znakura kaj avol o bršind il o tato vreme. Al odbisade te priznajin kaj e Isuseso čudura sesa znakura save sikaven kaj si vov kova save o Dol bičhalda te spasil o sveto. *

12,56 Avere lafurencar: “Trubul te džanen o značenje so o Dol ćerda kroz mande kala đivesa!” † **12,59** O Isus vaćarda e manušenje kaja paramič te upozoril len kaj trubul te mirin pe e Devlesa angleder nego so avol o vreme te osudil len. *

13,1 Ano original ačhol: “o Pilat mešisada e Galilejčurenko rat thaj e kurbanengo”.

so sesa mudarde si po grešna tare avera Galilejcura? ³ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon ako ni irin tumen e Devlese. ⁴ Il, so si kole dešohtonecar pe kaste pelo o toranj o Siloamsko thaj mudarda len? Tumen li den gođi kaj von sesa po grešna tare avera Jerusalimcura? ⁵ Na! Phenav tumenđe, i tumen gija ka mudardon† ako ni irin tumen e Devlese.”

O kaš savo ni anol bijandipe: ni ačhilo but vreme pašo pokajipe

⁶ O Isus vačarda lendže kaja paramič: “Jekhe manuše sasa smokva sadime an po vinograd. Thaj avilo te dičhol dal anda bijandipe, al ni arakhlja pe late khanči. ⁷ Tegani vačarda e manušese savo čerda bući ko vinograd: ‘Akh trito berš sar avav thaj rodav bijandipe pi kaja smokva, thaj ni arakhav. Čhin la! Sose te šučarol i phuv?’

⁸ A o manuš so čerol bući ko vinograd vačarda lese: ‘Barutneja! Ačhav la vadži kava berš te hunav paše late thaj te čhudav gunoj paše late. ⁹ Šaj ka bijanol aver berš. Ako na, ka čhine la.’”

O Isus sastarol ko savato

¹⁰ Thaj kana o Isus sikavola ani jekh sinagoga ko savato, ¹¹ thaj dikh, sasa gothe jekh džuvli savi sasa bandararde dumesa thaj sasa nasvali taro bilačo duxo dešohto berš, thaj naštine te ačhol šukar. ¹² Thaj kana dikhlja la, dija la vika o Isus thaj phenda laće: “Džuvlije! Oslobodimi san tar čo nasvalipe!” ¹³ Thaj čhuta pe late pe vasta. Thaj i džuvli sigate ispravisajli thaj hvalisada e Devle.

¹⁴ A o vođa tari sinagoga holajlo but sose o Isus sastarda ko savato, thaj vačarda e narodose: “Isi šov đive ano kurko ke save šaj čerol pe bući! Aven ke gola đive te sastardon, a na ko savato!”

¹⁵ A o Gospod o Isus tegani vačarda lendže: “Dujemujenđe! I tumen čeren bući ko savato. Tumen li ni putren tumare guruve il e here tari balija, thaj ni inđaren le te pijol paj? ¹⁶ A kala čheja tare Avraamesi kuštik sava o Sotona phanglja akh dešohto berš, sose te na protol pe ko savato?” ¹⁷ A kana kava šunde lađajle savore save sesa protiv leste, a sa aver narodo sesa bahtale baše sa e šukar buča o Isus so čerda.

E Devleso carstvo si sar cikno seme savo barol

(Mt 13,31–32; Mk 4,30–32)

¹⁸ A o Isus vačarda lendže: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ¹⁹ Vov si sar seme e gorušicako, savo lol o manuš thaj čhudol le ano po vrt. Thaj barol thaj čerdol baro kaš, thaj e čiriklja avena te čeren pese thana kaj ka bešen pe leste.”

E Devleso carstvo si sar humer savo uštol

(Mt 13,33)

²⁰ Thaj pale vačarda: “Savo si o carstvo e Devleso? Thaj sosa te uporediv le? ²¹ Vov si sar kvasaco savo i džuvli dospil ani bari vangla areša, † sa dži kaj ni šukljol.”

Okola savesi palal ka aven anglal

²² Thaj o Isus, dok phirda pe dromesa ano Jerusalim, nakhlo maškare forura thaj e gava thaj sikavola e manušen. ²³ Thaj khoni pučlja le: “Gospod, dal samo zala ka aven spasime?”

† 13,5 mudardon Kate vačarol pe taro duxovno meripe. † 13,21 Ano original ačhol: “trin mere” (otprilike 40 kile aro).

Thaj o Isus vačarda lendže: ²⁴ “Trudin tumen te den ko tesno vudar e nebeskoneso, golese kaj but džene ka manden te den, al nakašti. ²⁵ Kana o čherutno phandol e vudara tar po čher, ka avol tumenđe but kasno. Ka ačhen avral, ka čalaven ko vudar thaj ka phenen: ‘Gospod! Putar amende e vudara!’ Thaj vov ka vačarol tumenđe: ‘Ni pindžarav tumen katar sen.’

²⁶ Tegani ka vačaren: ‘Amen xaljam thaj piljam tusa, thaj pe amare droma sikadan!’

²⁷ A vov ka vačarol lendže: ‘Vačarav tumenđe: Ni pindžarav tumen katar sen. Š Crden tumen mandar save bilačipe čeren!’

²⁸ Gothe ka roven thaj ka aven but holjame,* kana ka dičhen e Avraame e Isako thaj e Jakove thaj sa e prorokuren ano carstvo e Devleso, a tumen ka aven ikalde avral. ²⁹ Thaj but džene ka aven taro istok, thaj taro zapad thaj taro sever thaj taro jug thaj ka bešen ko astali ano carstvo e Devleso. † ³⁰ Thaj dikh, kola sosi akana anglal odori ka aven empalal, a okola save si empalal odori ka aven embare.” ‡

O Isus rovol e Jerusalmese

(Mt 23,37–39)

³¹ Ane gova đive avile nesave fariseja te phenen e Isuseso: “Iklji thaj đa akatar, golese so o caro o Irod mandol te mudarol tut!”

³² Thaj o Isus vačarda lendže: “Džan thaj vačaren gole lisicaće: Š ‘Akh ikalav e bengen thaj sastarav avđive thaj theara, a trito đive ka završiv.’ ³³ Avđive thaj theara thaj prektheara trubul te džav, golese kaj o proroko našti mudardol avral taro Jerusalm.*

³⁴ Jerusalmese, Jerusalmese, tu savo mudare e prorokuren thaj gađi barencar okolen manušen saven o Dol bičhalda! Kozom droma mangljen te garav e čhavoren čiren sar i khanji pe pujoren tari pi phak, thaj ni mangljen! ³⁵ Akh, ka avol tumaro čher pusto, † a me vačarav tumenđe: Ni ka dičhen ma sa dok ni vačaren: ‘Blagoslovimo si kova savo avol ano alav e Gospodeso.’ ‡

14

O Isus palem sastarol ko savato

¹ Thaj ke jekh savato o Isus delo ko jekh šorutno e farisejengo te hal mangro ke leste, thaj savore so sesa gothe dikhlje an leste so ka čerol. ² Thaj dikh, avilo nesavo manuš anglo Isus kase vasta em pingre šuvlile taro paj.* ³ Thaj o Isus pučlja e učiteljen taro Mojsijaso zakono thaj

Š **13,27** Ni pindžarav tumen katar sen Avere lafurencar: “Najsen me amala niti me pašutne thaj najsen akharde ko hape thaj ko pijipe mande.” * **13,28** but holjame ko original ačhol: “ka tresin dandencar” † **13,29** But Jevreja save pretpostavisade kaj si kotor tare Devleso carstvo ni ka aven an leste. Al but save naj Jevreja tar e sa e krajura tar o sveto ka aven ano carstvo e Devleso. ‡ **13,30** Ko original ačhol: “But anglune ka aven poslednja, a e poslednja ka aven anglune.” Te ave “angluno” sasa but važno. Avere lafurencar: “ka aven em važna ... ka aven em zala važna,” il: “O Dol ka vazdol ... O Dol ka lađzarol.” Š **13,32** lisicaće Sar lisica, o Irod sasa lukavo thaj šetno, ali kukavica thaj beznačajno. * **13,33** E jevrejska šorutne mudarena e manušen save vačarena tar o Dol ano Jerusalm. † **13,35** E Jerusalmiska manuša odbacisade e Isuse sar Mesija. O Dol akana odbacil len i ni ka štitil len više. Pal gova i rimsko vojska uništisada o Jerusalm (70 berš palo Hrist). ‡ **13,35** O Isus palem ka avol ki phuv. Tegani e manuša taro Jerusalm ka pindžaren le kaj si vov Mesija. * **14,2** kase vasta em pingre šuvlile taro paj II: “kas sasa pajalo nasvalipe”

e farisejen: “Premale Mojsijaso zakono šaj li te sastara ko savato il našti?” ⁴ Von khanči ni vačarde. Thaj o Isus dolda e nasvale manuše, sastarda le thaj phenda lese kaj šaj džal. ⁵ Thaj vačarda lendže: “Savo tumendar ni čerol buči ko savatno đive? Te perol čo čhavo il čo guruv ano bunari ni li ka ikale le sigate ano savatno đive?” ⁶ Thaj ni sasa len so te phenen ke lese lafura.

O Isus sikavol taro poniznost

⁷ Kana o Isus dikhlja sa e manušen save avile te xan, sar roden pese šukar thana kaj te bešen anglal, vov vačarda lendže kaja paramič: ⁸ “Kana akharen tumen ko abav, ma bešen ke lače anglune thana. So ako si akhardo po baro manuš tutar? ⁹ Te okova manuš so akharda tut te avol thaj te vačarol: ‘De gova than kalese.’ Thaj ka lađare tut i ka crde tut ko bilo savo than savo ačhilo savo si em palal.

¹⁰ Gija kana khoni akharol tut ko abav, kana ave beš ko poslednjo than, te vačarol tuće kova so akharda tut: ‘Amala! Arakhljam tuće po šukar than.’ Tegani ka aven tusa ko baripe kola save bešen tusa ko astali. ¹¹ Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

¹² Thaj o Isus vačarda okolese so akharda le: “Kana de hamase il račako hape, ma akhar će amalen niti čire phralen, ni će familija, ni će barvalen pašečerutnen, golese so i von tut ka den vika ko hape. ¹³ Gija kana čere abav,† akhar e čororen, e čoroden, e langalen, e koren. ¹⁴ Len najlen sar te irin tuće. Gija ka ave blagoslovimo, golese so o Dol ka nagradil tut kana ka vazdol e pravednikuren taro meripe.”

Savore si akharde ke Devleso hape thaj pijipe, al zala lendar prihvatisade

(Mt 22,1–14)

¹⁵ A kana kava šunda jekh tare manuša savo bešlo pašo astali vačarda e Isusese: “Blagoslovimo si kova savo ka hal mangro ano carstvo e Devleso!”

¹⁶ A o Isus vačarda lese: “Jekh manuš čerda baro abav,‡ thaj akharda pherdonen. ¹⁷ Thaj kana sasa o vreme e hamaso, bičhalda pe sluga te vačarol pe akhardende: ‘Sa si postavimo ko astali. Aven!’ ¹⁸ Thaj savore lije te vačaren kaj našti te aven, thaj jekh vačarda lese: ‘Čindem njiva, thaj džav te dikhav savi si. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti te avav.’ ¹⁹ Thaj aver phenda: ‘Čindem pandž jarmura guruven§ thaj džav te probiv len sar orin. Moliv tut vačar odori e manušese kaj golese našti avav.’ ²⁰ Trito vačarda: ‘Andem mande romnja. Golese našti avav.’*

²¹ Thaj avilo o sluga thaj phenda pe gospodese so phende lese. O Gospod holajlo thaj vačarda pe slugase: ‘Đa sigate ke droma e forose,

† **14,13** abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). ‡ **14,16** abav Ano original ačhol: “gozba” (kaj hal pe thaj pijol pe). § **14,19** pandž jarmura guruven “10 guruva”

* **14,20** Gola manuša save sesa akharde ko hajipe uvredisade e caro. Taro hape thaj pijipe džangle vadži angleder, a akana, kana trubuje te džan, von hohaven thaj ikalen pese lafura. Sose bi neko činola polje savo nikad ni dikhlja il te činol guruven saven ni dikhlja, il te ačhol čere te bi avola stalno pe romnjasa? Dičhen piro barvalipe thaj pe familija sar po važno nego e gospodare. O Isus upozorisada ke pare, barvalipe thaj ki familija nikad ne bi trubula te avol amende po važno taro Dol (dikh: 25-33 po tele).

thaj an akari e čororen, e banden, e sakaten, thaj e koren.’²² Kana gova čerda vačarda o sluga pe gospodese: ‘Čerdem sar so vačardan, thaj isi vadži thana.’²³ A o Gospod vačarda e slugase: ‘Iklji ke droma thaj pale ograde thaj čhuv len te aven te pherdol o čher.’²⁴ Golese vačarav tumende kaj ni jekh okolendar anglunendar kas akhardem ni ka xal tare abaveso hape.’”†

So trubul te čere te ave e Isuseso sikado
(Mt 10,37–38; 5,13; Mk 9,50)

²⁵ Đele e Isusesa but manuša. Vov irisajlo dikhlja len thaj vačarda lendže: ²⁶ “Ako neko mandol te avol mo sikado, trubul te mandol po but man nego† pe da em pe dade, pe romnja thaj pe čhaven, pe phralen, pe phejen, po but nego čak i po džuvdipe. Savo ni čerol gija našti avol mo sikado. ²⁷ Thaj ako khoni mandol te avol mo sikado, mora phiravol po krsto thaj te džal pale mande.Š

²⁸ Thaj ko mandol te čerol kula na li angleder ka đinol kozom ka trubul lese, thaj ka dičhol šaj li te završil la?*

²⁹ Te čerda samo o temelji, thaj te ni ačhilo le pare te završil la, savore save ka dičhen gova ka maren muj lesa ³⁰ thaj ka vačaren: ‘Kava manuš lija te vazdol i kula, thaj naštine sa čerol la.’

³¹ Il savo caro kana džal te marol pe avere carosa, a angleder golestar ni bešol i ni dičhol dal ka šaj pe deše miljenca te marol pe okolesa so inđarol pesa biš milje? ³² Thaj te našti, vov bičhalol manušen ko aver caro, dok si kava dur thaj molil le te mirin pe. ³³ Gija akana khoni tumendar savo ni mučhol sa so isi le našti avol mo sikado.”†

E Isuseso sikade si sar lon
(Mt 5,13; Mk 9,50)

³⁴ Thaj o Isus vačarda: “O lon si šukar, a kana hasarol po londipe, sosa ka lonđarol pe? ³⁵ Naj lačno e phuvaće niti gunojese, gijate čhudol pe avral. Šunen šukar so vačarav tumende!”†

15

Paramič tari hasardi bakri
(Mt 18,12–14)

† **14,24** Nesave grčka rukopisura dodajin: “Golese but si akharde, a zala odabirime” (dikh Mt 22,14). † **14,26** Ano original ačhol: “mora mrzin pe...” Kana o Isus phenol kaj mora “mrzi”, vov koristil hiperbola. Vov phenol kaj Le mora više te manga, nego korkoren amen thaj amare čherutnen. Š **14,27** Kaja metafora značil da trubul te pokorin pe e Devlese thaj te aven spremna te patin ko bilo savo način sar te šaj aven e Isuseso sikade. O Isus ni mislil kaj dži jekh hriščanino bi trubula te avol kovimo ko krsto. E Rimljanura često terisade e manušen te inđaren pe krstura angleder nego so kovisade len pe lende sar znako da pokorin pe za ko Rim. * **14,28** Averčhande: Dok ni džanen kobor gova ka koštil tumen thaj dok najsen spremna, ma aven pal mande. † **14,33** Šukar si te mandol pe te avol pe e Isuseso sikado, al ako khoni mandol te džal palo Isus a te na inđarol po krsto i odrenkil pe tar sa so isi le, vov si beskorisno sar graditelji savo naštine te završil i kula il o caro savo đelo ko maripe ke savo naštine te pobedil. † **14,35** Ano original ačhol: “Kas isi kana, nek šunol.”

¹ Taj pašo Isus čidijepe pherdo carincura thaj but grešnikura te šunen le so sikavol. ² A e fariseja thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarena maškar peste: “Kava džal e grešnikurencar thaj hal lençar.”*

³ A o Isus vačarda lendže kaja paramič: ⁴ “Ako e manuše isi šel bakre thaj jekh lendar hasardol, so vov ka ćerol? Ni li ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja† thaj te džal te rodol gola jekha so hasajli sa dok ni aračhol la? ⁵ Thaj kana aračhol la, čhuvol la radosno ke po piko thaj inđarol la čhere. ⁶ Thaj kana avol čhere dol vika pe amalen thaj e pašutnen vačarindoj: ‘Aven radosna mancar! Arakhljem me hasarde bakra!’ ⁷ Vačarav tumenđe kaj savore ano nebo ka radujin pe po but pašo jekh grešniko savo iril pe e Devlese nego baše enjavardeš thaj enja čačutne savenđe ni trubul pokajipe.”‡

Paramič tari rupuni parava

⁸ O Isus vačarda thaj kava: “Savi goja džuvli sava isi la deš srebrenjakuri pare§, i kana hasarol jekh rupuni parava, ni phabarol i svetiljka, thaj ni šulavol o čher, thaj ni rodol šukar sa dok ni aračhol la? ⁹ Thaj kana aračhol la, akharol pe amalinjen thaj e pašećerutnjen: I phenol lendže ‘Radujin tumen mancar! Me arakhljem i rupuni parava so hasardem!’ ¹⁰ Gija, vačarav tumenđe kaj i e melekura e Devlese ano nebo ka radujin pe jekhe grešnikose savo iril pe ko Dol.”

Paramič taro hasardo čhavo

¹¹ Thaj o Isus vačarol: “Jekhe manuše sesa duj čhave. ¹² Thaj o cikneder vačarda e dades: ‘Dade! Dema so preperol taro amaro barvalipe mande.’ Thaj o dad ulada lendže o barvalipe.

¹³ Thaj pale nesavo đive, čidija o cikneder čhavo sa piro, đelo ani durutni phuv, odori xalja sa o barvalipe thaj živisada dilikane. ¹⁴ Thaj kana xalja sa e pare, sasa but baro bukhalipe ane goja phuv, thaj ni sasa le so te xal. ¹⁵ Thaj đelo ke jekh manuš thaj rodija bući, thaj gova manuš bičhalda le ane piro polje te aračhol e balen.* ¹⁶ Thaj o čhavo sasa gija bokhalo kaj bi xala i gova so† xan e bale, al khoni ni dija le ni gova.

¹⁷ Thaj kana avilo ane peste, vačarda: Kobor e bučarne ke mo dad isi len so te xan, a me kate merav bukhalo! ¹⁸ Ka džav mande čhere, ke mo dad, pa ka vačarav lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol. ¹⁹ Našti te akhardivav ćiro čhavo. Lama sar jekhe tar ćire bučarne.’

* **15,2** hal lençar E fariseja ni halje ane čera e manušenđe save ni poštujsade lendže stroga zakonura pašo thojipe, thaj dešto kotor thaj hape tari nesavi hrana, golese so darajle kaj ka ćerdon e fariseja duxovno melale thaj taro Dol ni ka aven prihvatile. † **15,4** ka ačhavol e enjavardeš thaj enja ki pustinja Gova verovatno sasa pašnjako ke savo halje čar. A paše sesa verovatno i avera čobanura save dikhlje pe gola bakre. ‡ **15,7** enjavardeš thaj enja čačutne savenđe ni trubul pokajipe O Isus vačarol kaj e fariseja xoxadon kaj den godi kaj lendže ni trubul pokajipe. Avere lafurencar: “Enjavardeš thaj enja manuša sar e fariseja save den godi kaj si pravedna thaj ni trubun len pokajipe.” § **15,8** deš srebrenjakuri pare Ano original ačhol: “deš drahme.” Teg jekh drahma sasa jekhe đivesesi dnevnica. * **15,15** O Jevrejsko zakono vačarda kaj si e bale melale životinje. Premal kava zakono, e Jevreja ni smisade te xan balano (dikh 2. Mojs 11,7). Golese so o jevrejsko narodo mrzisa e balen em e manušen save arakhlje e balen. † **15,16** gova so Ano original vačarol: “Ijuske tare mahune”, gova sesa Ijuske tare mahune save baron ko kaš tari rogača.

20 Tegani uštilo em đelo ke po dad. A kana sasa po dur tar po čher, dikhlja le lesa dad, thaj pelo lese žal, thaj prastija lija le ani angali thaj čumidija le. 21 A o čhavo vačarda lese: ‘Dade, grešisadem angle tute thaj anglo Dol! Našti te akhardivav čiro čhavo.’

22 A o dad phenda e slugenđe pirenđe: ‘Ikalen emšukar fostano thaj uraven le, thaj den le angrustik ko va† thaj pođipe ke pingre!§ 23 Thaj anen okole terne thule guruve čhinen le, te ha thaj te raduji amen. 24 Golese kaj mingro čhavo sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj akana arakhadilo!’ Thaj lije te radujin pe.

25 A lesa čhavo o phureder sasa ano polje, thaj kana avilo pašo čher šunda čhelipe thaj bašalipe. 26 Thaj dija vika jekhe sluga thaj pučlja le: ‘Sosi gova?’ 27 A vov vačarda lese: ‘Čiro phral avilo, thaj čo dad čhinda terne thule guruve, so dikhlja le džuvde thaj saste.’

28 Thaj o phureder phral holajlo thaj ni manglja te avol andre. Tegani iklilo lesa dad thaj molisada le te dol ano čher. 29 A vov vačarda pe dadese: ‘Akh kandav tut sar robo gači berša, thaj nikad ni phagljem čo lafi, thaj mande ni jekh drom ni dijan ni buzore te radujima me amalencar. 30 A kana avilo čo čhavo savo čo barvalipe čhorda e kurvencar, čhingan lese terne thule guruve.’

31 A o dad vačarda lese: ‘Mo čhavo! Kaj džav manca san, thaj sa mingro čiro si. 32 Trubul te ave radosno thaj bahtalo, golese kaj čo phral sasa mulo thaj irisajlo ko džuvdipe, sasa hasardo thaj arakhadilo.’”

16

Okola save si verna ane cikne buča ka aven nagradime

1 O Isus vačarda kaja paramič pe sikadenđe: “Jekhe barvale manuše sasa jekh upravitelji savo vodila lesa barvalipe, savese phende kaj xalja lesa barvalipe. 2 Thaj akharda le o barvalo thaj vačarda e upraviteljese: ‘So šunav kava tutar? Sikav mande o đinipe tar či buči pe mo barvalipe, golese kaj našti pe mo barvalipe te ave upravitelji.’

3 A o upravitelji vačarda ane peste: ‘So ka ćerav? O barvalo barutno mingro ka lol mandar i buči. Te hunav našti. Te mangav lašo mande. 4 Đanav so ka ćerav! Kana ka ćerav sa gova ka manden ma savore ane pire čhera* kana ka ačhav bizi buči.’

5 Thaj dija vika sa kolen save sesa lese barutnese borči thaj pučlja e prvone: ‘Kobor san borči me barutnese e barvalese?’ 6 A vov phenda: ‘Šel bačve† taro maslinsko ulje.’ Thaj vačarda lese o upravitelji: ‘An o lil čiro thaj sigate le thaj pisi pinda.’

7 A pale gova e dujtone pučlja: ‘Kobor san borči?’ A vov vačarda: ‘Šel mere div.† Thaj vačarda lese: ‘Le čiro lil thaj pisi ohtovardeš.’

† 15,22 angrustik Angrustik sasa znako taro čast thaj autoritet. § 15,22 pođipe ke pingre Okova savo phiravola sandale sikadola kaj sasa slobodno manuša a na robo. * 16,4 ka manden ma savore ane pire čhera Vov nadil pe kaj gola manuša ka den le buči il aver khanči so lese trubul pašo džuvdipe. † 16,6 Šel bačve Ano original ačhol: “Šel bate”. Kava sasa sar 3.000 litre. † 16,7 Šel mere Ano original ačhol: “Šel korova”. Kava sasa sar 20.000 kila.

8 Thaj o barvalo hvalisada pe bičačutne upravitelje, kobor si džanglo so gija ćerda. Golese kaj e čhave tar kava svetoš si po snalazljiva ane buča slična e manušenar save si sar von, nego e čhave e svetlose.*

9 Thaj me vačarav tumenđe: so isi tumen barvalipe kale svetoso den averenđe te ćeren tumenđe amalen. Kana ni ka avol tumenđe više korisno o barvalipe kale svetoso, ka aven primime ane čhera sa e đivesenđe ano nebo.†

10 Savo si verno ane cikne buča vov ka avol ke po bare buča verno, thaj ko naj verno ano cikne buča, ane po bare buča ni ka avol verno.

11 Gijate te naj sen verna ane kale svetoso barvalipe, ko ka dol tumen nebesko barvalipe?‡ 12 Thaj ako ane avereso barvalipe naj san verno, ko ka dol tumen tumaro?

13 Ni jekh sluga našti kandol tar jekh drom dujen barutnen. Il jekhe ni ka mande, a dujtone ka mande, il jekhe ka šune, a e dujtone ni ka šune. Našti kanden e Devle thaj o barvalipe.”

14 A kava so šunde e fariseja, save sesa pohlepna parenđe, marde muj e Isusesa. 15 Thaj o Isus phenda lendže: “Tumen ćeren tumen pravedna angle manuša, al o Dol đanol tumare ile. So si baro ane manušenđe jakha, ane Devlese jakha si gadno.”

E Devleso zakono vadži važil
(Mt 11,12–13; 5,18, 31–32)

16 O Isus vačarda: “Sikljona sa e Mojsijaso zakono thaj e lila save pisade e prorokura, sa dži kaj o Jovane o krstitelji ni avilo. Od teg vačara o Lačo lafi taro carstvo e Devleso, thaj phena savorenđe te den ane leste. 17 Al gova ni značil kaj o Zakono više ni vredil, golese so po loče si te načnen o nebo thaj i phuv nego nesavo slovo andar o zakono te perol.

18 Sar savo mučhol pe romnja thaj lol avera, preljuba ćerol, savo lol ačhade džuvlja, preljuba ćerol.”§

O barvalo thaj o Lazar

19 O Isus vačarda vadži jekh paramič: “Nesavo manuš sasa barvalo, savo urado sasa ane barvale šeja, thaj živisada ano barvalipe xalja thaj pilja sa e đivesa. 20 A sasa jekh čororo, leso alav sasa Lazar, savo pašljola angle leso vudar phumbalo. 21 Thaj čeznila te čaljol e troškendar so perena tare barvaleso astali, thaj e džukle avena thaj čarena e phumba lese. 22 A kana mulo o čoro, e melekura inđarde le ani angali e Avraamese.* Thaj posle i o barvalo mulo, thaj prahosade

§ 16,8 e čhave tar kava sveto Kate vačarol pe paše nepravedna upravitelja save ni pindžaren il ni daran taro Dol. Avere lafurencar: “manuša tar kava sveto”. * 16,8 čhave e svetlose “Svetlo” kate mandol te vačarol kana sen šukar premale čorore em pomožin lendže, von (il o Dol thaj lese andelura) ka primin tumen an po čher ko nebo. † 16,9 ka aven primime ane čhera sa e đivesenđe ano nebo. Kava značil kaj: 1. o Dol, savo si zadovoljno so e parencar pomognin e manušen, il 2. e amalen, kas pomognisaden tumare parencar, ka adučaren tumen ano nebo. ‡ 16,11 nebesko barvalipe Ano original ačhol: “čačukano barvalipe”. § 16,18 I dži kaj phena e manušenđe taro carstvo e Devleso, o stiho si primer kaj o Zakono e Mojsijaso vadži vredil. * 16,22 ani angali e Avraamese Kava phenol kaj o Avraam thaj o Lazar pašlile jekh paš avereste ki gozba, o pašljipe si grčko način sar xan mangro ki svečano gozba. Ano lafi e Devleso o radost ko nebo but droma sikavol pe kala slikasa.

le. ²³ Thaj o barvalo sasa ano than kaj sesa e mule† ane muke thaj vazdija pe jakha thaj odural dikhlja e Lazare ani angali e Avraamese.

²⁴ Thaj dija vika: ‘Dade Avraame!‡ Dikh pe mande thaj bičhal e Lazare te čhuvol po naj ano paj, te šudarol mi čhib, golese kaj mučima ane kaja jag.’

²⁵ O Avraam vačarda lese: ‘Čhaveja! Detu gođi kaj ane čo džuvdipe sa sasa tut šukar, a e Lazare sa bilačhipe, thaj akana lese kate šukar, a tu muči tut. ²⁶ Thaj prekale sa gova maškare amende si bari provalija. Kola save manden te načhen katar odori tumende, našti, ni gothar amende te načhen.’

²⁷ Tegani vačarda: ‘Moliv tut, dade Avraame, te bičhale e Lazare ano čher me dadeso. ²⁸ Golese kaj isi man pandž phrala. Nek vačarol lendže te ne bi i von avena ke kava than e mučimaso.’

²⁹ Thaj vačarda lese o Avraam: ‘Len isi okova so pisada o Mojsija thaj e prorokura. Len nek šunen.’

³⁰ A vov vačarda lese: ‘Na, dade Avraame! Te avilo lendže neko tare mule ka pokajin pe.’

³¹ A o Avraam vačarda lese: ‘Te ni šunde e Mojsija thaj e prorokuren, ni ka šunen ni te uštilo neko tare mule.’”

17

O Isus vačarol taro oprostipe thaj taro kandipe

(Mt 18,6–7; 15; 21–22; Mk 9,42)

¹ A o Isus e sikadende vačarda: “O iskušenje mora te avol, al pharo okole manušese prekal kaste avol o iskušenje. ² Pošukar ka avol lese te umlavol pe e baresa tari vodenica, thaj te čhudol pe ano more, nego te navodil ko greh jekhe tare kala cikne.* ³ Aračhen tumen!” Te čerda bilačhipe čo phral o pobožno, vačar lese kaj gova naj šukar, pa ako pokajil pe, oprostil lese. ⁴ Thaj ako efa droma ko đive grešil premal tute, thaj efa droma avol tute thaj vačarol: “Kajima”, oprostil lese.

⁵ Thaj vačarde e apostolura e Gospodese: “Pher amen pačajimasa.”

⁶ A o Gospod vačarda: “Kana bi avola tumen pačajipe gači cikno sar e gorušicako seme, bi vačarena kale dudinkaće: ‘Ikal tut taro koreno thaj sadi tut ano more!’ Ka šunola tumen.

⁷ Savo tumendar ka phenol pe slugase, savo hunol i phuv il aračhol e bakren, kana iril pe andaro polje: ‘Av akari, beš te ha mangro’? Na, nijekh tumendar. ⁸ Mesto gova ka vačaren: ‘Čer mande te xav! Čhuv tuće i kecelja thaj kande ma dok xav thaj pijav! A pale gova šaj i tu te ha thaj te pije.’ ⁹ E slugase ni zahvalil pe o barutno, golese so si gova lesi buči. ¹⁰ Gija i tumen kana šunen e Devle vačaren: ‘Naj sam vredna hvalaće. Samo sam sluga save čera amari buči.’”

O Isus sastarol dešen gubavcuren

¹¹ Thaj kana đele ano Jerusalem, o Isus nakhlo maškari granica ki phuv Samarija thaj i phuv Galileja. ¹² Thaj kana dija ane jekh foro, arakhlje le deš phumbale (gubavci), save ačhena dur. ¹³ Thaj vazdije po glaso vačarindoj: “Isuse, Gospod! Smiluji tut pe amende!”

† 16,23 Ano original ačhol “Had”. Nazivura “Had” i “Šeol” koristin pe ani Biblija za ko than kaj e mule manušende duše džan kana meren. ‡ 16,24 Akharda le “dade” golese so o Avraam sasa osnivači Jevrejskone nacijako. * 17,2 Kava odnosilpe pe manuša save si vadži cikne ane po pačajpe.

14 Kana o Isus dikhlja len vačarda: “Džan thaj sikaven tumen e sveštenikurende.”† I gija phirindoj sastile.

15 A jekh lendar dikhlja kaj sastilo, irisajlo thaj hvalisada e Devle andaro sa o glaso. 16 Thaj pelo angle Isusese pingre, thaj zahvalisajlo. Thaj gova sasa Samarijančo.

17 A o Isus pučlja le: “Na li sastiljen deš džene? Kaj si kola enja? 18 Sar maškar lende ni arakhlja pe nijekh te iril pe te zahvalil e Devlese, nego samo kava manuš andari aver phuv?” 19 Thaj vačarda lese: “Ušti thaj đa! Sastarda tut čo pačaipe ane mande.”

O Isus upozoril pe sikaden te aven spremna baše lesu dujto avipe (Mt 24,23–28, 37–41)

20 Pučlje e Isuse e fariseja: “Kana ka avol o carstvo e Devleso?”

A o Isus vačarda lendže: “O carstvo e Devleso ni ka avol te dičhol pe jakhencar. 21 Ni ka vačarol pe: ‘Aktalo kate si!’, il: ‘Odori si!’ O carstvo e Devleso si maškar tumende.”

22 A e sikadende phenda: “Ka avol o vreme kana ka manden te dičen ma barem jekh đive kana me, o Čhavo e Manušeso, ka vladiv sar caro, al nakašti. 23 E manuša ka vačaren tumende: ‘Akh kate si!’, il: ‘Ek odoring!’ Al ma ikljen, thaj ma prasten te roden ma. 24 Golese so me o Čhavo e Manušeso kana ka avav sar i munja so strefil andaro nebo, thaj ka svetliv sa so si talo nebo. 25 Al angleder trubul but te avav mučimo, thaj kala kuštika mora čhuden ma pestar.

26 Thaj sar sasa ano vreme e Nojaso gija i ka avol ane đivesa kana me o Čhavo e Manušeso ka avav. 27 Halje, pilje, lijepe, dijepe dži kova đive dži kana o Noj dija ani barka, thaj avilo o baro paj thaj tasile sa okola save ni sesa ani barka.

28 Gija sasa i ane Loteso vreme kana sasa vov džuvdo. E manuša ano foro i Sodoma halje pilje, činde, bičinde, sadisade, vazdije čhera. 29 A o đive kana iklilo o Lot andari Sodoma, čalada i jag thaj pele žuta bara save phabon‡ taro nebo thaj mudarda sa okolen so ačhile ano foro. 30 Gija tar jekh drom kana ka avav me o Čhavo e Manušeso. 31 Ane gova đive savo ka avol ko krovo,§ a lese šeja ano čher andre, ma te uljol te lol len! Savo si ano polje, ma te iril pe ano foro pal pe šeja. 32 Den tumen gođi sar muli e Lotesi romni!* 33 Golese savo dičhol te aračhol po džuvdipe, ka hasarol le, a ko hasarol po džuvdipe, ka aračhol le. 34 Vačarav tumende, ane goja rat kana ka avav, tare duj manuša save pašljon ko than e pašljimaso, jekh ka lol pe, a dujto ka ačhol ko than e pašljimaso. 35 Tare duj džuvlja save meljin ano mlin, jekha ka lol pe, a i dujto ka ačhol. 36 Duj ka aven ki njiva, jekh ka lol pe, dujto ka ačhol.”†

37 Thaj e sikade pučlje e Isuse: “A kaj gova, Gospod?”

† 17,14 sikaven tumen e sveštenikurende E gubavcura trubuje te roden potvrda taro svešteniko kaj sastile tari guba. ‡ 17,29 žuta bara save phabon sumpor § 17,31 Lendže krovura sesa ravna thaj e manuša šajine te phiren pe lende il te bešen. * 17,32 Voj okrenisajli thaj dikhlja premali Sodoma thaj o Dol kaznisada la thaj e manušen tari Sodoma.

† 17,36 Ane pherdo rukopisura naj kava stih.

A vov vačarda lendže kaja paramič: “Kaj si mulikano, odori čiden pe e čiriklja save xan mulikano mas.”†

18

O Isus sikavol te ava ustrajna ani molitva

¹ O Isus vačarda pe sikadende paramič te sikavol len sar trubul te molin pe thaj te ačhen ane gova. ² Vačarda: “Ane jekh foro sasa jekh sudija savo ni darajlo e Devlestar thaj ni marisada e manušende. ³ Ane gova foro sasa jekh romni savako rom mulo thaj avola stalno leste thaj vačarola: ‘Dema pravda angle kova savo tužil man!’ ⁴ Vov jekh vreme ni manglja te pomožil laće, al kana nakhlo nesavo vreme vačarda korkoro pese: ‘I ako ni darav taro Dol, thaj ni mariv e manušende, ka pomoživ laće. ⁵ Ka braniv kala udovica golese so avol but droma ke mande, te ma avol te dosadil man!’ ”

⁶ Tegani vačarda o Gospod o Isus: “Šunen so vačarda o bičačutno sudija!* ⁷ A so ka čerol o Dol? Ni li ka branil okolen kas vov birisada save vapin lese rat em dive? Vov li ka ačhavol len te adučaren? ⁸ Vačarav tumende, kaj ka aračhol len. Al me o Čhavo e Manušeso kana ka avav ki phuv ka arakhav li gasavo pačaipe?”

O Isus sikavol te moli ano poniznost

⁹ Teg o Isus vačarda jekh paramič okolende save dije gođi pese kaj si čačutne, thaj korkore pes dikhlje po baren averendar: ¹⁰ “Duj manuša đeje ano Hram te molin pe e Devlese: Jekh fariseji, a dujto carinco. ¹¹ O farisejo ačhilo thaj molisada pestar: ‘Devla! Hvaliv tut kaj najsem sar kala avera manuša: čora, bičačutne, preljubnikura il sar kava o carinco. ¹² Postiv duj droma ko kurko, dav tu dešto kotor tare sa so isi man.’

¹³ A o carinco odural ačhilo, ni manglja ni pe jakha te vazdol ano nebo, thaj čalada pe ano kolin te sikavol kobor lese pharo thaj vačarda: ‘Devla, av milostivno pe mande grešnikose!’ ¹⁴ Vačarav tumende: o carinco đelo čhere opravdimo anglo Dol, a na kava o farisejo. Golese savo pes vazdol, ka peravol pe, a e perade ka aven vazdime.”

O Isus blagoslovil e čhavoren

(Mt 19,13–15; Mk 10,13–16)

¹⁵ Ande anglo Isus thaj e cikne čhavoren te čhuvol pe vasta pe lende thaj te blagoslovil len. A kana dikhlje gova e sikade vačarde lendže te ni čeren gova. ¹⁶ A o Isus vačarda pe sikadende: “Mučhen e čhavoren ke mande thaj ma ačhaven len, golese so gasavende preperol o carstvo e Devleso! ¹⁷ Čače vačarav tumende, savo ni primil o carstvo e Devleso sar čhavoro, ni ka dol ane leste!”†

Pharo e barvalende te den ano Carstvo e Devleso

(Mt 19,1–30; Mk 10,17–31)

† **17,37** Kana e manuša dičhen kaj e lešinara čiden pe ko jekh than, džanen kaj odori isi khanči mulo. Ko isto način, savorende ka avol očito kana e Devleso sudo avol.

* **18,6** Avere lafurencar: “Kava sudija sasa nepravedano, al obratin pažnja ke okova so vov odlučisada te čerol!” † **18,17** O Dol zahteval tare manuša te prihvatin leso vlast pe lende sa pouzdanje i poniznost. Avere lafurencar: “ko mandol te dol ano e Devleso carstvo mora te prihvatil le sa pouzdanje i poniznost sar cikno čhavoro.”

18 Taj pučlja e Isuse jekh šorutno: “Učitelju šukareja, so te ćerav te avol ma džuvdipe bizo meripe?”

19 A o Isus phenda lese: “Sose akhare man šukareja?[†] Khoni naj šukar samo o Dol. 20 E Devlese zapovestura džane: ‘Ma čher preljuba’, ‘Ma mudar’, ‘Ma čor’, ‘Ma svedoči xoxavne’, ‘Poštujji će dade thaj će da!’”

21 A o šerutno vaćarda: “Sa kava ćerdem taro mo ternipe.”

22 A kana šunda kava o Isus vaćarda lese: “Vadži jekh trubul tut: bićin sa so isi tut thaj de e čororende, thaj ka avol tu barvalipe ko nebo. Thaj posle ava pale mande!” 23 A kana gova šunda sasa bibahtalo, golese kaj sasa but barvalo i ni manglja te bićinol sa.

24 A kana dikhlja le o Isus kaj sasa bibahtalo, vaćarda: “Kobor si pharo te džal pe ano carstvo e Devleso kolende so si barvale! 25 Poloče e kamilaće te načol maškare kana e suvaće nego o barvalo te dol ano carstvo e Devleso!”

26 A kola save šunde le, pučhlje le: “A ko šaj te spasil pe?”[§]

27 A o Isus vaćarda: “So o manuš dol gođi kaj našti ćerol, o Dol šaj ćerol.”^{*}

28 Thaj o Petar phenda: “Akh, amen sa ačhadam amaro thaj pale tute đa.”

29 A o Isus vaćarda lendže: “Čače vaćarav tumende: ‘Sa jekh savo ačhada po čher, il e romnja, il e phralen, il e dade thaj pe deja, il e čhaven pašo carstvo e Devleso 30 ka primil akana po but ke akava sveto okolestar so ačhada thaj ka primil džuvdipe bizo meripe ko sveto savo avol.”

O Isus vaćarol vadži jekh drom tar po meripe

(Mt 20,17–19; Mk 10,32–34)

31 Čidija o Isus e dešudujen apostoluren thaj vaćarda lendže: “Ake đa upre ano Jerusalim. Odori ka ćerdol sa okova so e prorokura pisisade ano Sveto lil mandar taro Čhavo e Manušeso. 32 Kaj ka den ma ke manuša save ni džanen e Devlese,[†] thaj ka maren muj mancar, ka lađaren ma thaj ka čhungaren ma. 33 Thaj ka šibin ma thaj ka mudaren ma a o trito đive ka uštav tare mule.”

34 Thaj e sikade khanči ni haljarde tar gova so vaćarda o Isus. O znaćenje tar kala lafura sasa lendar garado thaj ni džanglje so sasa lendže vaćardo.

O Isus sastarol e kore manuše

(Mt 20,29–34; Mk 10,46–52)

35 A kana o Isus reslo pašo foro Jerihon, jekh koro manuš savo bešindoj mangljarola ko drom. 36 Thaj kana o koro šunda kaj pherdo manuša načhen, pučlja: “So si gova?” 37 Thaj vaćarde lese kaj načol

[†] 18,19 šukareja O Isus pučlja e manuše te dićhol da li šukar haljarol e Isuseso identitet, odnosno kaj si o Isus Dol. Ako o manuš prihvatil le sar Devle, vov onda ka prihvatil e Isuseso poziv te biknol sa so isi le i te džal pale leste. § 18,26 E Jevreja mislisade kaj o manuš ćerdilo barvalo golese so o Dol blagoslovisada le golese sosi gova manuš pravedno. Mislisade kaj e čorore manuša verovatno ni sesa pravedna. I kana e manuša, save šunde e Isuse, šunde kaj naj moguće e barvale manušese te dol ano carstvo e Devleso, predpostavivade kaj e čorore manuša našti te nadin pe kaj o Dol ka spasil len taro sudo.

* 18,27 So o manuš dol gođi kaj našti ćerol, o Dol šaj ćerol. Ano original aćhol: “So si nemoguće e manušende, e Devlese si moguće.” † 18,32 Ke Rimljanura

o Isus taro foro Nazaret. ³⁸ Thaj o koro dija vika: “Isuse, Čhaveja e Davideso, † smiluji tut pe mande.” ³⁹ Thaj nesave manuša save đele anglo Isus phende lese te na dol vika gaći, thaj vov pozurale dija vika: “Čhaveja e Davideso, smiluji tut pe mande!”

⁴⁰ O Isus šunda le thaj ačhilo thaj vačarda te anen e kore manuše paše leste. Kana ande le pučlja le o Isus: ⁴¹ “So mande te ćerav tuće?” A vov vačarda: “Gospod! Mangav te dikhav!”

⁴² A o Isus phenda lese: “Ćo pačaipe sastarda tut. Ake, dikh!” ⁴³ Thaj sigate dikhlja, đelo palo Isus thaj hvalisada e Devle. Thaj savore save dikhlje kava hvalisade e Devle.

19

O Zakej o carinco prihvatisada e Isuse

¹ Thaj kana dija o Isus ano foro Jerihon, dok nakhlo gothar, ² avilo nesavo manuš so akhardola Zakej, savo sasa šerutno e carincurengo, thaj sasa barvalo. ³ Thaj manglja te dičhol e Isuse, te dičhol ko si vov, thaj naštine tare but manuša, golese kaj o Zakej sasa cikno. ⁴ Thaj prastaja po anglal, uštulo pi divljo smokva te dičhol le, golese kaj džanglja kaj o Isus ka načhol gothar.

⁵ Thaj kana avilo o Isus ke gova than, dikhlja le upre, thaj vačarda lese: “Zakej! Ulji sigate! Avđive trubul te avav gosto ane ćo čher.”

⁶ Thaj o Zakej sigate ulilo taro kaš, thaj anda le an po čher radosno. ⁷ Thaj savore, kana dikhlje kava, vačarde maškar peste kaj ne bi trubula te avol ano čher e grešnikose.*

⁸ A o Zakej ačhilo thaj vačarda e Gospodese: “Gospod! Akh opaš mo barvalipe ka dav e čororende, thaj ako nekas phabardem ka iriv lese štar dröma po but.”

⁹ A o Isus vačarda lese: “Avilo avđive spasenje kale čherese, † golese kaj si i kava čhavo e Avraameso! † ¹⁰ Golese kaj me o Čhavo e Manušeso aviljem te rodav thaj te spasisv so si hasardo.” §

Kas isi ka dol pe lese, kas naj ka lol pe lestar
(Mt 25,14–30)

¹¹ But manuša gova šunde thaj o Isus vačarda lendže jekh paramič, golese kaj sesa pašo Jerusalem, thaj dije gođi kaj akana ka avol o carstvo e Devleso.* ¹² Thaj o Isus vačarda gijate: “Jekh manuš tari prešundi familija đelo ani durutni phuv te postavin le za ko caro, † thaj te iril pe. ¹³ Angleder so đelo akharda dešen piren slugen thaj dija len po opaš kila srebro, † thaj vačarda lendže: ‘Trgujin sa dži kaj ni avav.’

† **18,38** O Isus sasa potomko e Davideso, o izraelsko emvažno caro. “Čhavo e Davideso” sasa titula/naziv za ko Mesija. * **19,7** E Jevreja mrzisade e carinikuren thaj dije gođi kaj nijekh manuš ne bi trubula te družil pe lencar. † **19,9** Avilo avđive spasenje kale čherese Avere lafurencar: “O Dol spasisada e manušen save živin an kava čher.” † **19,9** kava čhavo e Avraameso Avere lafurencar: “manuš savo isi le pačaipe savo sasa e Avraame.” § **19,10** so si hasardo Kava značil: “golese so grešisade e manuša crdijepo taro Dol”. * **19,11** akana ka avol o carstvo e Devleso E Jevreji pačaje kaj o Mesija ka uspostavil o carstvo čim resol ano Jerusalem. Avere lafurencar: “kaj o Isus ka počnil te vladil pe Devleso carstvo”. † **19,12** Kava si slika taro po cikno caro savo džal ko po baro caro. O po baro caro ka dol e po cikne carose autoritet te vladil pe lesi phuv. † **19,13** Ano original ačhol: 10 mine (svakonese jekh mina, so ke goja doba sasa otplrike trine čhonendi plata).

14 A e manuša tar lesi phuv mrzisade le thaj bičhalde pe manušen te vačaren e po bare carose: ‘Ni manga vov te caruil pe amende.’

15 Thaj kana irisajlo sar caro, vačarda te akharen okolen slugen kase dija e srebrenjakuri, te dičhol so čerde. 16 Tegani avilo o angluno thaj vačarda: ‘Barutneja! Čerdem deš droma po but nego so dijan ma.’

17 Thaj vačarda lese o caro: ‘But šukar. Tu san šukar sluga! Kana sana mande šukar ko cikno akh dav tut te ave pe deš forura embaro.’

18 Thaj avilo o dujto thaj vačarda: ‘Barutneja! Čerdem pandž droma po but nego so dijan ma.’ 19 O caro vačarda: ‘Šukar! Tu av embaro pe pandž forura.’

20 O trito avilo thaj vačarda: ‘Barutneja! Ake čo rupunipe. Garadem le ano kotor e šejengo 21 golese kaj daraljem tutar. Golese kaj san zuralo manuš. Le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan.’[§]

22 A o caro vačarda lese: ‘Pal će lafura ka sudiv tut, bi lačheja slugo! Đangljan kaj sem zuralo manuš, kaj lav okova so naj mingro, thaj čidav so ni sijisadem? 23 Pa sose ni dijan mo srebro e trgovcurende, thaj me kana ka avav ka čidav gova kamatencar?’ 24 Thaj vačarda averende so ačhile angle leste: ‘Len gova rupunipe lestar thaj den le okolese so isi le pandž kile srebrenjakuri.’

25 Thaj vačarde lese: ‘Barutneja! Le isi le pandž kile srebro.’*

26 A o caro vačarda lendže: ‘Golese kaj vačarav tumende kole so isi ka dolpe lese, a kole so naj ka lol pe lestar i okova zala so isi le. † 27 A kolen me dušmajen, save ni manglje te avav lengo caro pe lende, anen len akari, thaj čhinen len angle mande.’”

*O Isus avol ano Jerusolim sar Mesija
(Mt 21,1–11; Mk 11,1–11; Jn 12,12–19)*

28 Thaj kana vačarda lendže gova o Isus đelo anglal, thaj đelo upre ano foro Jerusolim. 29 Kana avile pašo gav Vitfaga thaj o gav Vitanija pašo brego savo akhardola Maslinsko, bičhalda pe dujen sikaden. 30 Thaj vačarda lendže: “Džan ane gova gav angle tumende, thaj ka aračhen cikne here phanglo pe savo nijekh manuš ni uklilo.‡ Putren le thaj anen le. 31 Thaj ako khoni pučol tumen: ‘Sose putren le?’, gija vačaren lese: ‘E Gospodese trubul.’”

32 Kana đele, arakhlje sar so vačarda lendže o Isus. 33 A kana putarde e cikne here pučlje len e manuša kaso sasa o cikno her: “Sose putren e cikne here?”

34 A von vačarde: “E Gospodese trubul.” 35 Thaj ande le ko Isus, thaj čhute pe fistanura po cikno her, thaj bešljarde e Isuse pe leste.

36 Thaj kana đelo o Isus nakaro Jerusolim, e manuša čhute pe fistanura ko drom te den čast e Isuses. 37 Kana avilo pašo than kaj

[§] 19,21 le so naj čiro, thaj čide so ni sejisadan Kava sasa verovatno izreka. Manuš savo lol taro than kaj garavol il tari banka okova so garada, il savo lol okova savo khoni aver sadisada si metafora nekase ko koristil e manušen save čeren phare buča. * 19,25 Ano original

ačhol: deš mine. † 19,26 Avere lafurencar: “Sa okola save koristin ko šukar okova so dolpe lendže, ka dolpe lendže po but ... taro manuš savo ni koristil šukar okova so dol pe lese, ka lol pe lestar ...”. ‡ 19,30 savo nijekh manuš ni uklilo Ponekad rodije pe životinje pe savende khoni ni uklilo golese kaj von si prikladna e Devlese il e carose (dikh 4. Mojs 19,2; 5. Mojs 21,3; 1. Sam 6,7).

počnil o bregu o Maslinsko, lije but sikade te radujin pe thaj te hvalin e Devle tare sa o glaso baše čudesura so dikhlje. ³⁸ Vačarde: “Blagoslovimo o caro

savo avol ano alav e Gospodeso!

Mir ko nebo
thaj slava e Devlese ko učipe!”

³⁹ Thaj nesave fariseja save sesa maškare manuša vačarde lese: “Učitelju! Vačar će sikadende te na phenen gova!”

⁴⁰ Thaj o Isus vačarda lendže: “Phenav tumende, ako von ni vačaren, e bara ka vačaren!”

O Isus rovol e Jerusalemese kaj ni pindarda le

⁴¹ Thaj kana avilo o Isus pašo Jerusalem dikhlja o foro thaj ruja lese. ⁴² Vačarda: “O, so bi mangava i tu avdive te džane so ka anol će mir!Š Akana si kasno i o mir garado tutar. ⁴³ Golese kaj ka aven e đivesa kana e dušmanura ka vazden tuće bare duvara, ka opkolin tut thaj ka čičiden tut tare sa e riga. ⁴⁴ Ka peraven tut thaj ka mudaren kolen save bešen ane tute. Thaj ni ka ačhaven nijekh bar ko lesa than, golese kaj ni đangljan o vreme kana avilo tute o Dol.”*

O Isus ni dol te bičinen ano Hram
(Mt 21,12–17; Mk 11,15–19; Jn 2,13–22)

⁴⁵ Thaj kana dija ano Hramo o Isus lija te tradol okolen save bičinenane leste. ⁴⁶ Vačarda: “Ano Sveto Lil ačhol: ‘Mo čher ka avol čher e molitvako’, a tumen čerden le ‘čher kaj garaven pe e čora.’”†

⁴⁷ Thaj o Isus sikada ano Hram sa jekh đive. Thaj e šorutne e sveštenikurende, e učitelja tare Mojsijaso zakono katane e manušenđe šerutnencar dikhlje sar te mudaren e Isuse. ⁴⁸ Al ni arakhlje so te čeren lese, golese kaj sa e manuša džana pale leste, thaj šunde sa lese lafura.

20

E Isuseso vlast
(Mt 21,23–27; Mk 11,27–33)

¹ Jekh đive kana o Isus ano Hramo sikada e manušen thaj vačarda o Lačo Lafi, avile e šorutne sveštenikura, e učitelja tare Mojsijaso zakono, thaj e phuredera. ² Thaj pučlje le: “Vačar amende kotar tuće pravo kava te čere? Ko dija tut kava pravo?”

³ A o Isus vačarda lendže: “I me tumen ka pučav. Vačaren mande: ⁴ O Dol li vačarda e Jovanese te krstil e manušen, il e manuša vačarde lese gova te čerol?”

⁵ Thaj von vačarde maškar peste: “Te vačardam kaj si taro Dol, ka vačarol sose ni pačajam e Jovane. ⁶ A te vačardam kaj si tare manuša,

---

Š **19,42** O Isus sikavol pi žal kaj e manuša taro Jerusalem propustisade i prilika te aven mirime e Devlesa. * **19,44** Kala stihura opisin i opsada, kaj i vojska opkolil o foro savo isi le duvara. Kana i vojska opkolil o foro, e manuša našti ikljen lestar i khoni našti pomožil lendže. O Isus predvidisada kaj gova ka avol ano Jerusalem ano budućnost, thaj gija i sasa. Ke 70. berš. palo Hrist, i rimsko vojska opkolisada o Jerusalem thaj mudarda buten manušen.

† **19,46** O Isus ukorisada e manušen save bičinenane golese so uniština i svrha tar e Devleso hram. O Dol manglja e manuša te molin pe an lesa Hram, al e manuša so bičinenane koristisade le sar pijaco. Von xoxavena sa e manušen gija so rodona lendar više pare e stvarurende so trubula lendže paši kurbanu.

savore ka čhuden bara pe amende, golese kaj savore pačaje kaj o Jovane o krstiteljji sasa proroko.”⁷ Taj von vačarde e Isuse: “Ni džana ko dija pravo e Jovane te krstil.”

⁸ A o Isus vačarda lendže: “Ni me ni ka vačarav tumende kotar mande kava pravo.”

O Isus barabil e jevrejskone vođen e bilače manušencar saven isi reza

(Mt 21,33–46; Mk 12,1–12)

⁹ Taj o Isus lija te vačarol kaja paramič: “Jekh manuš sadisada drakha ane reza, taj iznajmisada e manušende i phuv te ćeren bući gothe, a vov đelo ko foro te bešol pherdo berša. ¹⁰ Taj kana barili i drakh, bičhalda pe sluga ke gola manuša te ćiden o kotor taro bijandipe e drakhako so lese preperol. A e manuša save ćerde bući ki drakh marde le, taj bičhalde le čuće vastencar. ¹¹ Taj bičhalda avere sluga, a i gole marde taj lađarde taj bičhalde le čuće vastencar. ¹² Taj bičhalda tritone; a le ratvarde le, taj tradije le.

¹³ Tegani o manuš kasi sasa i drakh vačarda: ‘So te ćerav? Te bičhalav me mangle čhave, šaj le ka poštujin.’

¹⁴ A e manuša save ćerde bući ki drakh kana dikhlje lese čhave, vačarde jekh averese: ‘Kava si leso čhavo. Aven te mudara le te ačhol gova amende so si leso!’ ¹⁵ Taj ikalde le avral tare drakha taj mudarde le.

So den gođi so ka ćerol o manuš so si lesi drakh kale manušende kana ka šunol so ćerde? ¹⁶ Ka avol taj sa ka mudarol e bučarnen, taj i drakh ka iznajmil averende.”

A kala save šunde vačarde e Isuse: “Ma te dol o Dol gova te avol!”

¹⁷ A o Isus dikhlja ane lende taj vačarda: “A so ačhol ano Sveto Lil: ‘O bar so čhudije e manuša save vazden e duvara

ćerdilo em glavno bar taro ugao?’

¹⁸ Savo perol pe gova bar, o bar ka phađol le ke kotora, a ako perol gova bar pe nekaste ka mudarol le.”

¹⁹ Taj dikhlje e šorutne e sveštenikurende taj e učitelja tare Mojsijaso zakono ane gova sato te vazden po va pe leste, al darajle tare but manuša, golese kaj haljarde kaj o Isus kaja paramič vačarol lendar.

E sveštenikura manglje te bunin e Isuse gija so pučlje le taro porez
(Mt 22,15–22; Mk 12,13–17)

²⁰ E učitelja tare Mojsijaso zakono taj e šorutne sveštenikura dikhlje po Isus taj bičhalde ke leste špijunuren, save ćerde pe čačutne, te bi dolen e Isuse kaj vačarol khanči bilače te bi dena le ko rimsko upravitelji. ²¹ Taj pučlje e Isuse: “Učitelju! Džana kaj šukar vačare taj sikave, taj ni diče ko si ko, nego čače sikave o drom e Devleso. ²² Vačar amende trubul li te da o porezi e carose il na?”*

²³ A o Isus dikhlja lengo lukavstvo taj vačarda lendže: ²⁴ “Sikaven mande jekh rupuni para† savesa počinen o porezi. Kaso muj si kate ke pare taj kaso alav?”

* **20,22** Nadisajle kaj o Isus ka vačarol il “va” il “na.” Te vačarda “va,” onda e Jevreja ka aven holjame pe leste so vačarol lendže te počinen o porezi za ko strano vlast. A te vačarda “na,” onda e verska anglune šajine vačaren e Rimljanurende kaj o Isus sikavol e manušen te phađen e rimska zakonura. † **20,24** Ano original ačhol “denar”, rimska srebrenjakuri pare.

A von savore vačarde: “E caroso.”

²⁵ A vov vačarda lendže: “Den so si e caroso e carose, a so si e Devleso den e Devlese.” ²⁶ Thaj naštine te arachen khanči bilače ane lese lafura angle manuša, thaj divisajle pašo lesa vačaripe, thaj khanči ni vačarde.

*E manuša saven o Dol dičhol sar dostojna, ka ušten tare mule
(Mt 22,23–33; Mk 12,18–27)*

²⁷ Gija avile nesave sadukejura ‡ save vačarena kaj khoni ni ka uštol tare mule, thaj pučhlje e Isuse: ²⁸ “Učitelju! O Mojsije amende dija zakono kana merol nekas phral, thaj ačhavol romnja a ni sasa len čhave. Gova manuš trubul te lol pe phralese romnja te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesa alav. § ²⁹ Sesa epta phrala, a angluno lija romnja thaj mulo bize čhave, ³⁰ thaj o dujto lija la, thaj vov mulo, ³¹ thaj o trito lija la, i gija so epta. Thaj ni ačhade čhaven pal peste, thaj savore mule. ³² Thaj empalal muli i romni. ³³ Kana ka ušten e mule, kasi romni ka avol golese kaj sasa so eptanendi romni?”

³⁴ Thaj o Isus vačarda lendže: “Manuša kale svetose len pe thaj den pe. ³⁵ A okolen saven o Dol dičhol sar dostojna te ušten tare mule, thaj ka aven džuvde an kova sveto savo avol, ni ka len pe thaj ni ka den pe. ³⁶ Golese kaj nakašti ni meren, golese kaj ka aven sar melekura. Von si e Devlese čhave, golese so o Dol ka vazdol len tare mule. ³⁷ A kaj e mule ka ušten, thaj i o Mojsije vačarda ando Sveto Lil so pisil taro grmo savo phabol. Gothe vov e Gospod dol vika sar Devle e Avraameso thaj Devle e Isakoso thaj Devle e Jakoveso. ³⁸ A o Dol naj Dol e mulengo nego e đuvdengo, golese so si lese savore džuvde.”*

³⁹ A nesave učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde e Isuses: “Učitelju! Šukar vačardan.” ⁴⁰ Darajle thaj khoni ni tromaja te pučol le khanči.

*O Hristo si po baro taro caro o David
(Mt 22,41–46; Mk 12,35–37)*

⁴¹ Thaj o Isus pučlja len: “Sar gova šaj vačaren kaj si o Hristos čhavo e caroso e Davideso? ⁴² Kana korkoro o David vačarol ane po psalmo savo ačhol ano Sveto Lil:

‘Vačarda o Gospod e Gospodese mingrese:

Beš ko počasno than paše mande †

⁴³ dži kaj ni pašjarav e dušmanen tale pingre čire.’

⁴⁴ O David akharda e Hriste Gospod, pa sar šajine te avol lesa čhavo?”

‡

---

‡ **20,27** sadukejura Glavno jevrejsko versko thaj političko grupa. Prihvtisade samo anglune pandž knjige tari Purani Sovli (Stari Zavet) i ni veruisade ano džuvdipe palo meripe. § **20,28** te šaj bijanol čhave savese ka preperol sa o barvalipe e muleso thaj te phiravol lesa alav Ano original ačhol: “vazdija porod pe phralese.” * **20,38** Sar kala manuša fizički mule, von mora te aven vadži uvek duhovno džuvde. Avere lafurencar: “nego o Dol okolende kaso duho si vadži džuvdo, iako šaj lengo telo si mulo golese so lengo dux vadži živil ane Devleso prisutnost.” † **20,42** Beš ko počasno than paše mande Ano original ačhol: “ki desno strana mandar”. ‡ **20,44** Sar o David akharda e Mesija “Gospod”, gova značil kaj o Hrist si po baro taro David i naj samo e Davideso potomko.

O Isus upozoril pe sikaden te arächen pe tare učitelja tare Mojsijaso zakono

(Mt 23,1–36; Mk 12,38–40; Lk 11,37–54)

⁴⁵ Thaj angle sa e manuša, o Isus vačarda pe sikadenđe: ⁴⁶ “Aračhen tumen tare učitelja tare Mojsijaso zakono save manden te džan ane bare fostanura, thaj roden e manuša te pozdravin len thaj te den len poštujipe ke trgura thaj te ačhaven lendže anglune thana te bešen ke sinagoge thaj ke abava, ⁴⁷ save ko hohajpe len o imanje e udovicengo, xoxavne thaj dugačko molin pe e Devlese. Von ka aven but osudime.”

21

I udovica dija sa so isi la e Devlese

(Mk 12,41–44)

¹ Thaj ano Hramo o Isus dičhola sa e barvalen sar čhunen daro e Devlese ani hramsko riznica. ² Thaj dikhlja jekha čora udovica sar čhuta duj em cikne pare.* ³ Thaj vačarda: “Čače, vačarav tumenđe, kaja čorori udovica čhuta po but e Devlese savorendar! ⁴ Golese kaj savore lendar čhute so sasa len pobut, a voj gija čorori, sa dija so sasa la.”

O Isus vačarol tar okova so ka avol e Hramesa

(Mt 24,1–22; Mk 13,1–20)

⁵ Thaj kana nesave sikade lije te vačaren taro Hramo kaj si lačhardo lače barencar thaj ukrasurencar save e manuša dije e Devlese, a o Isus vačarda: ⁶ “Ka avol o đive tare sa kava so dičhen ni ka ačhol ni bar po bar. Sa ka avol crdimo.”

⁷ A e sikade pučhlje le: “Učitelju, kana ka avol gova? Save znakosa ka sikadol gova so ka avol?”

⁸ A o Isus vačarda lendže: “Aračhen tumen ma te hohaven tumen! Golese kaj but ka aven ane mingro alav i ka phenen pese da si Mesija† vačarindoj: ‘Avilo o vreme!’ Ma pačan an lende.

⁹ A kana šunen za ko maripe thaj pobune, ma daran. Golese so sa gova trubul te avol, al o krajo ni ka avol sigate.”

Znakura thaj progonstvo save ka aven

¹⁰ Tegani o Isus vačarda lendže: “Ka maren pe e manuša e manušenar thaj o carstvo po carstvo ka uštol. ¹¹ Thaj i phuv ka tresil pe, thaj ka avol bukhalipe thaj nasvalipe ke but thana ki phuv. Ka aven bare znakura ko nebo savendar e manuša ka pherdon dar.

¹² A angleder sa golestar ka dolen tumen, thaj ka traden tumen, thaj ka den tumen ke sudije e sinagogenđe thaj ka phanden tumen ano phanglipe. Ka indaren tumen angle carura thaj angle vladara golese so sen me sikade. ¹³ A gova ka avol tumenđe te bi vačarena lendže mandar. ¹⁴ Ma daran so ka phenen kana ka trubul te branin tumen. ¹⁵ Golese so ka dav tumen lafura thaj mudrost savače nakašti te protivil pe nijekh manuš. ¹⁶ A ka izden tumen i tumare dada, tumare deja thaj phrala thaj tumare pašutne thaj amala. Nesave tumendar ka mudaren. ¹⁷ Thaj savore ni ka manden tumen golese so sen me sikade. ¹⁸ Al o

* **21,2** Ano original ačhol “lepton”. Lepton sesa pare tare em cikno vrednost. † **21,8** Ano original ačhol: “...ke mo alav i ka phenen ‘Me sem’”

bal tumare šorestar ni ka perol.† 19 Ako ni ačhon te pačan an mande, ka avol tumen džuvdipe bizo meripe.”

O uništipe e Jerusalemeso
(Mt 24,15–21; Mk 13,14–19)

20 O Isus vadži vačarda: “A kana dičhen kaj o Jerusolim opkolimo e vojskasa te džanen kaj avilo o vreme te avol pusto. 21 Tegani e manuša save si tari Judeja nek našen ke bregura. Thaj e manuša save si taro Jerusolim nek ikljen avral, thaj save si avral ma te irin pe an leste. 22 Golese kaj gola đivesa ka avol e Devlesi kazna, savasa ka pherdol sa okova so si pisimo ano Sveto Lil. 23 Al pharo e khamnjende thaj kolende save den čučī ane gola đivesa! Golese kaj ka avol baro bilačhipe ki phuv, thaj bari holi pe kala manuša. 24 Von ka mudarden kalen manušen e oštrone mačosa, thaj ka inđaren len ano phanglipe maškare sa e manuša ki phuv. Thaj o Jerusolim ka uštaven e manuša save ni džanen e Devlese sa dok ni načhol o vreme lengo.”

O Isus vačarol kaj ka iril pe ki phuv
(Mt 24,23–35; Mk 13,21–31)

25 Vadži o Isus vačarda: “Thaj ka aven e znakura ano kham thaj ano čhon thaj ane čerenja, a ki phuv e manuša ni ka džanen so te čeren tari dar golese so o more ka šundol but thaj e talasura. 26 E manuša ka meren tari dar thaj taro ađučaripe so ka avol e svetosa, golese kaj e neboso zuralipe ka tresil pe. 27 Tegani me, o Čhavo e Manušeso, von ka dičhen man sar avav pe oblakura e zuralimasa thaj ani bari slava. 28 A kana ka lol te avol gova, ušten thaj vazden tumare šore, golese kaj tumaro Osloboditelji avol tumende.”

Paramič tari smokva
(Mt 24,32; Mk 13,28)

29 Thaj o Isus vačarda lendže i paramič: “Dičhen pi smokva thaj sa e kašta. 30 Kana dičhen kaj ikljen e luluđa lendže džanen kaj paše si o milaj. 31 Gijate tumen kana dičhen kaj sa avol gija sar so phendem, džanen kaj si paše o carstvo e Devleso. 32 Čače vačarav tumende, kaj kaja generacija ni ka načhol dok sa kava ni avol. § 33 O nebo thaj i phuv ka načhen, a mo lafi ni ka načhol.”

Aven džungade
(Mt 24,36–51; Mk 13,32–37)

† 21,18 Al o bal tumare šorestar ni ka perol O Isus vačarol taro emcikno kotor ko telo e manušeso. Ke gova način naglasil pe kaj ni trubul te brinin pe pašo lengo sigurnost. I te nesave lendar ka meren, golese kaj si lese sledbenukura, lendže telura palem sigurno ka ušten tare mule ko đive bizo meripe ko buduće sveto. Golese paše lese sledbenukura o meripe nak khanči sostar te daran. § 21,32 kaja generacija Isi različita načinura te razumin kava: 1. kaja generacija značil okola save sesa ano vreme dok o Isus vačarda, a gova značil kaj o uništipe o Jerusolim thaj avera znakura save ka anen ova generacija znači one koji su bili živi u vrijeme dok je Isus govorio, a to znači da će se uništenje Jerusalem thaj avera znakura save ka anen dži e Hristeso iripe ka počnin te avol dži kaj si džuvde. 2. kaja generacija značil manuša save si bi šukar thaj suprostavin pe e Isusese, a gova značil kaj uvek isi manuša save ni pačan ano Dol save ka suprostavin pe e Isusese sa dži kaj vov irilpe ki phuv; 3. kaja generacija značil “kaja rasa” thaj odnosilpe je Jevreja, so značil kaj i jevrejsko rasa ni ka načhol angleder so o Isus irilpe, il 4. kaja generacija značin manuša save ka živin ano vreme taro krajura, i gova značil kaj, kana ka aven kala događajura save si spomenutime ane stihura 25-26, o Isus ka irilpe pi phuv pašo džuvdipe kale genaracijako.

³⁴ Pal gova o Isus vačarda: “Al aračhen tumen ma tumare ile te aven operetime ano halanipe thaj matipe thaj e brigenca kale svetose, thaj ma gova đive te resol tumen tari jekh drom. ³⁵ Golese so ka avol sar zamka pe sa e manuša so živin pi kaja phuv. ³⁶ Golese aven džungade sa o vreme thaj molin tumen te bi šaj crdena tumen taro sa o bilačhipe so akana avol, thaj te ačhen bizi lađ ano radujipe angle mande, anglo Čhavo e Manušeso.”

³⁷ O Isus svako đive sikada ano Hram a i rat suta ko brego e Maslinako. ³⁸ Thaj sa e manuša avena sabalin ke leste te šunen le ano Hram.

22

O Juda mandol te izdol e Isuse

(Mt 26,1–5, 14–16; Mk 14,1–2, 10–11; Jn 11,45–53)

¹ Paše sasa e bare đivesa tare bikvasacoso mangro savo akhardol Pasha. ² Thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono vačarde maškar peste sar te mudaren e Isuse, al darajle e manuša te na bunin pe.

³ Tegani o Sotona dija ano Juda Iskariotsko, savo sasa jekh tare dešuduj apostolura. ⁴ Đelo thaj vačarda e šorutnencar e sveštenikurencar thaj e hramese zapovednikurencar sar ka izdajil e Isuse. ⁵ Thaj von radujisajle, thaj vačarde e Judase kaj ka počinen lese gova. ⁶ Thaj o Juda dija po lafi. Thaj vov rodija šukar vreme te predol e Isuse dok ni sesa gothe but manuša.

Angluno đive tare bikvasacose mangre

(Mt 26,17–19; Mk 14,12–16)

⁷ Thaj avilo o angluno đive e bikvasacose mangrengo, ke savo trubuja te čhinolpe o pashalno bakroro, ⁸ o Isus vačarda e Petrese thaj e Jovanese: “Džan thaj čeren amende Pasha te šaj te xa.”

⁹ A von pučlje le: “Kaj mande te čera la?”

¹⁰ A o Isus vačarda: “Kana ka den ano foro, ka aračhen manuše savo inđarol ano khoro paj. Džan pal leste ane savo čer vov džal, ¹¹ thaj pučen gole čerutne: ‘O učitelji pučol an savi soba šaj hal i Pasha pe sikadencar?’ ¹² Thaj vov ka sikavol tumende bari upruni soba savi si postavimi. Gothe čeren i Pasha.” ¹³ Thaj o Jovane thaj o Petar đele ano foro i arakhlje sar so vačarda lendže o Isus, thaj gothe čerde i Pasha.

Poslednjo večera kaj o Isus čerol Nevo Savezo

(Mt 26,20–30; Mk 14,17–26; Jn 13,21–30; 1. Kor 11,23–25)

¹⁴ Thaj kana avilo o sato, o Isus bešlo ki sinija, pe dešudujen apostolurencar. ¹⁵ Thaj vačarda lendže: “But mangljem te xav kaja Pasha tumencar angleder so ka avav mudardo. ¹⁶ Golese vačarav tumende kaj od akana ni ka xav i Pasha dok ni pherdol ano carstvo e Devleso.”*

* **22,16** I Pasha dola gođi e izraelskone narodo pe gova sar o Dol ikalda len andaro ropstvo andaro Egipto kana dije kurbanu cikne bakrore thaj čhute leso rat ke vudara pire čherende. Ko slično način, o Isus si e Devleso cikno bakroro thaj e Isuses ratesa oslobodil pire narodo taro ropstvo e grehoso. O Isus palem ka avol thaj ka vladil sar caro, a pale gova e vernikura ka čeren baro hape thaj ka slavin e Devle savo ikalda len.

17 Taj lija o tahtaj e moljasa thaj dija hvala e Devlese, thaj vačarda: “Len thaj ulaven la maškare tumende. 18 Vačarav tumende, od akana ni ka pijav i mol sa dok ni avol o carstvo e Devleso.”

19 Taj lija o mangro, dija hvala, thaj phaglja le thaj ulada e sikadende vačarindoj: “Kava si o telo mingro savo dolpe tumende. Kava éeren te den tumen gođi mandar.” 20 A palo hajipe lija o tahtaj e moljasa thaj vačarda: “Kava tahtaj si mo rat, rat taro nevo savez savo čhordol tumende.

21 A akh mo izdajniko bešol mancar kate ki sinija. 22 Taj me o Čhavo e Manušeso mora te merav sar so si phendo, al pharo e manušese savo ka izdol man!” 23 Taj e sikade lije maškar peste te pučen pe ko bi čerola gova lendar.

Savo si em baro ano carstvo e Devleso trubul te kandol
(Mt 20,25–28; 19,28; Mk 10,42–45)

24 Taj lije te éeren čingara maškare peste ko lendar bi avola em baro. 25 A o Isus vačarda lendže: “E carura tar kaja phuv gospodarin pe pire manuša thaj isi len vlast pe lende. Von korkore pese vačaren kaj si ‘manuša save but den šukaripe’. 26 A tumen ma éeren gijate! Nego ko si tumendar em baro te avol em cikno, thaj savo si vođa nek avol kova savo kandol. 27 Golese ko si embaro? Kova savo bešol ko astali il savo kandol? Naj li kova savo bešol ko astali? A me sem maškar tumende okova so kandol. 28 A tumen sen gola save ačhile mancar ane mo bilačhipe. 29 Taj ačhavav tumende o carstvo sar mo Dad so ačhada mande 30 te xan thaj te pijen ko astali mingro ane mingro carstvo, thaj te bešen ko tron thaj te sudin pe dešuduj plemenura e Izraelese.”

Ispunil pe ano Sveto Lil so si pisimo taro Isus
(Mt 26,31–35; Mk 14,27–31; Jn 13,36–38)

31 Taj vačarda o Isus: “Simone! Simone! Akh o Sotona mandol te sežil tumen sar so sežil pe o điv.† 32 A me molisaljem tuće čo pačaipe ma te ačhol. A tu kana ka iri tut ke mande, te zurave će phralen!”

33 A o Petar vačarda lese: “Gospod! Spremno sem ano phanglipe thaj ano meripe tusa ka džav!”

34 A o Isus vačarda lese: “Vačarav tuće, Petre! Avđive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man.”

35 Taj vačarda lendže: “Kana bičhaldem tumen bize kese parencar, thaj bize traste thaj bizo pođipe, so naj sasa tumen?”

A von vačarde lese: “Khanči.”

36 A o Isus vačarda lendže: “A akana kas isi kesa te lol la! Gijate i pi trasta! A kas naj mačo nek biknol po fostano thaj nek éinol pese.‡

37 Golese vačarav tumende kaj trubul te pherdol okova so ačhol ano Sveto Lil mandar: ‘Thaj e manuša dikhlje le sar jekhe manuše lendar save phađen o zakono.’ Golese sa so pisisade e prorokura mandar ka avol sa čače.”

38 A von vačarde lese: “Gospod! Akh isi amen duj mačura.”

† 22,31 O beng manglja te crdol len taro Isus, sar o gavutno manuš so crdol o điv tari ljuska.

‡ 22,36 Kana e sikade lije te vačaren o Lafi e Devleso, o Isus sasa popularno, thaj e manuša pherde ileša éerena gostoprimstvo kolende save vačarena e Isuseso haberi. E buča akana promenisajle akana but manuša suprostavin pe e Isuseso thaj lese haberese, pa e sikade mora te aračhen pe thaj te aven spremna paše pire potrebe thaj i zaštita.

A vov vačarda lendže: “Šukar si!”[§]

O Isus molil pe ki Maslinsko gora

(Mt 26,36–46; Mk 14,32–42)

³⁹ Thaj iklindoj gothar, pal po adeti, delo ko Maslinsko brego. A pale leste dele e sikade lese. ⁴⁰ Thaj kana resle o Isus vačarda lendže: “Molin tumen te ma peren ano iskušenje!”

⁴¹ Thaj crdijape lendar gači kobor šaj te čhudol pe bar, thaj pelo ke pe koča em molisajlo e Devlese: ⁴² “Dade! Te mangljan le mandar te ma pijav tar kava tahtaj e bilačhimaso. Al nek avol sar tu so mande, a na sar so me mangav.” ⁴³ Teg sikadilo lese o meleko taro nebo thaj zurada le. ⁴⁴ A kana dolda le bari muka, but pozurale molisajlo, a znoj leso sasa sar kaplje taro rat save perena ki phuv.* ⁴⁵ Pali molitva uštilo thaj avilo ke pe sikade, thaj arakhlja len sar soven taro pharipe kobor sasa lendže. ⁴⁶ Thaj o Isus vačarda lendže: “Sose soven? Ušten, molin tumen e Devlese te ma peren ano iskušenje!”

O Juda izdol e Isuse

(Mt 26,47–56; Mk 14,43–50; Jn 18,3–11)

⁴⁷ Thaj dok o Isus vačarda, e manuša, thaj o Juda, jekh tare dešuduj sikade, avena kare leste. Avilo o Juda pašo Isus thaj čumidija le.† ⁴⁸ A o Isus vačarda lese: “Judo! Čumidimasa li izdaji man, e Čhave e Manušese?”

⁴⁹ A kana e sikade dikhlje so čerdol, vačarde “Gospod! Te maramen li? Isi amen mačura.” ⁵⁰ Thaj čalada jekh tare sikade e sluga e šorutnese e sveštenikurende, thaj činda leso desno kan.

⁵¹ A o Isus vačarda: “Mučhen len! Nek čeren gova!” Thaj dolda leso kan thaj sastarda le. ⁵² A o Isus vačarda e manušende so avile pale leste, e šorutne sveštenikurende, e zapovednikurende e hramese thaj e phurederende: “Aviljen pal mande sar po čor čhurenca thaj kaštencar te dolen ma! ⁵³ Sose ni dolden ma dok sema ano Hram? Svako dive sema tumencar odori. Al akana si tumaro sato, kana i sila e kalimasi vladil.”‡

O Petar odreknil pe taro Isus

(Mt 26,67–75; Mk 14,66–72; Jn 18,15–18, 25–27)

⁵⁴ Kana dolde e Isuse, inčarde le ke šorutne sveštenikoso čher. A o Petar odural delo pale lende. ⁵⁵ A e stražara phabarde jag ani avlin, bešle savore katane, thaj o Petar bešlo lencar. ⁵⁶ Dikhlja le jekh sluškinja sar bešol paši jag, thaj dikhlja nakar leste thaj vačarda: “Kava sasa lesa!”

⁵⁷ A vov hohada vačarindoj: “Džuvlije! Me ni pindžarav le!”

⁵⁸ Nekobor pale gova pindarda le aver thaj vačarda: “Tu san jekh lendar!”

A o Petar vačarda: “Manušėja, naj sem.”

§ 22,38 Šukar si Značenjura save šaj te aven si: 1. von isi len dovoljno mačura, avere lafurencar: “Akana isi amen dovoljno mačura”, il 2. O Isus mandol te prestanin te vačaren golestar kaj isi len mačura: “Dosta vačarden tare mačura.” Kana o Isus vačarda lendže kaj trubul te činen pese mačura, vov vačarda lendže tare opasnostura savencar ka aračhen pe. Vov ni manglja čače von te činen mačura em te maren pe. * 22,44 An nesave purane grčka rukopisura naj 43. i 44. retka. † 22,47 Nekobor purane rukopisura dodajin: “Golese kaj gija dija znako: ‘Kas čumidav gova si.’” ‡ 22,53 sila e kalimasi vladil značil “vreme kaj o Sotona delujil”.

⁵⁹ Thaj kana nakhlo paše jekh sato nesavo manuš uporno vačarda taro Petar: “Čače thaj kava manuš sasa lesa. Galilejco si!”

⁶⁰ A o Petar vačarda: “Manušeja! Ni đanav so tu phene!” Thaj sigate dok vov vačarda o bašno đilabija. ⁶¹ Thaj irisajlo o Gospod thaj dikhlja e Petre, thaj o Petar dija pe gođi so vačarda lese: “Avđive ni ka đilabol o bašno dok tu trin droma ni vačare kaj ni pindare man.” ⁶² Thaj o Petar iklilo avral thaj zurale ruja.

⁶³ A e čuvara lije te maren e Isuse thaj te maren lesa muj. ⁶⁴ Thaj učharde lese jakha thaj marde le thaj pučhlje le: “Prorokuji ko čalada tut?” ⁶⁵ Thaj but avera bilače buča vačarde pe leste.

O Isus angle jevrejska vođe

(Mt 26,59–66; Mk 14,55–64; Jn 18,19–24)

⁶⁶ Thaj kana sasa sabalin, čidijepe e narodna phuredera, thaj e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono. Ande e Isuse angle bare manuša ⁶⁷ vačarindoj: “Tu li san o Hristo? Vačar amende.”

A o Isus vačarda lendže: “Ako i vačarav tumende, ni ka pačan ma. ⁶⁸ Te pučljem tumen khanči, ni ka vačaren mande. ⁶⁹ Al od akana me, o Čhavo e Manušeso, ka bešav ko časno than pašo Zuralo Dol.”

⁷⁰ Savore vačarde: “Tu li san o Čhavo e Devleso?”

A o Isus vačarda lendže: “Korkore vačarden kaj sem me.”

⁷¹ A von vačarde: “So trubul amen po but dokazura? Golese kaj korkore amen šundam tare leso muj.”

23

Inđarde e Isuse ko Pilat thaj ko Irod

(Mt 27,11–14; Mk 15,1–5; Jn 18,28–37)

¹ Tegani sa e bare manuša e jevrejska uštile thaj inđarde e Isuse ko Pilat, o rimsko upravniko. ² Thaj lije te vačaren bilače e Isusestar: “Arakhljam le sar xoxavol amare manušen, thaj ni dol te počinen o porezi e carose, a pese vačarol kaj si o Hristo, caro.”

³ A o Pilat pučlja le: “Tu li san o caro e Jevrejengo?”

A o Isus irindoj vačarda lese: “Gija si sar so tu vačare.”

⁴ A o Pilat vačarda e šorutne sveštenikurende thaj e manušende: “Me ni arakhav nisavo bandipe ane kava manuš.”

⁵ A von dije zori vačarindoj: “Vov pire sikaimasa e manušen bunil ki sa i phuv e jevrejendi. Počnisada ki Galileja thaj avilo sa dži kate ano Jerusalem!”

⁶ Thaj kana šunda o Pilat, pučlja: “Vov li si tari Galileja?” ⁷ Thaj kana šunda o Pilat kaj si o Isus tari Galileja bičhalda le ko Irod, golese so o Irod vladisada ani Galileja. A vov sasa an gola đivesa ano Jerusalem.

⁸ Kana dikhlja o Irod e Isuse sasa but radujimo, golese kaj odavno manglja te dičhol le, golese kaj but šunda lestar, thaj dija gođi kaj o Isus ka ćerol nesavo čudo angle leste. ⁹ Thaj o Irod pučlja baše but buča, a o Isus khanči ni vačarda lese. ¹⁰ A e šorutne e sveštenikurende thaj e učitelja tare Mojsijaso zakono ačhile, thaj baro bilačhipe vačarde lestar. ¹¹ A o Irod thaj lese vojnikura lađarde le thaj asaje e Isuses, urade le ano carsko fostano, thaj bičhalda le palal ko Pilat. ¹² Thaj

ane gova ðive mirisajle o Pilat thaj o Irodo maškare peste, a angleder golestar sesa ane čingara.

E Isuse osudin ko meripe

(Mt 27,15–26; Mk 15,6–15; Jn 18,39–19,16)

¹³ A o Pilat čidija e šorutnen e sveštenikurende thaj e barutnen thaj e manušen thaj ¹⁴ vačarda: “Anden mande kale manuše thaj phenen kaj e manušen bunil. Ake me angle tumende pučljem le, thaj ni arakhav ni jekh bandipe so tumen čhuvan pe leste. ¹⁵ A i o Irod ni arakhlja bandipe pe leste, golese bičhalda le palal amende, thaj akh khanči ni čerda te mudardol. ¹⁶ Golese ka šibi le thaj ka mukha le.” ¹⁷ *

¹⁸ A e manuša sa dije vika vačarindoj: “Le kale a muk amende e Varava!” ¹⁹ (O Varnava sasa čhudimo ano phanglipe golese so čerda pobuna ano Jerusalem thaj mudarda nekas.) ²⁰ A o Pilat vadži jekh drom vačarda kaj bi vov mučhola e Isuse. ²¹ A von dije vika: “Čhu le ko krsto, čhu le ko krsto!”

²² Thaj o Pilat trito drom vačarda: “Savo bilačhipe vov čerda? Me khanči ni dikhav sose bi mudardol, gija ka šibiv le thaj ka mukhav le.”

²³ A e manuša ni ačhile te vazden po glaso thaj manglje te čhuvan e Isuse ko krsto. I lendži vika sasa po zurali thaj po zurali. ²⁴ Thaj golese o Pilat vačarda te avol sar so e manuša manden. ²⁵ Thaj mukhlja e Varnava, savo sasa ano phanglipe paši pobuna thaj pašo mudaripe, a e Isuse dija lendže sar so manglje.

E Isuse čhuvan ko krsto

(Mt 27,32–44; Mk 15,21–32; Jn 19,17–27)

²⁶ Thaj kana inđarde e vojnikura e Isuse, dolde nesave Simone tari Kirina† savo avola taro polje, thaj čhute pe leste o krsto te phiravol le palo Isus. ²⁷ A palo Isus ðele pherdo manuša, thaj džuvlja save ruje thaj žalisade le. ²⁸ A o Isus okrenisajlo premal lende thaj vačarda: “Čhejalen taro Jerusalem! Ma roven pale mande. Roven pale tumende thaj pale tumare čhave. ²⁹ Golese dikh, aven e ðivesa† ane save ka vačaren: ‘Blagoslovime kola džuvlja save našti bijanen, thaj e vođa save ni bijande, thaj e čučende save ni dije čučil!’” ³⁰ Tegani ka vačaren e planinende: ‘Peren pe amende!’, thaj e bregurenđe: ‘Učharen amen!’ ³¹ Golese kaj ako akana čerolpe kava e zelenone kaštesa, so ka avol e šuče kaštesa?”*

³² Inđarde duje bilačhe manušen katane e Isusesa te aven mudare. ³³ Thaj kana avile ke kova than savo akhardola kokalo e šoreso,† gothe čhute ko krsto e Isuse thaj e duje bilačhe manušen, jekhe tari desno rig e Isusesi a avere ki levo rig.

* **23,17** An nesave purane grčka rukopisura ačhol: “A trubuja ko prazniko te mečhen jekhe phangle manuše” (dikh Mt 27,15; Mk 15,6). † **23,26** Foro ani severno Afrika ‡ **23,29** Gasavo vreme avilo 70 berš palo Hrist. I Rimsko vojska opkolisada thaj uništisada o Jerusalem thaj mudarda buten. § **23,29** An gova buduće vreme čhavore ano Jerusalem ka trpin ke strašna načinura. Tegani o narodo ka mislin kaj si bolje e manušenđe save najlen čhave. Naj len tuga kana dičhen sar lendže čhave patin il meren. * **23,31** Šuko kaš phabol po sigate taro zeleno kaš. Phabaripe si metafora zaki patnja il i kazna. O Isus sasa sar zeleno kaš golese so ni zaslužisada te phabol (trpil). Manuša save odbacisade e Isuse sesa sar šuče kašta. Zaslužisade te phabaren pe (patin) zbog pe grehura. † **23,33** Golgota

³⁴ A o Isus vačarda: “Dade! Oprosti lendže, golese kaj ni džanen so ćeren.” † Taj e vojnatura čhudije o kocka taj ulade maškar peste leso fostano.

³⁵ But manuša ačhile taj dikhlje sa gova, a e barutne marde muj taj vačarde: “Averen spasisada, so ni spasil korkoro pes akana, te si vov o Hristo, birimo e Devleso.” ³⁶ A e vojnatura marde muj lesa, taj avile paše leste taj dije le šut. § ³⁷ Taj vačarde e Isuseso: “Te san tu caro e Judejako, spasi korkoro tut.” ³⁸ A sasa pe leste upre pisimo* kala lafura: “Kava si caro e Jevrejengo.”

³⁹ A jekh tare bilače manuša so sesa ko krsto e Isusesa marda muj taj vačarda lese: “Te san tu o Hristo spasi tut taj amen!”

⁴⁰ A o dujto ko krsto so sasa dija vika pe leste taj vačarda: “Tu li ni dara taro Dol? Kana san i tu korkoro gija osudimo? ⁴¹ Amen sam čače osudime, golese sam kate amare bućende, a vov nisavo greh ni ćerda.” ⁴² Taj vačarda e Isuseso: “Isuse, detu gođi pe mande taj av mande milostivno kana ka vladi sar caro.” †

⁴³ Taj vačarda lese o Isus: “Čače vačarav tuće: avđive ka ave mancar ano raj.”

E Isuseso meripe

(Mt 27,45–56; Mk 15,33–41; Jn 19,28–30)

⁴⁴ A sasa popodne kana peli i rat ki sa i phuv dži ke trin popodne, ⁴⁵ golese so kalilo o kham. A i hramsko fironga † pharadili ke opaš. ⁴⁶ Taj o Isus dija vika ande sa o glaso: “Dade! Ane ćire vasta mukhav mo duxo.” Taj gole lafurencar mulo.

⁴⁷ A kana dikhlja o kapetano so sasa, lija te hvalil e Devle taj vačarda: “Čače kava manuš sasa čačukano pobožno manuš!” ⁴⁸ Taj sa e manuša save čidijepe te dičhen kava, kana dikhlje so sasa, irisajle taj mardepe ane pire kolina tari žal. ⁴⁹ A kola so džanglje e Isuse taj e džuvlja so avile lesa tari Galileja ačhile po dur taj dikhlje kava.

E Isuse čhuvan ani limori

(Mt 27,57–61; Mk 15,42–47; Jn 19,38–42)

⁵⁰ Sasa jekh manuš palo alav Josif, savo sasa jekh tare bare manuša e jevrejende. Sasa šukar manuš taj čače pobožno ⁵¹ tari Arimateja, foro e Judejako. Vov ni složisajlo golesa so ćerde e Isuseso, taj ađučarda o carstvo e Devleso. ⁵² Đelo ko Pilat taj rodije o telo e Isuseso. ⁵³ Taj o Josif uljarda e Isuseso telo taro krsto taj pačarda le čaršafesa, taj čhuta le ano limori savo sasa hundo ano bar, § ane savo khoni naj sasa čuto. ⁵⁴ Čerda gova jekh đive anglo savato,* a o savato lija te ikljol.

⁵⁵ A e džuvlja save avile e Isusesa andari Galileja, đele palo Josif i dikhlje o limori i sar čhute e Isuseso telo. ⁵⁶ Irisajle čhere te ćeren

† **23,34** A o Isus vačarda: “Dade! Oprosti lendže, golese kaj ni džanen so ćeren.” Ane nesave purane grčka rukopisura ni ačhol kaja rećenica. § **23,36** dije le šut O šut sasa jeftino pijipe savo e obična manuša pilje. E vojnatura asaje e Isuseso gija so dije le jeftino pijipe nekase ko vačarol pese kaj si caro. * **23,38** Ane nesave rukopisura ačhol: kaj si pisimo ko grčki, latinski taj jevrejski † **23,42** Ano original ačhol: “Detu gođi mande, Isuse, kana ka ave ane ćo carstvo” † **23,45** firongaKaja fironga sasa bari prekale 25 metra visoko taj odbisada o sveto than taro avera thana ano hram. § **23,53** E jevreja ponekad koristisade e stene sar limora, ćerena sa rupe andral i phandena o limori bare baresa. * **23,54** đive kana e manuša spremine pe za ko jevrejsko đive te odmorin pe, đive e savatoso.

o miris thaj so te mačhen e Isuseso telo. Kana sa ćerde, već avilo o savato i naštine ćeren khanči gova đive pale Mojsijasno zakono.

24

E Isuseso uštipe tare mule
(Mt 28,1–10; Mk 16,1–8; Jn 20,1–9)

¹ Ko angluno đive palo savato, rano sabalin avile e džuvlja ko limori, thaj ande mirisura save ćerde ² thaj arakhlje o bar* crdimo taro limori. ³ Dije andre thaj ni arakhlje o telo e Gospodeso e Isuseso. ⁴ Thaj dok pućlje pe so sasa gova, dikh, duj manuša aćhile angle lende ane sjajna fostanura. ⁵ E džuvlja but darajle thaj perade pe šore tele nakari phuv. Thaj e duj manuša pućlje e džuvljen: “Sose roden e džuvde maškar e mule? ⁶ Naj kate. Uštilo tare mule! Den tumen gođi so vaćarda tumende dok vadži sasa ani Galileja: ⁷ ‘Me o Čhavo e Manušeso trubul te avav dindo ane vasta e manušende e grešnonende thaj ka čhuyen ma ko krsto thaj trito đive ka uštav.’”

⁸ Thaj dijepe gođi so vaćarda lendže o Isus. ⁹ Thaj irisajle taro limori thaj vaćarde sa e dešujekhe apostolurende thaj savorende averende. ¹⁰ A gola džuvlja sesa i Marija taro foro Magdala, i Jovana, i Marija e Jakovesi dej thaj avera save vaćarde kava e apostolurende. ¹¹ Thaj e apostolurende kala lafura sesa sar xoxaipe thaj ni paćaje e džuvljende. ¹² Al o Petar uštilo thaj prastaja ko limori. Kana telilo, dikhlja samo o ćaršafi savo aćhilo, thaj đelo thaj ćudisajlo ane peste so sasa gova.

O Isus sikadilo e sikadende ko drom ano Emaus

¹³ Ane gova đive duj e Isuseso sikade đele ano gav savo akhardola Emaus thaj vov sasa dur taro Jerusalim dešujekh kilometra.† ¹⁴ Thaj phirindoj vaćarde maškar peste sa okova so sasa. ¹⁵ Thaj dok vaćarde maškar peste thaj pućlje khanči jekh avere, korkoro o Isus avilo paše lende, thaj đelo lencar. ¹⁶ Al lendže jakhende ni sasa mukhlo te pindžaren le.

¹⁷ A o Isus pućlja len: “Sostar gova vaćaren maškar tumende phirindoj?” Aćhile i tužnisajle.

¹⁸ A jekh ko alav o Kleopa, vaćarda e Isuseso: “Tu li san jedino abandžija ano Jerusalim savo ni šunda so sasa kala đivesa odori?”

¹⁹ Thaj o Isus pućlja len: “So sasa gova?”

Thaj von phende lese: “Gova so ćerdilo e Isuseso taro Nazaret. Vov sasa zuralo proroko ano vaćaripe thaj ano ćeripe anglo Dol thaj angle manuša. ²⁰ Amare šorutne sveštenikura thaj amare avera vladara dije le te avol osudimo ko meripe thaj čhute le ko krsto. ²¹ Amen nadisajlam kaj vov ka ikalol‡ o Izrael. Ake trito đive sar sasa sa gova. ²² Thaj bunisade amen nesave džuvlja maškar amende. Save sesa sabalje ko limori, ²³ al ni arakhlje e Isuseso telo odori. Avile thaj phende amende kaj dikhlje e melekuren save phende lendže kaj si o Isus džuvdo. ²⁴ Tegani nesave amendar đele ko limori thaj dikhlje kaj si o limori ćučo, sar so vaćarde e džuvlja, al ni dikhlje e Isuse.”

* **24,2** o bar Kava sasa baro, isklesimo, okruglo bar gaći baro kaj šajine te phandol o limori. Kana bi crdena le, but murša bi trubuna te bi crden le taro than. † **24,13** Ano original aćhol: “šovardeš stadijumura” ‡ **24,21** ikalol oslobodil il otkupil il izbavil il spasil. (Dikh “otkupipe, te otkupil pe” ano rećnik.)

²⁵ A o Isus vačarda lendže: “O bigodače manušalen! Pharo tumenđe te pačan so vačarde e prorokura ano Sveto Lil! ²⁶ Ni li von vačarde kaj o Hristos ka načol sa gova bilačhipe angleder so o Dol ka proslavil le?” Š ²⁷ Thaj lija te objasnil lendže o Isus sosi pisimo taro Hrist, so pisada o Mojsije thaj sa e prorokura ano Sveto Lil.

²⁸ Thaj kana avile pašo gav ane savo đele, o Isus čerda pe kaj mandol te džal po dur lendar. ²⁹ Thaj von ačhade le vačarindoj: “Ačh amencar! Nakhlo o đive, thaj i rat lija te perol!” Ačhilo thaj dija lencar ano čher. ³⁰ Thaj kana sasa lencar ko astali, o Isus lija o mangro, blagoslovisada le thaj phaglja le thaj dija len. ³¹ Tegani lendže jakha putajle, thaj pindžarde le. Thaj sigate hasajlo.

³² Thaj von vačarde jekh averese: “Ni li phabile amare ile kana o Isus phirindoj vačarda amende ko drom thaj kana objasnisada amende o Sveto Lil?” ³³ Thaj uštile ane gova sato thaj irisajle ano Jerusalem. Arakhlje e dešujekhen apostoluren sar bešen savore thaj save sesa lencar. ³⁴ Thaj e dešujekh sikade vačarde lendže: “Čače uštulo o Gospod, thaj sikada pe e Simonese!” ³⁵ Thaj kala duj sikade so sesa ko drom pašo Emaus vačarde so sasa, thaj sar pindžarde e Isuse kana phaglja o mangro.

*O Isus sikadol pe sikadende
(Jn 20,19–23)*

³⁶ A kana von gova vačarde, o Isus tar jekh drom ačhilo maškare lende thaj vačarda lendže: “Mir tumenđe.” ³⁷ A von darajle thaj sesa bunime golese kaj dije gođi kaj dičhen duxo. ³⁸ Thaj vačarda lendže: “Sose daran? Thaj sose ni pačan? ³⁹ Dičhen me vasta thaj me pingre! Me sem gova! Dolen man thaj ka dičhen! Golese kaj e duxo naj telo thaj kokala sar so dičhen man isi!” ⁴⁰ Thaj dok vačarola sa gova sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto.*

⁴¹ Sesa gija začudime em radosna kaj naštine pačan thaj pučlja len: “Isi li tumen khačhi hamase?” ⁴² A von dije le kotor peče mačhe. ⁴³ Thaj lija o Isus em xalja angle lende.†

⁴⁴ Thaj vačarda lendže: “Kava si okova sostar vačardem tumenđe kana sema tumencar, kaj trubul te avol sa so pisime mandar ano zakono e Mojsijaso thaj ane Lila save pisade e prorokura thaj ane psalmura.” ⁴⁵ Tegani putarda lendže jakha te haljaren o Sveto Lil. ⁴⁶ Thaj vačarda lendže: “Gija si pisimo ano Sveto Lil, kaj trubul o Hristos te mudardol thaj te uštol tare mule ko trito đive. ⁴⁷ Thaj an leso alav ka vačarol pe sa e manušenđe, počnindoj taro Jerusalem, kaj trubul te pokajin pe te bi o Dol oprostila lendže grehura. ⁴⁸ A tumen sen kola save dikhlje sa kava so sasa.

Š **24,26** Kava odnosil pe ke Isuseso početak te vladil i te primil o čast thaj i slava. * **24,40** sikada pe vasta thaj pe pingre save sesa kovime ko krsto Ano original ačhol: “sikada pe vasta thaj pe pingre”. Ke vasta thaj ke pingre vadži ačhile lese ožiljkura tare eksera save čhute le ko krsto. † **24,43** Gova čerda te sikavol lendže kaj naj duxo, golese kaj e duxura ni xan.

⁴⁹ Thaj dikh, me ka bičhalav o Sveto Duxo pe tumende sar mo Dad so obečisada. A tumen ačhen ano foro ko Jerusalim sa dok o Dol ni bičhalol pe tumende pi zor!”†

O Isus iril pe ano nebo

(Mk 16,19–20; Buča 1,9–11)

⁵⁰ Thaj o Isus inđarda len dži ko gav i Vitaniija. Gothe vazdija pe vasta thaj blagoslovisada len. ⁵¹ Thaj sar blagoslovisada len lija te crdol pe lendar, thaj lija te uštol ko nebo. ⁵² Thaj von pele ke pire koča anglo Isus, tegani irisajle ano Jerusalim radosna. ⁵³ Thaj sesa stalno ano Hram thaj slavisade e Devle. Amin.

---

† **24,49** Ano original ačhol: “dok naj sen urade e silasa”. Devlesi sila ka učharol len ko isto način sar e šeja so učharen e manuše. Golesa ka dobin sila taro Sveti Dux sar bi šajine te svedočin averende taro Isus.